

તુરરાના ખ્યાલો

સુખોધ મનને ખુશ કરનારા ગાયનો.

I ભાગ પહેલો,

1926

સપ્ટેમ્બર

1926

પ્રાણ મારા છે જીવંત હરી સહુ તમે,
નરહરી જાણીને પાર માંગુ હમે.
જીવ મુક્યો હરી પ્રારી સેવા ગમે,
વખત જાશે સર્વ જામ તને હમે.
નરજીવલો નહ કરો પુન સમે,
નામ શ્રે નીજનો જોને ઘટ રમે.
રજા બંધો કરે શાને કમ કમે,
નમો તે હા ધડી નહા આવે જમે.

લખી-વેચાર કરી જીવાવી પ્રતિજ્ઞ કરતા,
સુરતના દરજી પ્રાણજીવ દાસ નારણદાસ
૬૦ પહેલ ભે જાડી, મુબલ ન. ૧૨

મુદ્રા, લીમડાગોળમાં બાળેલા પેતાના દેશી પિત્ર
પ્રેમમાં મળનારા બેનજાણીદાસે લખ્યા.

સંવત ૧૯૮૨ પોષ સુદ ૧૫ દીસંબર સને ૧૯૨૫.

કીમત દુધિયા ૧૦૦ (સવા)

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીય-ચિટ્ટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૧૨૭૫૦

શ્રેણીક

પુસ્તકનું નામ

૯૩૨૨૧૦૧૨૫૧૦૧

વિષય

૬-૪

દીખાયો.

આ પુસ્તકમાં વખતને લાગુ પડતા સર્વે ક્ષીસ્સા, કહાણીઓ તથા નસીયત તથા ભકતી ભાવના, મુંબઈની હીલચાલના અને તીક્ષ્ણ મહારાજના તથા કનૈયાલાલના ખીજા પરચુરણ તથા પારસી પેગમ્બર જરથોસ્તના, પારસી સંજ્ઞામાં મળેલા મેળાવડાના, મુંબઈના હુલ્લડના, સુરતમાં કહાડેલા કાદવના, તથા અનેક રાગ રાગણીના તથા ઇબરાહીમ પેગમ્બરના સમાવેશ કરવામાં આવ્યા છે. હુમારા ઉસ્તાદ મણીરામ સ્વર્ગવંસી યથા પછી તુરના ખ્યાલોની ચોપડીઓ બહાર પડતી ઘણી જુજ માલમ પડે છે. માટે અમારા જુના અભ્યાસની મહેનત લઈ ખ્યાલો બનાવી તૈયાર કીધા પણ ખાનગીમાં ગાતા મુંબઈ તથા સુરતના શોખીનો કહેવા લાગ્યા કે, ખ્યાલો છપાવી બહાર પાડશો. તો ઘણાના વાંચવામાં આવશે. તે છતાં અમે ઘણો વખત જવા દઈ બહાર પડવાની જરૂર પડી છે. પહેલા મદદ કરનારા ઔરથોના નામ પાછળના સાંકળીઆમાં આપવામાં આવેલા છે. રાગ રહેણી નહીં સમજ પડે તો કર્તાને નીચેને ઠેકાણે મળો. ફી વગર બતાવવામાં આવશે ને નવા ખ્યાલો કેવી રીતે રચવા તે પણ શીખવામાં આવશે.

સુરતના દરજી પ્રાણજીવનદાસ નારણદાસ

પરેલ ભોધવાડી ઢાક્ટર ચાલ-મુંબઈ.

લખનાર જ્ઞાનીઓનો દાસ છે ને સાહેરોનો ખાસ છે. મુરૂથી જ્ઞાન ને જ્ઞાનથી મોક્ષ ભુલચુક સુધારીને વાંચવી. હુમારો ખીજો વાગ થોડા વખતમાં નીકળનાર છે. માટે મહેરબાની કરી નામ લખી મોકલશો તો સાંકળીઆમાં છાપવામાં આવશે. પ્રથમ ગ્રાહક થનારને કૌમત કરતાં ચાર આના ઓછા લેવા આવશે.

તુરરાના ખ્યાલો

સુખોધ મનને ખુશ કરનારા ગાયનો.

ભાગ પહેલો.

ખેત

પ્રાણ મારા છે ગુણી હરી સહુ તમે,
નરહરી જાણીને પર માંગુ હમે.
જીવ મુક્યો હરી સારી સેવા ગમે,
વખત જાશે લઈ જમ તને હમે.
નર બલતો નહી કરે પુન સમ,
નામ લે નીરંજનો જોને ઘટ રમે.
રજ ભકતી કરે શાને કમ કમે,
નમો તે હર ઘડી નહી આવે જમે.

લખી-તૈયાર કરી છપાવી પ્રસિધ્ધ કરનાર,
સુરતના દરજી પ્રાણજીવનદાસ નારણદાસ
૩૦ પચેલ ભોધવાડી, મુખ્ય નં. ૧૨.

સુરત, લીમડાચોકમા આવેલા પોતાના દેશી મિત્ર
પ્રેસમાં મગનલાલ વનમાળીદાસે છાપ્યા.

સંવત ૧૯૮૨ પોષ સુદ ૧. ડીસેમ્બર સને ૧૯૨૫.

કીંમત રૂપિયો ૧-૪-૦ (સવા)

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૨૭૩૦

આ તુરરાના ખ્યાલો અને ગાયનો કાયદા પ્રમાણે સર્વે હક પ્રસિદ્ધકર્તાએ
સ્વાધિન રાખ્યા છે. માટે તેના માલીકની રજા સિવાય તેમાના ખ્યાલો
કે તેનો કોઈપણ ભાગ કોઈએ છાપવો છપાવવો કે વેચવો નહિ.
જો કોઈ આ લખાણ ભંગ કરશે તો રજીસ્ટરના એકદ
મુજબ તેના પર પગલાં ભરવામા આવશે.

અનુક્રમણિકા.

વિષય	પૃષ્ઠ,
૧ ગણુપતિની સ્તુતિ	૧
૨ કૃષ્ણ લીલા (ગોપીનાં ચીર હરણુ)	૨
૩ રાશ કૃષ્ણ લીલા	૪
૪ હોલી કૃષ્ણ લીલા	૬
૫ કૃષ્ણજીએ ભક્ત સુદામાને બતાવેલી લીલા	૮
૬ કૃષ્ણ ચાલ	૧૦
૭ જમના પાન ને ગંગા સ્નાન (કૃષ્ણ લીલા)	૧૩
૮ ઇશ્વર સ્તુતિ સનંદ છે	૧૬
૯ ચીમડા ચોળીના લગન	૧૭
૧૦ ચાહા ખીસકુટ	૧૯
૧૧ ચાર બાપામા ચાર સાહેલી	૨૧
૧૨ અસલ ચરખાની ખાદી	૨૨
૧૩ હરીહર સ્નામીને નાથુ ગોરના મરણુ વીણે	૨૩
૧૪ છંવીસ હરશી પતંગ પેચ	૨૪
૧૫ કીમતી સુખડથી બાળેલા બાલ ગંગાધર તીલક સનંદ છે.	૨૬
૧૬ માતાના ગુણુ ગાવો	૩૧
૧૭ સુરતમાં નવી કાદવ અગીઆરસ	૩૩
૧૮ હોલી કૃષ્ણ લીલા	૩૭
૧૯ તુના બે અંગ (ઇશ્વર સ્તુતિ)	૩૮
૨૦ નનાનો અધર છંદ બેઅંગી અનધડના ખ્યાલ પર જવાખ	૩૯
૨૧ રાનીઓના દાસ થવું	૪૦
૨૨ પટેલને નસીયંદ	૪૧
૨૩ ઇસકાને પ્રબોધ	૪૩
૨૪ ગંગાનો મોટો મહીમાં	૪૫
૨૫ શરીરમાં ઇશ્વર વ્યાપક બોધ	૪૮
૨૬ ખરા પ્રેમી ભક્તોને પરીક્ષા	૫૦
૨૭ જરથોસ્ત પેગમ્બરનો કીસ્સો	૫૨
૨૮ તુરરા કલગીના લગ્ન (કલગીવાળાનો જવાખ)	૫૫

૨૯	ગુરૂ ચરણ મહીમા	૫૭
૩૦	કૃષ્ણ લીલા ચતરના બે અંગ	૫૮
૩૧	ઈભિરાહીમ પેગમ્બરનો કીસ્સો, (હરદુ બકરી ઇદનો રીવાજ)	૬૦
૩૨	સ્વરાજની હીલચાલ, ચોમાસામાં હોળી, ટોપીનો વરસાદ	૬૨
૩૩	ઈશ્વર સ્તુતિ	૬૯
૩૪	કરો પુત્રના લગન ને થાયો મગન	૭૦
૩૫	પારસી બાઈઓનો સંજ્ઞાભાં મીલાવડો	૭૫
૩૬	મુંબઈનું તોફાન (લડે બાઈ બાઈને રાડે ભોજાઈ)	૭૮
૩૭	મુંબઈ કાપડ મારફીટમાં લાગેલી ભયંકર આગ	૮૩
૩૮	જાપાનમાં જવાળામુખી ફાટી	૮૬
૩૯	સદાનો વેપાર થયા લાચાર	૮૮
૪૦	બાવલાનું ખુન	૯૧
૪૧	કૃષ્ણ જન્મ લીલા	૯૫
૪૨	કૃષ્ણ જન્મ લીલા	૯૬
૪૩	ભેદી ખ્યાલ	૯૮
૪૪	ચાર સાહેલીનો ભેદ	૧૦૦
૪૫	સતી વડ સાવિત્રી	૧૦૨
૪૬	મહાનંદા ગુણકાનો મોક્ષ બોધ	૧૦૮
૪૭	ઇસકી	૧૦૮
૪૮	પંચી કરણ બોધ	૧૧૩
૪૯	હોળી કૃષ્ણ લીલા	૧૧૪
૫૦	પરનારીનો બોધ	૧૧૬
૫૧	ધરનારી વિષે બોધ	૧૧૭
૫૨	રામચરિત્ર બોધ	૧૧૮
૫૩	અનધડવાલાનો જવાબ	૧૨૦
૫૪	ઇસકીને બોધ	૧૨૧
૫૫	પ્રથમ ગ્રાહક થનારાઓના મુખારક નામો.	૧૨૨

ગણુપતિની સ્તુતી.

સાખી.

યાદ કરું મય ગણુપતિ અવલ પુંજન કરતા હય,
દક્ષ સુતાકે બાલ હો ભકતોકે દુઃખ હરતા હય
માતા તુંમારી પારખતી અસુર થરથરતા હય,
શંકરકે હો તન લાલ તુંમ પુષ્પ ચંદન ચહરતા હય
સંકટ નીકનદંન દેવ હો ચાર કાલ તો કરતા હય,
તેત્રીશ કોટી વંદન કરે દેવ ધ્યાન તો ધરતા હય

ધોસો.

ચાર બુજેસે ગન તુંમ હો,
અસુરકુ કરને દંન તુંમ હો.
રખે સંનતનકે મન તુંમ હો.
મણીલાલોકે ધન તુંમ હો;
પ્રાણુજીવન પુજન કરે તેરા;
સભામે રખના લાજ મેરા.

ગણુપતિની સ્તુતી.

હિંદુસ્તાની રંગત ખડી.

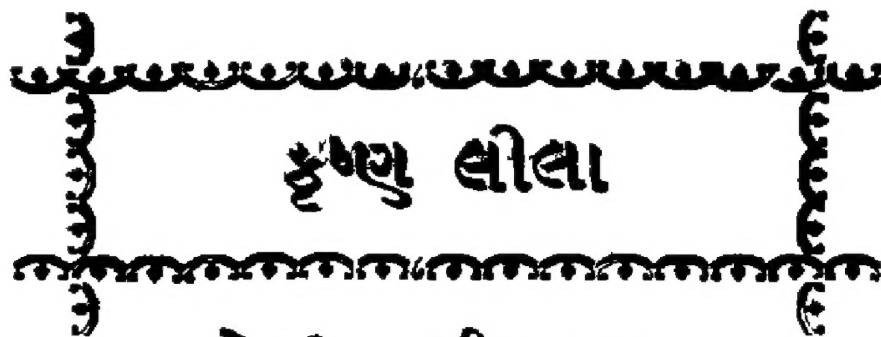
પરાખતોકે પુત્ર ગણુપતી ખીધન કાટ સંકટકુ હરે
કરદો પુરણુ કામ ગજનંદ પુંજનસે હમ પાર તરે—ટેક
મેર મુગટ શીરોપે જલકતે જરીન જામે હે નકસીદાર,
હીરા હાર ચમકતા ગલેમે લાલ માલકા નહીં હે પાર
અખ બાતકે હય જવાહીર કાન કુંદન મોતનકા હાર,
પાઉંમે જાઝર છુમકમ બાજતે ધુધરકા હોતા. રંનકાર

પુંજે પુજવે ગણક મનાવે લકતી લાજસે જો સમરે,
કરદો પુરુષ કામ ગજનંદ પુજનસે હમ પાર તરે. ૧

ચતુરભુજસે તુમ બિરાજે બંકી સુંદ શંકરને કીયા,
ત્રીસુલ ફરસી હય હસ્તમેં ગદા ઓર ધનુષ લીયા.
વાહન મુસકેકે બેઠે આપ હો બકતોકુ તો ભંડાર દીયા,
ત્રીલોક કરે પુજન તુમારા જ્ઞાની ગુણીજન સખી હીયા.
દેવ દેવકી ઓર બુનીજન રૂપી તેજ પુજન કરે
કરદો પુરુષ કામ ગજનંદ પુજનસે હમ પાર તરે ૨

કોપ કરે ત્રીલોક ડરાવે સંતોકે તો હયે બેપારી
જળ સવારી ચઢે મુસકપે બેઠનકી હયે બલીહારી
આનુબાનુ મેં બહી રીઝીસીદ્દી ચમર ડાલતી હયે નારી
અક્ષત ચંદનો પુષ્પો માલ લે ચઢાતી સુધયુધ હુશીયારી
બતીસ બાતકી રસોઈ બનાકે લોજન લાકે આગળ ધરે
કરદો પુરુષ કામ ગજનંદ પુજનસે હમ પાર તરે ૩

લડુ ચાલ પરસાદ લરાહે બજા ઘંટ આરતી કરતી
મણીલાલ ઉસ્તાદ હમારે ક્ષત્રી દાસ પે ગણુવરતી
ગોવીંદ ગણુ આનંદ કરે ભગવાન તુરેકી હય ચહરતી
મંછારામસે બોલે રતીલાલ ત્રીલોવન છંદકી ભરતી
દાસ પ્રાણુવન બનાગન બીજલાલ કહેતા અજ્ઞાન ડરે
કરદો પુરુષ કામ ગજનંદ પુજનસે હમ પાર તરે ૪

ગોપીના ચીર હરણુ

હિંદુસ્તાનની રંગત બહી

કીસનલાલ કે નંદમાળ કે સોહન બલ્લભ બાંસરીબા,
ફેબન જમલા કે તીર ગ્વાલન છાંડ ચલી હય સાચીબા-ટેક.

કીયાં સોલે સીંધુગાર નાર નખરેસે કોં બતી બામીનીઆ,
 સાડી ચોલી ખુટાસે મરેલી શીરકી ફીરેલી કામનીઆ,
 ગલે મોતનકી માલ ડાલ કપાલકે ખીચમે દાસનીઆ,
 પાઉંમે ઝાંઝર હુમહુમ બાજતે દેખન લગે સખ ગામનીઆ,

ફેંકતો.

ચલો સુનો બંસીકા બાહારહે
 કીસનલાલ પે મેરા પ્યાર હે
 જાકે મીલ ગઈ સખી નાર હે

બંસી બજવો શ્યામ કનૈયા હમ તો તુમારી દાસરીઆ,
 દેખન જમના કે તીર ગ્વાલન છાંડ ચલી હય સાસરીઆ. ૧
 બંસી સુન કે નીકલી ઘરસે તુમકો કનૈયા છેલનીઆ.
 મધુર બસીકી ધુન લગાકે ગૈયા ચરાકે ખેલનીઆ
 મનહર લીયો સખ સખીયનકો છતીસ રાગણી રેલનીઆ.
 હહોં માખન કે ચોર ચોર સખ જોરસે મટકી ચેલનીઆ,

ફેંકતો.

નહોં ખેલુંગી એ બાહાના હે
 પુટે કંકનો સુન કાહાના હે
 તુમ આહીર હમકુ નાહાના હે

સ્નાન કરુંગી ન તો ડરુંગી ચોર ખાઇ મેરી છાશરીઆ.
 દેખન જમાના કે તીર ગ્વાલન છાંડ ચલી હય સસારીઆ. ૨
 સખી સખી નીકલો સીંધુગારો લાલ સાડી ગ્વાલનીઆ.
 જમના ઘાટપે ખડી ઠાઠપે ખાંધકે ગથરી સાલનીઆ,
 જાકે જલમે ઝીરી પલમે નજર ચુકાતે લાલનીઆ.
 લે કે ગથરી ચડે કદમપે ખડે દેખતે તાલનીઆ.

કરકે સ્નાનો જલદીઆઈ હે
 દેખત સાડી ચોલી નપાઇ હે
 ઘરકુ જાના મેરી તો ઘાઇ હે

દેખ નજર હુઈ સજર કનૈયા કઠમપે બાંધી ગાસરીઆ.
 દેખન જમનાકે તીર ગ્વાલન છાંડ ચલી હય સાસરીઆ. ૩
 કરતે કાહાન તોફાન માનસે કહેતી ગ્વાલન નાચનીઆ.
 ઘરકી સાસ બદમાસ હુમારી દે દો સાડી ઓર લાચનીઆ.
 કરજોડ કે કહેતી કીસનજી કયસે ગાઉમે જાચનીઆ.
 દેખ કે લોલી દીયા હે ચોલી સાડી દીયા નામ બાચનીઆ.

ફે'કતો.

કીસન લાલ કે ગુન ગાતી હે
 સોલે શીશુગારો ઘર જાતી હે
 મણીલાલ જ્ઞાનોકી છાતી હે

ગાવે પ્રાણજીવન તુરરાયંગ રામ નામસે મત હો લાસરીઆ,
 દેખન જમનાકે તીર ગ્વાલન છાંડ ચલી હય સાસરીઆ. ૪

રાશ કૃષ્ણ લીલા.

હિંદુસ્તાની રંગત ખડી.

ખેલન રાસ શુભ સરદ માસ મીલ ચલી ગ્વાલન હાજરસે.
 છીછી છામ છીછી છામ છુમ છામ છનનન નાચ રહી
 પાઉં આંજરસે—ટેક.
 કીસનલાલને નથા નાગ ફીર રાસ ખેલતે ઢાલનસે,
 દમરૂ ચંગ ઓર બજે બંસરી સોર જોર હય તોલનસે.
 જમનાજીકે ઘાટ થાત સખ જાત જાતી હય લોલનસે
 બંસી બજાવે કુંવર કનૈયા છત્રીસ શગણી ખેલનસે.

ફે'કતો.

જરીઅન જામેસે નંદ લાલ હે
 મુગટ મોર પીતામ્બર સાલ હે
 કાન કુંડલ લાલનકી માલ હે

સખી જાત અવાહીર સાત સુન ઠાઠ બજાવત બાજરસે
 છીછી છામ છીછી છામ છુમ છામ છનનન નાચ રહી
 પાઉં આંજરસે. ૧

ગોપુલ મથુરા સુનકે પુરા ચલેા ખીંદરાખન ભાવનસે,
 રાસ ખેલુંગી સખી સંગમે મેયા જશેદા ધાવનસે.
 સુનો સાસદેવ રજા આસ હુમ જાતી ખીંદરાખન ગાવનસે,
 કીસનલાલજી રાસ ખેલતે પ્રેમ લગા હય જાવનસે.

ફેકતો.

ચલી ગ્વાલન નહીં ડરી હે
 સાડી ચોલી જરફીતો ભરી હે
 ગલે માલ મોતનસે હરી હે

કપાલ દામની ખાનુ ખીછવા છોડ ચલી સખલાજરસે,
 છીછી છામ છીછી છામ છુમ છામ છનનન નાય રહી
 પાઉં ઝાંજરસે ૨

તીકલી લગા કે કાજલ ડાલા ચલતી ગ્વાલન પાખનસે,
 કીસનલાલ તુમ ચોર કે ખાતે બડે હો ગએ માખનસે.
 આજ ખેલુંગી ખીંદરા ખનમે સોલા હઝારો સાખનસે,
 નંદ કે છૈયા ખલો કનૈયા મુગટ ગીરાવું નાખનસે.

ફેકતો.

રાસ ખેલે શુભ સરહ માસ હે
 ખાજે તાલ મરહંગ ખાસ હે
 કીસન ગ્વાલન ખેલે પાસ હે

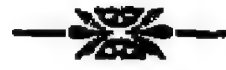
કરત સોર કીલકોર જોર ચોર બંસી બજી હય ખાજરસે,
 છીછી છામ છીછી છામ છુમ છામ છનનન નાય રહી
 પાઉં ઝાંજરસે. ૩

ફીરત પુહડી કીસનલાલ ગ્વાલન ફીરતી હે માનનસે,
 એક એક ગોપીસે એક એક કનૈયા ફીરતે રાસઓ તાનનસે.
 ગઈ સુધ ચોર સાન માન સખી ખોત હો ગએ કહાનનસે,
 તુમસે કનૈયા હારી ગ્વાલન છુટ ગઈ સાડી ધાનનસે.

ફેકતો.

ગયા મોતી ફટ ગઇ ચોલી હે
જાતી ઘરકુ હમતો ભોલી હે
મણીલાલ તુરેસે બોલી હે

ચરણ પાસ રખના તુમહાસ છંદ ગાવે પ્રાણજીવન સાજરસે.
છીછી છામ છીછી છામ છુમ છામ છનનન નાચ રહી
પાંઉ ઝાંજરસે. ૪

હોલી કૃષ્ણ લીલા.

હિંદુસ્તાની રંગત ખડી.

માહાકે ભાગમે હોલી ફાગમે બજે બંસી નંદલાલનકી,
બાજે તાલ મરહંગ સંગ ચલી ખેલન ટોલી ગવાલનકી—ટેક
સુનકે તાન બચલાન ગવાલન કીસન બંસરી બાજનકી,
રાગ રાગણી સુની ગુણીજન છાંડ સાસરા લાજનકી.
કરકે ખાત પ્રખ્યાત સખી ચલ હોલી ખેલના બાજનકી,
ખીંદ્રાબનમે ખેલન જાએગી અવલ કન્યા હે રાજનકી.

સેર.

મીલકે સખી કહેને લગી, ખિજમે તો લાલા સ્યામ હે,
ચલો હોલી ખેલન જાએગી, હવાપે બડી ધુમધામ હે.
કોઇ તો સાડી લાલસે, પચરંગ પીલીકા નામ હે,
જરબરકે ચોલી ખુતોકી, ખોત બારી ઉનકા દામ હે.
દેખો છલબલ નૈનો કાજલ નાગ ફેની તેરે બાલનકી,
બાજે તાલ મરહંગ સંગ ચલી ખેલન ટોલી ગવાલનકી. ૧

કથી કામની કપાલ દામની ગલે માલ હય મોતનકી,
ઝાંજર બાજતે છુમ છનનનનન નજર ખુલ ગઈ સોતનકી.
પેના હાર લલકાર નાર હે ચમકે ચાંદની જહોતનકી,
ફીયા સોલે શીણજર બહારસે ચલતી ચાલ મો લોતનકી.

સેર.

હોલી તો બીંદાબનકી, ચલો ખેલને તૈયાર હે,
ચલતી કુંજન એસી ધુમે, લટક મટકસે નાર હે.
ઝોલી ગુલાબેસે ભરી, કેસર હરાકા ભાર હે,
પીચકારી સખ સખીયન ધરી, રાધીકા તા સરદાર હે.
ધુંદત ખીજમે આઘ ગવાલન ગાવે ગવૈયા તાલનકી,
બાજે તાલ મરહંગ સંગ ચલી ખેલન ટોલી ગવાલનકી. ૨

કુંજ ગલીમે ઘેરા કનૈયા પકડ તનૈયા લાવનકી,
કહાં બાજોમે કીસનલાલ લેઉં ખખર રાધીકા ખાવનકી.
સખીયન સારી રોક બીહારી ખેલે હોલી રંગ લાવનકી.
છત્રીસ રાગની છેતો રાગસે નટવર સખીયા ગાવનકી.

સેર.

દેખો સખી રંગસે ભીજી, પકડા મુજ તો કાહાન હે,
જસોદાકા લાલા એક તો, હુવે ખોત કરે તોફાન હે.
એક એક સખીયનસે ફીરે સોલા હજારો માન હે,
દેવ સખ વંદન કરે, દેખો રાધીકા મુખ પાન હે.
રંગ પીચકારી સખીયન મારી કીસન ગુલાબી ગાલનકી,
બાજે તાલ મરહંગ સંગ ચલી ખેલન ટોલી ગવાલનકી. ૩

મોરલીધર છોડ મેરા કર પુટ ગઈ ચુડી મેરે કાકનકી,
ભીંજ ગઈ સાડો કેસરસે સીકલ બન ગઈ હાકનકી.
ગાલ બાલ ગુલાલ બને હે ગઈ નથની મેરે નાકનકી,
ફગવા દે દો મોહનલાલજી ફીર ફીર સખીયા થાકનકી.

સેર,

ખીજનાર બાતી સ્મનકુ, મલો જમનાયે તો ગવાલ હે,
મેરી સાસ ઘરમે ખોલેગી, સ્વામીકા તો જગજલ હે.
ગુલાલ બના લે જાનકા, ગુરૂ જ્ઞાનસે મણીલાલ હે,
ગોર્ધાંદ કહેતા જમવાનસે, હોલી પ્રાણજીવનકા ખ્યાલ હે.
જ્ઞાની ગુણી જન જ્ઞાનસે જ્ઞાન નહીં દર કુચે કલવકી,
બાજે તાલ મરહંગ સંગ ચલી ખેલન ટોલી ગવાલનકી. ૪

કૃષ્ણજીએ ભક્ત સુદામાને બતાવેલી લીલા

રંગત ખડી.

ભક્તો આધીન ભગવાન કૃષ્ણજી ભક્તો કાળે બન્યા માલી,
સુદામાપર પ્રેમ કૃષ્ણનો ભક્ત ઘેર આવ્યા ચાલી—ટેક.

સુદામા ખુશી જોઈ કૃષ્ણને પ્રભુજીને મીત્ર જાણી,
ખુશી થઈને આસન આપી ભાવે ગંગાજલ દીધા પાણી.
પગે લાગીને કહે જમનાબાઈ હું છું સ્ત્રી સુદામાણી,
કૃષ્ણ પ્રીતે આવ્યા પોતે નહીં લાવ્યા લક્ષ્મીજી દેરાણી.

સેર.

ભુખે અમે મરતા હતા, પુત્ર વળી નરનારજી,
ચરણ ઘોઈ ચરણે પડું, સહુ તમારો ઉપકારજી,
કૃષ્ણ લીલા તમ તણી, ભર્યો દોલત ભંડારજી,
કૃષ્ણ કહે મહોટા તમે, પગે પડતા કરો વીચારજી.

કહે કૃષ્ણ પૈસાના સગા સહુ ગરીબનું નહીં કેઈ વાલી,
સુદામાપર પ્રેમ કૃષ્ણનો ભક્ત ઘેર આવ્યા ચાલી. ૧

કહે જમનાબાઈ રસોઈ કરું છું સામગ્રી સર્વે તાજી,
વાલ પાપડી વેંગણ ચોળી કાપી મેથીની સર્વે ભાજી,
સાત વાણીના શાક બનાવ્યા, રાઈતાં બજાયા થઈ રાજી,
મુરખોને સહ લીધું અથાણું ગોળકેરીમાં રાઈ ગાજી.

સેર.

સેવ સુવાળી વળી લાપસી, શીરો પુરીને દૂધપાક છે.
ઘેખર ખાજને લાડવા, વળી ખાસુદી તો જરાક છે.
મગદળને મહેસુર સહી, ખરડી પેંડા કેટલાક છે.
દાળભાતને કઢી થઈ, ઓસામણ જમણનું નાક છે.
ચાટલા કરવાની એક શેરની લીધું વેલણ કરમાં ગાલી,

સુદામાપર પ્રેમ કૃષ્ણનો ભક્ત ઘેર આવ્યા ચાલી. ૨

કહે સુદામા સુણો કૃષ્ણજી સીદને અહીંયા ખોટી થઈએ,
રોટલી કરવાની બાકી રહી છે ચાત્રો. દનાન કરવા જઈએ.
આલ્યા નદીપર નહાવા માટે છે અખોટીયાં સાથે લઈએ,
સુદામા કહે કૃષ્ણ લીલા તે પ્રભુ સંભળાવી દઈએ.

સેર.

કૃષ્ણ કહે તમે સાંભળો, લીલામાં સારો કંઈ નથી,
એમ કહીને હડસેલો દીધો, ઉંડા તે પાણીમાંજથી.
નવુ શહેર કૃષ્ણે બાંધ્યું નીકલા સુદામા ત્યાં મથી,
સુદામા નીકલા બહાર તે, ગામોમાં ઓળખાણુ પથી.
સુદામા કહે સુદામાનગરી કહેજો ભાઈઓ કેને ભાલી,
સુદામાપર પ્રેમ કૃષ્ણનો લકત ઘેર આવ્યા ચાલી. ૪

નવા ગામનો કહે છે શેઠ અમે નવલગામના છે વાસી,
સુદામા ગામ લાંબાણુ રહ્યું એમ ખોત્રી કરી આવી હાંસી.
વહાણુ હમારા બહાર ગયા ફરી દ્વારીકાથી જશે કાસી,
સુદામાજી બાર વર્ષે જવાશે હવે કયા તો જાશે નાસી.

સેર.

ગામોમાં ચાલો તમે ભાવથી, પુત્રી ને પૈસો આપીએ,
લગન કરી કન્યા વરો, સસાર સુખનો થાપીએ.
હસતે મોંઢે તે આલ્યા, દુઃખના તો દહાડા કાપીએ,
પૈસો ને કન્યા મળે, કૃષ્ણના જાપો જાપીએ.
સુદામા છે પ્રાણજી જાતે કરી લગન જમે તે નીચ થાલી,
સુદામાપર પ્રેમ કૃષ્ણનો લકત ઘેર આવ્યા ચાલી. ૪

ધર માંડીને રહ્યા સુદામા, નવલ ગામનો કહું હાલે,
અઢારે વરણુ સાથે જમે છે એક એકને કન્યા આલે.
એ તો ગામોમાં મરે સ્ત્રી તેના ધણીને તો સાથે બાલે,
જાણે સુદામા સ્ત્રી મરે તો બળવું પડશે લીલા લાલે.

સેર.

પાંચ પુત્ર તે મુકયા, સુદામાની સ્ત્રી ગઈ મરી,
સુદામા કહે મને બાળશે બચાવશે કૃષ્ણ હરી.

આમેના લોક તે આવ્યા, સમશાને થાથરી લઈ કરી,
 સુદામા ને સાથે બાળજે, એ સ્ત્રીના ફેરા ફરી.
 સુદામા કે સાગરમાં નહાવું પછી મને મૂકજે બાલી,
 સુદામાપર પ્રેમ કૃષ્ણનો લકત ઘેર આવ્યા ચલી. ૫
 જીવતા બળવુ તેથી મરવું આલ્યા સાગરમાં જીવ દેવા,
 કૃષ્ણ કહીને ડુબકી મારી કરતા ઈશ્વરની સેવા.
 સુદામાને શામળીએ ખેંચી પાસે તાણી નદીયોમાં લેવા,
 ઝાકુ કહાલીને જીવે સુદામા કૃષ્ણજી દીઠા તેવા.
 સેર.

પરજીયાને પુત્ર થયા, ઘણા વરસો લાગી વારજે,
 કૃષ્ણ કહે હજી રાટલી, થઈ નથી તૈયાર જે.
 ઘરમાં ગયા થાય રાટલી, કૃષ્ણ સુદામા સારજે,
 લોજન પ્રભુ સાથે કીધા, મણીરામ હતા દીક્ષદારજે.
 દાસ પ્રાણજીવન છદ બનાવે શાસ્ત્ર ખ્યાલ ગાવો ખ્યાલી,
 સુદામાપર પ્રેમ કૃષ્ણનો લકત ઘેર આવ્યા ચલી.

કૃષ્ણ થાલ.

રંગત ખડી

તાજી રસોઈ કૃષ્ણલાલ જોઈ રાધીકાતો પીરસે પકવાન
 ચાલો નંદનાલાલે જમાડુ કંચન થાલે જમજે ભગવાન.—ટેક
 મૂકી ચટણીઓ સર્વ જાતની આપું અથાણા ખારેક નામ,
 ફેરી કરમદા કરમખ કાંકડી કરડા કોઠીમડા ને છે જામ.
 ગાજર ગરમરો લીલી હળદરો કાકના અથાણું લેજો સ્વમ,
 મરચા પપૈયાળી છે કચુરી આદુ અંબાડા લાવો ઠામ

ફેંકતો

ઉમરા આંખોસી કૃષ્ણકાલા,
 અખા ગુંડા છે પાણીવાલા.
 લીંબુ મસાલે લેજો લાલમ

બોર વાસકલ મૂકે જોર થાલ પીરસે રાધીકા કહી જબાન
ચાલો નંદના લાલે જમાડું કંચન થાલે જમજે ભગવાન.—૧

ભાજી ભગવાનો ખાઈને રાજી કીધી તાજી મેથીનો વધાર,
માથ મેથીને સરસુ બનાવી પોઈ અલુ છે તો સરદાર.
તાંદલજની મૂકી મુગાની અંખડાની છે લેજે લગર,
લુણી ચોળીની જો જો સ્વાદે પાલળ ખતુમડામાં છમકાર.

ફેંકતો

જરસ સેકતાની છે ભાજી
મોરસ લોચપાતરી તો તાજી.
બની નાલાની ખાઈને રાજી,

લેજે ડાભાની જોઈ તાંકલાની મુંકે મોચોની થઈ સહુધાન.
ચાલો નંદનાલાલે જમાડું કંચન થાલે જમજે ભગવાન.—૨

મઠ મગને દાલ ચણાની લાલ ચોળા મસાલે ચણા.
લીલા વાલને લીલા વટાણા લીલી તુવેર દાણા છે ઘણા.
કરેલા કટોળા તળાવી સુરચુ રતાળુ ચાર જણા,
ફનસખી પુલાવર ફાંકડો શાક, સકરીઆ તેલ તણા.

ફેંકતો

કવડા બીતમાં વધાર દેજો
પાપડી પંદોરા માગી લેજો.
સલગમ ચૌધારી આપું છે જો

ભીંડા વાલાર અને વેંગણા તુરીયા ટીંદોરા છે પરમાન
ચાલો નંદના લાલે જમાડું કંચન થાલે જમજે ભગવાન.—૩

શાક સલગમનું ફનસ રવૈયા સવે જાત છે તરકારી
દુધી હુલકરો અને બટાટા સીંગ સેકતાની બલહારી.
મોમરી શાક ગવારનાક ટાંખોટા મસાલે સંભારી,
ચોળી સ્ત્રીબડા ચતુરાઈથી પીરસે ભમરડી તો ન્યારી

ફેંકતો

કોહલું સ્વાદે મુકયું ભાને
ગલકા રાજકડા છે ગુણવાને
કોખીચ કેલ પુલથી મન માને

એવ ગાંઠીઆ જાતભાતના લજ્યા પોઈ છે તો દીલજન,
ચાલો નંદના લાલે જમાડું કંચન થાલે જમજો ભગવાન—૪
માવો મલાઈ અને મગદલો શીખંડ સુતરફેની હાજર
સીરો પુરી દુધપાક મઠો છે ખીરંજમાં નાખ્યા કેસર
મુકે ખરફો ખાસુદી મસાલે ગુંદર પાક મુકયા ઘેખર
ગુલાબ જામ મેવાથી સામ છે મગજ ચણાનો ઘીથી તર.

ફેંકતો

મોહન પાકથી મોહન મનાવે
અમરક પાક કેસરી ગનાવે.
પેંડા ચુરમું મૂકી ને જનાવે,

મેવા કંસારો મૂકીને હારો ખાજ ખજૂરી છે દરમ્યાન,
ચાલો નંદના લાલે જમાડું કંચન થાલે જમજો ભગવાન—૫
ધારી ઘુઘરા મૂકયા પુરા લો સાથા અને સાકર દાના,
માલપુવા ને મૂકે જલેખી ખુંડીલાડુ સહુ પીસ્તાના
સુકો હલવો ને લીલો ખદામી પ્રેમ થકી મુકુ સ્યાના,
નરમ દાળ વધારે લાલ છે દહીં કઢી લેજો કહાના

ફેંકતો

છુટી દાળ છે ચંપા છોરે
કમોદ ભાત મુકયો છે જોરે.
ઘી ઘાડવાનું આપી ઘોરે.

ચતુરાઈથી પ્રભુ જમાડે રાધીકાના સ્વાદે મીસ્તાન
ચાલો નંદના લાલે જમાડું કંચન થાલે જમજો ભગવાન.—૬
પાણી જમનાના પ્રીતે પીવાડે જમી રહ્યા છે તો નંદલાલ,
પાન સોપારી લવેંગ એલચી મુખવાસો આપે છે હાલ.

પલંગ તળાઈ પ્રભુ સુવાડે ચમર ગોપી ઓરાડે સાલ,
ચરણ દબાવે સહુ નારીયો ગાએ સાંભળે કૃષ્ણ થાલ.

ફેંકતો.

મણીરામ કહે હરી સમરજો,
હીરાલાલ ગુરૂ જ્ઞાને તરજો.
સોતા વડતા વૈકુંઠે ફરજો.

પ્રભુ થાલ પાણીજીવન તાલ તમે લેજો ચરણમાં મુજને કહાન,
આલો નંદનાલાલે જમાડું કંચન થાલે જમજો ભગવાન.

જમના પાન ને ગંગા સ્નાન

કૃષ્ણ લીલા.

રંગત ખડી.

દાન પાન જમનાના માન કહું મથુરાથી જા વંદાવન,
કૃષ્ણ લાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરશન-ટેક.

ઠંડા જલ જમનાના થલ તમે પીયો પાપ કાપે હરવાર,
રાધે સ્યામ નૈનો નીરખી લો શોભીતા છે તોરે શણગાર.
મથુરા નગરી છે અલખેલી કરે દાન સર્વે દાતાર,
દરશન કરી લો થીર મનથી કૃષ્ણ તમ કરશે ઓધાર.

ફેંકતો.

વાસુદેવ જેલેમાં ખ્યારા,
દેવકીજી સાથે નહીં ન્યારા;
કરે દરશનો હૈડે ક્યારા.

હુત ઉલેલા ખેઉ કંશના વાસુદેવ નહીં રાખે સમન,
કૃષ્ણલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરશન, ૧

જમનાજીની આરતી ધીની હાથ જેટલી મોટી કહેવાય,
માનશ કરતા કાચખા કેવા કરી દરશન ને મલકાય.

આપે પરસાદી લેજો પેંડા પ્રેમ થકી ભાવે સહુ ખાય,
મથુરા લીલા કહું તે સમજો ગામ ગુણ ગોવીંદના ગાય.

ફેંકતો.

જનમ દરશનો ખાલા વેશે
પ્રેમ થકી ચાલો તે દેશે
ભક્તિ ભાવ તેનામાં રહેશે

ફરી શહેરના દરશન લહેરના કહાન કુંવરના જુઓ વતન,
કૃષ્ણલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરશન.
જેઈ ગોકુલમાં જમના થલમાં નંદલાલ જુલો હાલન,
ચતુરાઈ ચોખાની જેઈ લો દો રૂપીઆ જુલસે પાલન.
આપે શ્રીકૃષ્ણ તમને હાથમાં પછી ખીસા કરશે ખાલન.
જાત વાત પરખ્યાત કરીને તમ હાથ રાખે ઝાલન.

ફેંકતો.

લખી ચોપડી આપો નાણું,
કરો દરશનો ગોકુલ જાણું;
ખેચો સાંકલી જુલો જુલાણું.

જુલાવો કૃષ્ણનું પારણું ખાઈ માટીને થાવો મગન,
કૃષ્ણલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરશન. ૩
થંભ સુનાનો મંદીર જેઈ લો તંત્રીસ કોટી દેવો સંભાલ,
લીલા કહું છું વંદાવનની શોભીતા છે તોરે નંદલાલ.
મૂખ મોરલી મોહન ખીરાજે સાથે રાધીકા શોભે હાલ,
પ્રેમ રાખીને ચરણ પડી લો ગળે મોતી તુલશીની માલ.

ફેંકતો.

મોર મુગટ શોભીતી સેવા,
કાન કુંડલો ઝલકે જેવા;
ખીળા પીતાંબર શોભે કેવા.

તુલશી ક્યારા વાંદર ખ્યારા મારી અસુરો કીધું મથન,
કૃષ્ણલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરશન ૪

જે જે ફરીને નહીં ડરને વંદ્રાવનના દરસન ધણી
ચરણરૂપસં છે રાધેસ્યામના દો રૂપીઆ કંઈ છનીચણી.
રાસ રમવાનું તે જોવાનું કલી નાગની નાથી ફણા,
જગન્નાથ ચાલીને ગયા છે ભોંયડું ઉતરવાની મણા.

ફેંકતો.

વંદ્રાવનની કુંજ ગલી છે,
લો દરસન રાધીકા બલી છે.
વીધવા ભજન કરવાને મલી છે.

ત્રણ ગામના જોઈ નામના કરી દરસને કહું વચન,
કૃષ્ણલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરસન. ૫
જાળે જલદીથી હરી દુવારો કયાનું કરી લો કલ્યાન,
જનમ લીધો તો જાળે ગંગાજી કરી સ્નાનો કરજો પાન.
ગંગા માતાના દરસન કરી લો ભુત્રી જશો દુન્યાનું ભાન,
પંચમુખી મહાદેવ જોઈ લો લકિત ભાવથી કરજો દાન.

ફેંકતો.

પીત્રુ ઘાટપર પીંડ મુકાવે,
કુટુંબ સહીત સ્વર્ગોમાં જાવે;
કંઈક ગંગા પુજને આવે.

સરવન ઘાટ ગંગાજી માત ભીમ ઘાટના પાણી પીયો કરન,
કૃષ્ણલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરસન. ૬
રૂશી કેસ એક દેશ બનેલો રામકુંડ સ્નાન કરો,
ત્યાંથી લક્ષ્મન જુલા ચાલજો મુખથી કહેતા હરીહરો.
રામ લક્ષ્મન ભરત શતરૂદ્ર હનુમાને રૂપ વીકરાળ ધરો,
દરસનથી પરસન કરી લો ડુંગર ચડતા થાય મરો.

ફેંકતો.

નીચે ગંગાજી સ્નાન કરજો,
ત્યાં જઈ જુલાપર તો ચહરજો;
ન જાવો બહારી તો પાછા ફરજો.

જયજય - બદરીનારાયણ તમને હાથ જોડી કરું વંદન,
કૃપ્નલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરસન. ૭

અધુ" પ્રલ જુલાથી મલે છે સમજે ગુણીજન ને જ્ઞાની,
એકસોસાંઠ ડુંગર ચઢી જાવું પચીસ દહાડે પોંચે માની.
જીવતા આવો તો પુન તમારા હીમાલાની કહું નીશાની,
જુલા સુધી જઈને આવ્યા ગાએ પ્રાણજીવન સહેલાની.

ફેંકતો.

મણીરામ છે ગુરુ હમારે
જાવો તીથં પ્રભુના દુવારે
છંદ પ્રાણપ્યારા લલકારે

જોઈ અલખેલી અંખા માત કરો ધામ નામ કહે ભાઈ છગન,
કૃપ્નલાલ ગોકુલમાં ખીરાજે ઘર ઘર મંદીર છે દરસન. ૮

ઈશ્વર સ્તુતી સનંદ છે.

રંગત ખેડી.

શુ રજાન સતસંગને જાણુ તું ભક્તી કર થાશે કલ્યાન,
રૂપ માંહે સૌ રૂપ મેલવજે પી અમૃત મલશે ભગવાન-ટેક.
મંત્ર જપી લે શાહુસ સારથી હરી કરશે તારો ઓધાર,
નીરંજનને તુ સમરી લે કંઈક ભક્તોને કીધા પાર.
રામ નામ તું કેજે ઘટમાં બ્રહ્મા વીંપુને તે કરનાર,
મનથી સંકરો માની લેજો ત્રણ દેવનો છે આકાર.
તુ ને સાનથી હું સમજાવું ભજો હરીના કરો વખાન,
રૂપ માંહે સૌ રૂપ મેલવજે પી અમૃત મલશે ભગવાન. ૧

રાજી થઈને રઘુનાથ ભજી લે કૃપ્નનું તો કરી લે સમરન,
વાર ન લાગે ભક્તો જનોને પ્રેમ રાખી કરજે વંદન.
લાલ લક્ષ્મીના પતી જાણજો નીત કરે પુંજ દરસન,
પ્રાણથી પ્યારા ગણે પ્રભુને શુરુ જ્ઞાનથી તરે ભક્તન.

નહીં કરશે તે કાત્ર જાતથી મટે ચારારી નહીં જમાન,
 રૂપ માંહે સૌ રૂપ મેલવજે પી અમૃત મલશે ભગવાન. ૨
 જીવન તારું વૃથા ન જશે હોમ નમો નારાયણ કર,
 વખત તારો જાશે વીતીને માટે બજી છે હરી તે હર.
 નર નીરાકારો તે જાણજે નથી આકારો ને કંઈ ધર,
 હા સ થઈને બેઠા ભકતો જન કાલ તણો નહીં તેને હર.
 સનંદ ખ્યાલ પ્રભુનો હાત્ર તે ચાર વેદથી છે પરમાન,
 રૂપ માંહે સૌ રૂપ મેલવજે પી અમૃત મલશે ભગવાન. ૩
 રસ હરીને પીયોને પાવો આજે સમજવું તમને ખાસ,
 અરનામૃત લે જ્ઞાન ધુતીને પ્રભુ ચરનની રાખો આસ.
 નાશ થવાના સહુ પ્રાણીઓ માટે હરી રાખે બરહાસ,
 રજ ભકતીથી તું તરી જાશે મણીરામને રાખ્યા પાસ.
 જે તર પ્રાણુજીવન કહે કાલને જ્ઞાન ભકતીના ઉડે નીશાન,
 રૂપમાંહે સૌ રૂપ ડેશવજે પી અમૃત મલશે ભગવાન. ૪

ચીજડા ચોળીના લગન.

રંગત ખડી,

અતુશર્ધથી ચીમડા ભાઇ વરલોડે ચઢી વરવા આબ્યા,
ચોળી બાઈને અંચલ ભેઈ દઈ પદ્મને પરણી લાબ્યા. ટેક
ચાલો જાનેયા જસ દેવાને ચીમડા ભાઈના કરીએ લગન,
વરની માડી યાએ કાંકડી આજ મોડ બાઈને જીવે મુકન.
પીતા ચીમડાનો છે પન્ડોળા ચલો જાનેયા થઈ પરસન,
ગીત ગાવાને મલી ભાણ અંભવો આંખ વરસાએ જતન.

ચાલ.

વાલોડ વેંગણા છે કારભારી,
કોહળું કરેલા કોળીજ નારી.
જાંબુ જામફલની ખલીદારી,
ફૂળી મહાપણથી લાગે સારી.

તુરીયાં ટીંકોના સહસ્રમ કાંઠા સવે વાળાં વચ્ચડાંબ્યા,
ચોળી બાંધને ચંચલ નેઠ હાં પલ્લુને પરણી લાંબ્યા. ૧

શુવારસોંઝની યાદી નેઠ લો સમણ દીવો બુદ્યા બાંધ,
લાવી જલદીથી જઘને દીવો તે ઝાલો તમે વરની માંઠ.
આલે વરબોડો સાજન સાથે સહુ તરકારી તો ગીતો ગાંઠ,
ગલકા કરે પટલાઈ પપૈયો પાપડી નેઠને હરખાંઠ.

ચાલ.

સોંગ સેકટાનો માંડવો છેને,
મોગરીના બંધ બાંધી દેને.
મુળાપણીથી ચણીને લેને,
મૂલ હોય તો વરરાજા કેને.

આસુ સાલી તે હરધી લીધો સુરણ બાંધ સસસ બાંબ્યા,
ચોળી બાંધને ચંચલ નેઠ હાં પલ્લુને પરણી લાંબ્યા. ૨

પલ્લુ આપવા આવો ચાલી કન્યાને પહેરાવી મહેર કરો,
વર તરફના બાંચો બનેયા લેજો પલ્લુ તમે નહીં ડરો.
ભીંડા રતાળુ અને રવૈયા સકરકંઠ તમે સભા ભરો,
પલ્લામાં મૂકયા છે દાગીના ચાની સમજીને લેને નરો.

ચાલ.

પહેલે દાગીને મરચું આપું,
બીજો દાગીને આદુ દાપું.
ત્રીજો દાગીને લસણ દાપું,
ચોથો દાગીને મીઠું ચાપું.

પૂરે કણસળી ફક્કડ થઈ પુલ્લાવરે નાચીને હરખાંબ્યા,
ચોળી બાંધને ચંચલ નેઠ હાં પલ્લુને પરણી લાંબ્યા. ૩

બેઠો બટાટો બ્રાહ્મણ થઈ તે લગનના લે મંત્ર ગાએ,
સાહુધાન કંટોલા કહેને પહેલું મંગલ વરતાએ.
બીજું ત્રીજું ને ચોથું મંગલ હસ્ત મીલ્યો ત્યાં થાએ,
જમી જમાડી સહુ બેસ્યા સર્વે મૂળી રેર ભાએ.

ચાલે.

વસંત વંચમી ઇઠાસિરે,
પહેરામણી સહુ કીધી લેર.
આંધ્યા ધરકન્યા તો ઘેર,
ગુર મણીરમ માસે છેર,

લીલાતરીની લલકારે લાવણી છંદ પ્રાણુજીવને ગાળ્યા,
ચાળી ખાંધને ચંચલ જોઈ દઈ પંડુને પરણી લાંબ્યા. ૪

ચાહા ખીસકુટ.

રંગત ખડી.

કંઈ છટકેલા તે વટલેલા ચાહા છે તો ચનચત્ર નારી,
ચાહા છીનાલો હોટલ પેસીને બ્રહ્મ કીધી દુન્યા સારી-ટેક.
પરપંચી તે પટેલ પાંઉ પ્રભાતે ઉઠી હોટલ આળ્યા,
મોળી ખારી ને ખીસકીટ ખ્યારી લીમજી ખાઇમે લલચાળ્યા.
નાનખટાઈ સારી સફાઈ સમજવીને કેકો લાળ્યા,
સંટરપટરથી બની બટરો તે તો જોઈને હરખાળ્યા.

ચાલે.

દુકાન પહોંચીએ દીધી જોલી,
પાંઉ પરના લીમજી જોલી.
લીયો શેઠ આળ્યા મંજો તોલી,
ઉઠ્યા ચાકરો ઉઠથી ડોલી.

ચકચકતા બખને સગગાવી કરે ચાહાની હવે તૈયારી,
ચાહા છીનાલો હોટલ પેસીને બ્રહ્મ કીધી દુન્યા સારી. ૧

હોટલ સણગારી શોભા વધારી વીજલીની તો બત્તી લીધી,
જાહાને સમજવા મુકી સાકર દુધને પરનાવી લીધી.
ફેપ રહેમી ફરતી કલકત્ર બાણ્યા તે લઈને પીધી.
ટેમલ ખુરસો પહેરામણીમાં હજમની જોળી કીધી.

ચાલ.

ઠસલ : મુસલ મસાલે કેવા,
રાઇથી ખટાટા વધારી કેવા.
સેવ ગાંઠીયા ધીના લેવા,
ભાવનગરી નહી જેવા તેવા.

પાટળ બાજુ પટલી પટલી તીખી મોળી લેજો ખારી,
ચાહા છીનાલો હોટલ પેસીને બજટ કીધી દુન્યા સારી. ૨
પુરી બજયા કરે કજયા અલુ પાન સમજો હીલદાર,
ચટની ચતુરાઈ કરી ચખજો ધીનો ચેવડો છે તૈયાર.
શીખંડ ખાસુદી છે કંઈ જુદી ચાહાતણા સર્વે શણગાર,
ખુંદી લાડુ ને છે તો જલેખી સીરો શોભીનો ધી અપાર.

ચાલ.

હલવો ખદામી ધીનો તર છે,
ચાહાતણા પીયરીઆ વર છે.
ચણા વટાણા તે તો સર છે,
આવે હોટલમાં પાસે જર છે.

ચતુર ચાહાને ચનચત્રથી માંગે સાથે લાવો ધુધરા ને ધારી,
ચાહા છીનાલો હોટલ પેસીને બજટ કીધી દુન્યા સારી. ૩
વાણી જાણી ત્યાર કરાવી બેઠા રોઠ વકરે નાના,
ચાકર નોકર છે કાહરભારી ધરાક આવે કંઈકો ચાહના.
ધાંચી મોચીને તેલી તંબોલી ખત્રી લુલા આવે કાના,
ખામન વાનીયા કનખી ફોરીઓ બજટ થયા સર્વે સીયાના.

ચાલ.

ચાહાને કાફીથી લીવર થાયે,
વટલેલા હોટલમાં ખાયે.
નહી લાવો ચાહાને ધરમાંયે,
મણીરામ હરી ગુણને ગાયે.

ગાયે પ્રાણુજીવન મુકો ચાહા વટલેલ થયા છે આચારી,
ચાહા છીનાલો હોટલ પેસીને બજટ કીધી દુન્યા સારી. ૪

ચાર બાપામાં ચાર સાહેલી.

રંગત ખડી.

ચાર સાહેલી છેલ છખીલી મલી ચાર જાત ચોપાટો નાર,
ગુજરાતણ કચ્છને ઘાટણ મુસલમાનીનો છે ચમકાર-ટેક.

કહે ગુજરાતણ ઘણી ધન ધન મારી વાત સમજો બહેની,
ખાદી પોતકા દેશી સાડીઓ મારા સ્વામીની છે રહેની.
સસ્તી સાડીઓ ઝીલી જાડીઓ ચાલો ગાંધીની છે કહેતી,
દેવોદેશની તરેહવાર છે લીપો ખાદી મરણ બહેની.
છેયા છોકરાં સર્વે દેશી તમે ત્રણ જણી કરો વીચાર,
ગુજરાતણ કચ્છને ઘાટણ મુસલમાનીનો છે ચમકાર. ૧

બઈ કચ્છન નાચે લખન અઈ સુણો તમ મુઝી ગાલ,
ધની મુજો હાને જો વેપારી બંદર મથે ફીરણ તો લાલ.
ઈશ્વર અસાકે ધીંગણા બોરા ઓધનીઓ મુકે દેશી સાલ,
બોઈ જનાહે મોજમજાથી રીમણા મુકે પ્રમુજ પાલ.
નાઈ મુજે પેટે કીક ડીકરો અસી વાંઝીયા નાચે ચાર,
ગુજરાતણ કચ્છને ઘાટણ મુસલમાનીનો છે ચમકાર. ૨

તોસરી ઘાટન મને બાયા તુમી આઈકા દુઃખ મજા સાંજ,
મજે નવરેલા હોન બઈજા લગનાચીમી હુપ લાજ.
માણ સવકન ટંટા કરતે દેતી સીવ્યા મજા રાજ,
ફાર બપકે મલી સવકન ફીરને પરદેશી કપડે લાજ.
મલા પ.ઇજે ખાદી ચોલી દેશી સાડી ઘેવુંન સીફર,
ગુજરાતણ કચ્છને ઘાટણ મુસલમાનીનો છે ચમકાર. ૩

મુસલમાનીઓ ચાથી કહેતી વકીલ ખાત્રીદ મેરા મેરબાન,
કોરટમેં ઓ જાકે લડતે બોહત રખતે મેરેપે બાન.
ધરમેં આવે તો મેરે તાબેમે ચુપસે રહેના તુ ઇનસાન,
લંબી ચવરી ખાત કરે તો મય ઉનકા ખાત્રીસ્ટર માન.
મણીલાલસે ગાવે પ્રાણુજીવન તુરત ચંગ બેઠે સરહાં,
ગુજરાતણ કચ્છને ઘાટણ મુસલમાનીનો છે ચમકાર. ૪

અસલ ચરખાની ખાલી.

૧ ગીત ખડી.

ફર ફર ફર ફર ફર ફર ફરીયો ખીલ માકડાનો છે ચરખો,
ખરેખરી છે ખાલી ખખરતી અસલ લાકડાનો છે ચરખો-ટેક.
ફને રમાવી પીંજી પીંજવી પૂી કરવાનો છે ચરખો,
હાથ મેહનત હથીયાર હાથના ધોથો ભરવાનો છે ચરખો.
ભેસકાયથી બહુ ઝીતુ કર બોની જરવાનો છે ચરખો,
સુતર સામટુ સાફ સફાઈ કરો તરવાનો છે ચરખો,
દેશી સુતર દેશી વણતરો મલમલ ધાકાનો છે ચરખો,
ખરેખરી છે ખાલી ખખરતી અસલ લાકડાનો છે ચરખો. ૧

બેહવારે વસાવો વાજખી એકજ વારનો છે ચરખો,
રાખે રામજી રાખે રંકને સુતર તારનો છે ચરખો.
બૂધો ભાન તું પ્રે લમરડો હલકા ભારનો છે ચરખો,
માટે મગજી સુકી ફેરવો કંચન હારનો છે ચરખો.
દેશી સુતર દેશી વણતરો મલમલ ધાકાનો છે ચરખો,
ખરેખરી છે ખાલી ખખરતી અસલ લાકડાનો છે ચરખો. ૨

ચાલ ચેતીને ચતુરાથી ચતુર આજનો છે ચરખો,
ઈસી ઈજતે કરો ચાલ સ્વરાજ તાજનો છે ચરખો.
નાના નરહરી નર મેલવે વધે લાજનો છે ચરખો,
ધરો ધ્યાન ધનવાન ધણી કરસાજ કાજનો છે ચરખો.
દેશી સુતર દેશી વણતરો મલમલ ઠાકાનો છે ચરખો,
ખરેખરી છે ખાલી ખખરતી અસલ લાકડાનો છે ચરખો. ૩

લગન લાડીમાં લલકે ખાલી મણીલાલનો છે ચરખો,
ગરીમ ગુણવનતા તે ગોર્વીઠ હીરલાલનો છે ચરખો.
કરો કરાવો કહે કાલીદાસ પ્રથમ સાલનો છે ચરખો,
ખ્યારા પ્રાણજીવન ગાએ છંદ દે જીવાખ ખ્યાલનો છે ચરખો.
દેશી સુતર દેશી વણતરો મલમલ ઠાકાનો છે ચરખો,
ખરેખરી છે ખાલી ખખરતી અસલ લાકડાનો છે ચરખો. ૪

હરીહરા સ્વામી ને નાથુગોરના

મરણ વીધે

રંગત ખડી.

છે તો હીલગીરો હરજી વીરો રૂદન કરે નરનારી જીવાન,
હરીહરા સ્વામી મંગલે ગુરુવારે નાથુ સમસાન.-ટેક.
ભરી કાંઝેસો તો બારમી મુંબઈ શહેર મધે ગુલઝાર,
ભરૂચથી સ્વામી આવ્યા હરજીઓને કરવા ઉદ્ધાર.
ગાડી પરથી તેડી લાવ્યા માન ઘડી પહેરાવ્યા હારે,
ત્યહદેવ પર આપી ઉતારો મંછારામ પીતાંમ્બર દુવાર.

ફેંકતો

મંછારામ હરજી હમજીના,

કીધી સ્વામીની સેવા ધનના.

હતા થીક સાધુ તે વતનના.

રવી સોમ સ્વામીના ભાષણો સી પુરૂષો લેને જ્ઞાન,
હરીહરા સ્વામી મંગલે ગુરુવારે નાથુ સમસાન. ૧
બાર વરસોથી સ્વામી આવતા લેતા જ્ઞાનને પડે ચરણ,
પરમ દયાળુ સ્વર્ગે પહોંચ્યા તેથી દુઃખાયે અંતઃકરણ.
વૈશાખ સુદી વાર મંગલે એકમ સ્વામીનું થયું મરણ,
ઝોગણીસ ઝોગણીસી તો જાણુને જાપોર ત્રણ વાગાને સરણ.

ફેંકતો

વરસ સાંઠ ઉમર તમારી,

મોટર ગાડી સ્વામી સવારી;

સમાધીસ્ત વાલકેશ્વર ભારી.

વણીક ચેલાઓ હરજી ન્યાત ને ગુરુ ગયા બેસી વીમાન,
હરીહરા સ્વામી મંગલે ગુરુવારે નાથુ સમસાન. ૨
બીજો અચંબો કહું તમને કાન દઈને સમજો વાણી,
ચોરાસી હરજીની ન્યાતના જોર જતા ચંકર જાની.
ઉરફે નામ નાથુ તે કહું હું પ્રીતિ દયાશંકર દાની.
વડીલ ખંધુ સમજાંકર આ કીધા ચક્ર લેને જાની.

૬૪.

ફેંકતો.

પીતા બંધુના પાછળ નાથુએ,
જમી ચોરાચી દરજી સાથુએ.
હતા સંતોષી બીડી બાથુએ,
ન્યાત જાતમાં રહે સર જજમાનોથી નહીં કરે ગુમાન,
હરીહર સ્વામી મંગળે ગુરુવારે નાથુ સમસાન. ૩
આપે કોચેસોમાં હાજરી સ્વામી અને છે નાથુ ગોરુ
સારી મદદો હતી બેઠા કરતા કામ રાખીન જોર.
વેસાળ સુદ ત્રીજ ગુરુએ મરણ થયા નથુ ધમધોર,
દીવસ આઠ વાગાને સુમારે ઉમર બત્રીસે કહું છું સોર.

ફેંકતો.

આવે કાલ તો સહુ જાવનું,
કરો બહાઈ લહું થવાનું.
રામ નામ હરી ગુરુ ગાવનું.
સ્વામી ગોરનો ખ્યાલ બનાવી પ્રાણજીવન બને ભગવાન,
હરીહર સ્વામી મંગળે ગુરુવારે નાથુ સમસાન.

છંવીસ હરફી પતંગ પેચ.

રંગત ખડી.

કસ ન જાને છે ઉતરાંને કામીરામે કંના બાંધ્યા ભારી,
ખુસાલ મકર સફાતી આવી પતંગ પેચની બલીફારી-ટેક
ગંગા ખમી ગોથ મારની ગોર્વીદમાં માળણો તૈયારી,
ઘેલાભાઈ ઘભરાઈ ગયા તે ઘરમાંથી લાવ્યા ધારી.
ચુનીલાલની ચતુરાઈ બે સુરતી પતંગ તેની સારી,
છખીલાલાસની છેલ્લે છખીલી ઉડી છે તો જીવે નરનારી.

ફેંકતો.

જેકીસન પતંગો જાંબુ રંગના લાવ્યા,
જસવંતલાલે તે હાવી સમજાવ્યા.

જાણેશ્વર જડપથી ચમાવે સર્વે રંગણી સજ્જારી,
ખુસાલ મકર સંકાંતિ આવી પતંગ પેચની બલીહારી. ૧
લાલ કરી ત્રીભોવન આગ્યા મારી પેચ કાપી કાલી,
છકેરદાસે તે હુમકો ચારી ને બીજી ચમાવી છે લાલી.
જ્યારામ દર્શાવી કહે મેં માનની ફીરકી ગાલી,
હંગ બધી કેંઈ ધનજીવનને જાડે પતંગ ત્રીધો ઘાલી.

ફેંકતો.

ત્રીકચની પટંગો મછ છે માંબલો સથે,
તજબીજથી તુલસીદાસે ઉડાવી હાથે.

નારજીદાસ નારગી રંગણી કાપે પતંગો વસાતારી,
ખુસાલ મંકરસકાંતી આવી પતંગ પેચની બલીહારી. ૨
પીતાંમરે પીલી ઉડાવી પરસોતમ કરે સરસાઇ,
પ્રકકર કાકડો બનો ફકીરચંદ કંના તેના તો બંધાઇ.
પ્રીજલાલની ચગી બાવલી રંગરંગની છે તો બાઈ,
બુઢાબાઈની બુસી ચગીને લાજવા પેચ તે તો હુશ્વાઈ.

ફેંકતો.

મોલીરામે ગોથ મારીને ચગને ચઢાવી,
મંછારામે તે સહુને કાપી બતલાવી.

યાદ કરી લે હંશ્વરદાસે પતંગતના છે સસાની,
ખુસાલ મકર સંકાંતી આવી પતંગ પેચની બલીહારી. ૩
રતીલાલની રાતી ચગી છે ચતનજીની આવી સામે,
લલુભાઈની લલક જોઈને ઉડે પતંગ ખરચા ઢામે.
વરજલાલ વાજબી કાપે છે પડી સાંજ જાવો ધામે,
શાનરાખીને સમજો જાઇએ, કથઈ છંદ ત મણીરામે.

ફેંકતો.

જંદોશી પ્રાણજીવન પતંગ ગાએ છે આવે

કહે હીસલાલ ગ્રેમી હંશ્વર ગુચુ ગાએ.

શાન પેચને પતંગ મારો હરીભજન કર પરવારો,
ખુસાલ મકરસકાંતી આવી પતંગ પેચની બલીહારી. ૪

કીમતી સુખડથી બાળેલા બાલગંગાધર તીલક સનંદ છે.

રંગત લંગડી.

દ રસન આજે થયા તીલકના જેણે લીધો સર્વગોમાં વાસ,
ર ત્ન હીંદના=હીરાને પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ-ટેક
ૐ યારે સન તે હુતું અઢારો છપ્પન તીલક જન્મ લીધો,
પ્રાં ત રત્નાગીરી=જુલાઈ મહીનો તારીખ તેવીસ દીધો.
ન ર પિતા ગંગાધર વતન રત્નાગીરીમાં મોટો કીધો,
ૐ વ રાખીને=ઉછાળે રસ્તો બતાવે સહુ સીધો.
છોટી.

વ ધે કળા સુર્યની તેમ થાય ખાય મોટા,
ન રમથી રમે છે સર્વે ગામના નોટા.
દા સ થઈ બાણવા માટે વખત નહીં ખોટા,
સ હુ બણે મરાઠી અંગ્રેજી ગલગોટા.

સેર.

ના તો સુખ કંઈ ભોગવું, વાદળ તો આવ્યું છે ચહરી,
ર તન વરસો સોલના, તીલક પિતા ગયા મરી.
ન રમ થઈ દુઃખ ભોગવે, બાણતર લણી ગામો ફરી.
દા હ લેવા સ્કૂલ તણી, આવ્યા પુણે રહ્યા ઘર બરી.
સ રસ ચાલે છે નામ તીલકો કરે અભ્યાસો રાખી ઉલાસ,
રતન હીંદના=હીરાને પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ. ૧

તુ રતે બાંધે તરંગ પોતાનો મગજ શક્તિ ને સારી હતી,
રા ત દીન તે=અભ્યાસો કરે રાખે પોતાની મતી,

ના માગીરમાં છે નામ જેનું તે અઢાર છાતેરમાં સારી ગતી,
ખી યાલ કરી લો=પરીક્ષા આપે ખી. એ.ની પાસ થતો.
છોટી.

યા હ કરી ભણવાનું ખીનું લીધું છે જાતે,
લો કમાન તીલકો ભણવા લાગ્યા સપાતે.
ખ રાખર અધ્યાસો કરે ઉઠી પ્રભાતે,
ના મ રાખે રાજ તે સાંભળે ન કોઈની વાતે.

સેર.

વ રસ બે નીકળી ગયા, વળી તીલકો ગભરાઈજી,
ના મ માઈ નીચે જશે, કરે મહેનતો અકળાઈજી,
ર મન સમન બેઠ રાખીને, સહુથી સરસ તે ભાઈજી,
પો તે અઢાર ને ઓગણાંસી, એલ. એમ. પાસ કહેવાઈજી.

તે ઓને એલ. એમ.ની પાસથી ખુશી થયા તમને કહું ખાસ,

રતન હીંદનાન્ડીરાને પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ. ૨
ધન છે તીલક નામ તમારું ઈશ્વરે સહુ રાખ્યો વિચાર,
ખરા મૂર્તોમાં=જન્મ દીધો છે ગામ રતનાગીર સાર.
અઢારસો ખીયાસીમાં પહેલો મુકદ્દમો આવ્યો દીલદાર
મુંબઇ શહેરની=કોરટમાં ચાલે કેસ સમજો તકરાર,

છોટી.

કેસ ઘણા દીવસથી કોરટમાં તે ચલાવ્યો,
ડુંગરીની જેલમાં રહેવાને ફરમાવ્યો.
ભોગવે છે જેલ તે વાંકો દહાડો લખાવ્યો,
એકસો ને એકજ દહાડે તીલક ઘેર આવ્યો.

સેર.

અઢારસો ને છયાસીમાં, પુણે પોતાની રિક્ત બને,
તમે ઇંગ્લીસ પેપર કાઢીયાં, છાપે મરાઠીને લઈ કને.

ખાલી મહારાજો ચેતાણુંમાં. ખીણ સખચો તમને હને,
 ત્રીણ સળ છ વસોની, લેખવતાં લે કાઢીયો દરે,
 ઓગણીસો ચઉદોમાં છુટી, બુધવાર જુન તારીખ સતર દાસ,
 રત્ન હિંદના=હીરાને, પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ. ૩
 સર્વે વાતને મૂકી કરીને હવે મચ્છનો કહું છું હાલ,
 એકાએકથી=પાવી મુંબઈમાં સ્ત્રીક પક્યા તે ખાત,
 સરદાર ગૃહમાં રહેલા તીલકે આવી ઉભો છે તેનો કાલ,
 સાત ડાકટરો=પીવાડે દવા એકથી એક વીકરાલ.

છેટી.

વારે ઘડી તપાસી ડાકટર દવા આપે છે,
 હરઘડી ફીવરનો મુકી ગેજ માપે છે.
 ખીજ પેટના દરદોને આપી દવા કાપે છે,
 જરા શાંતી વલવા લાગી નજર થાપે છે.

સેર.

સારું તે સનીવારો સુધી, ડાકટરની આશા પારણ,
 દવાનો ગુણ માલમ પડ્યો, છે ભરોસો ન્તે વારણ,
 ડાકટરો મહેનત કરે, એક એક પછી આધારણ,
 આ, જમવાનું ભૂલી ગયા, તીલક પર રાખી પ્યારણ.
 સુમાર આઠ વાગ્યાનો સની છે ઉભરી આવ્યો સર્વે સાસ,
 રત્ન હિંદના=હીરાને પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ. ૪
 તારીખ છે એકત્રીસ જુલાઈ ખાસ ચાલીસે થયું મશ્ન,
 સની રાત્રે=ઓગણીસો વીસે થયા ઈશ્વરને શરન.
 છુટ્યા ટેલીફોન મુંબઈમાં સહુ નાટક ને મળી ધરન,
 બંધ કીધાં છે=ચાલતા ખેલ અટકાવી દુઃખ કરન.

છેટી.

પૂણા અને પંજાબે મૂક્યા તાર તે જાણી,
 સુરતમાં મૂક્યા અમદાવાદ છેલાણી.
 દખણમાં મૂકી ખાલગંગાધર ગયા પ્રાણી,
 રવીબારે આવે સહુ રપેસ્યલ તે સીયાણી.

૨૬

સેર.

સવાર રવીવારે ચતાં, માણસની ગરદી જણાઇ છે,
દરસન માટે જો કાઢીયા, અગાસીમાં તો બેસરાઈ છે.
પોશાક તીલક પહેરાવીને, આસન ખુરસી તો કહેવાઈ છે,
પાસે ગાંધીજી ઉભા રહ્યા, દરસન પુસ્તક તે ફેળાઈ છે.
વેદત્રી-ટરૂ પુગી જોઈ લો લઈ જાય સ્ત્રીઓ પાસ,
સ્તન હિંદના=હીરાને પાપી જન્મ લઈ ગયો બદમાસ. ૫

ધુમધામ તીલકની જોઈ લો પુલપુલનો વરસાદ ખરે,
પુલપુલોના તોરા=પુલના હારો ગજરા પુલ માલ ઝરે.
ફૂલ છે મોગરો ચાપી ચંબેલી પુલથી દરશન પુલોના કરે,
પુલ પુલોની સોભા=પુલ ગુલાબો અને પુલ ઘર ભરે.

છોટી.

લીધા ઉચકી તીલકને બપોરે સવા વાગે,
આવી પહોંચી રૂપેસ્વલ સહુ સ્નેહી લાગે.
ઉતાર્યા માલથી તે આસ્તે રહીને દાગે,
ઘણા થયલા માણસો ગણવામાં છે અથાગે.

સેર.

એક પાલખી બનાવેલી, તેમાં તીલકને બેસરાવીને,
જુમા મસીદથી ચાલ્યા, મોતી બજારો તે ફરાવીને.
ત્યાંથી બુલેશ્વર આવ્યા, ગીરગામ તો ચકરાવીને,
તે આસ્તે આસ્તે ચાલતાં, દરશન સહુ ફેળાવીને.
પચાસ હજારો હતા માણસો તો પણ રડી કંઈ કેની આસ,
સ્તન હિંદના=હીરાને પાપી જન્મ લઈ ગયો બદમાસ. ૬
સર્વે ફરીને આવે નવાઈ રૂપીયા પુલ પડે દીલબાન,
કેટલા ધર્માદા=કોથરી ઉતારી લીએ છે ધનસાન.
કીધેલી સરકારે મહેરબાની મરણ વખતે આપ્યું માન,
ચોપાટીપર=માળવાનો હુકમ સારું કરશે બગવાન.

છોટી.

બધે ફરી તીલકની લાસ ચોપાટી આવી,
સહ હીંદુ મહોમેદન સર્વે કામે ઉઠાવી.

પગ ખાલી ઉઘાડા માથા તે તો દેખડાવી,
જોડા છુટ કીમતી છે સર્વે દીધા ફેંકાવી.

સેર.

કોઈ એક પારસી શેઠીઓ, મીત્ર તીલકનો નાણીએ,
કીમતી સુખડ તે મોકલું, એક ખાંડી મનથી માણીએ.
જીવો જે તો ડખ્ખા ઘી તણા, ખરચા હજાર છેલાણીએ,
શાખાશ એવા નર તને, ઓળખાણ ચેહેની પછાણીએ.
ચેહેની અંદર મુકી બાલને બ્રાહ્મણ કરે મંત્ર અભ્યાસ,
રત્ન હિંદના=હીરાને પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ. ૭

સાંજના સાત વાગાના સુમારે દીધો પુત્રે અગીનો દાગ,
પોક મુકીને=રડતો તો પીતા ગયા મુકી બગ.
પુત્ર જે છે ત્રણ છોકરી મુકી ગયા સર્વેને લાગ,
એક પુત્ર કુવારો=પરણશે એને મન ગમતા તો અથાગ.

છોટી.

રાત ઘણી થઈ પણ માણસ ત્યાં છે સવાઈ,
તીલકને બાળવા સર્વે કરે સરસાઈ.
સહુ લાગતા વળગતા રહ્યા સર્વે ઘેરાઈ,
બાબ કરી પછી સહુ ઘેરે જતા શરમાઈ.

સેર.

ઘણી રીતે દલગીરો થતા, સહુ ઘેરે ચાલ્યા હાલજી,
શહેરોના માણસ સહુ ગયા, પેટોમાં બલતી જાલજી.
સોમવારે મુંબઈ બંધ થયું, સર્વે પાડી હુદતાલજી,
બીજા ઘણા શહેરો બંધ થયા, વેપાર બંધ વીકરાલજી.
હજી ન પાણી આંખોથી નીકળે ચાલ્યો ગયો પુલમાંથી બાસ,
રત્ન હિંદના=હીરાને પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ ૮
ઓગસ્ટ તારીખ હતી નવમી દીવસ દશતી ક્રિયા થઈ,
સોમવાર તે=મહોટા શહેરો સર્વે બંધ કીધા કંઈ.

બજની સર્વે ગયા ટોળાંઓ સર્વે વાવટા કાળા લઈ,
ચોપાલીપર=પોણી મુખઈ દરસન કરવાને ગઈ.

છોટી.

તીલકની ઉમ્મરો વરસ ચોસઠે સટકા,
ખીજાઓગણુચાલીશદીન કેજો કેમ અટકા.
જરીપૂને દાદાભાઈ મારતા છંદના કટકા,
તારા સર્વે છંદના કીધા અઠારો કટકા.

સેર.

મણીશમ તમને કહી ગયા, તુરરાખી તો સર્વે તરો.
ગાંવીદજીની નચીયદ સુણી, તમે કલગીવાળા થરથરો.
દાસ પ્રાણજીવન લખે, તમે કાલીદાસોથી ડરો,
લગવાન છંદ સનંદ છે, છગનલાલનું કહેવું કરો.
મહારા લખેલા સન તારીખો મુકી જવાખ કરજો નીવાસ,
રત્ન હિંદના=હીરાને પાપી જમ લઈ ગયો બદમાસ. ૬

માતાના મુણ ગાવો.

રંગત લંગડી.

નવ નવ મહીનાથી ભાર જીલીને જનુનીએ આપ્યો અવતાર
માતા માયાળુ=તાહરા ગુણુ ભુલે તે નરને કહું ધીકકાર-ટેક

હર ઘડી હર વાર તારો ઉપકાર માતાજી નહીં તું ડરે
મુજને માટે=રોજ દુઃખ વેઠીને મુજને સુખ કરે
રમાડી મને બાળકપણથી મમકાજ માતાજી સદા ફરે
પુત્ર જોઈને=હસતું મૂખ રહે તમારું મન તો હરે

સેર.

આજે લાડથી ઘણા વારથી, રમાડતાં નવડાવીને
તમે થોડીઆમાં મુવાડતા, પ્રથમ મને ધવડાવીને.

શગ રંગ ગીતો ગાઈને, હીંચકે મને ગણડાવીને,
સુવાડતાં મને સહેલથી, સુતાં મને સુવડાવીને.

ફેંકતો.

દુઃખ જોઈ માતાજી ઓસડ તમે પાતાતા,
રોજ દાખી છાતીએ મને તમે ચઢાતાતા.
અનેક જાતના સુખ દઈને તમે ચઢાવો છો સાંજ સવાર,
માતા માયાજી=તાહારા ગુણુ લુલે તે નરને કહું ખીજાર. ૧
દળણું દગીને, મુને ખવડાવી માતા તમે મહોટો કીધો,
આજ સુધીમાં=દુઃખનો ડુંગર તમે ઉચકી લીધો.
ભણવ્ય મને મુક્યો નિશાળે ભણતો બાલપણથી સીધો,
મારા પ્રગર તે=પાણીનો લોટ્યે માતાએ નહીં પીધો.

સેર,

પાસે લઈ મને જમડાવતા, જીવે હેત તો માતા તણું,
વાસી ટાહું તમે ખાઈને, મને પીરસે છે તાણું થણું.
પહેલાં મને જમડાવીને, પછી માતા તો જમતા ભણું,
એવી રીતે સુખમેં ભોગવ્યું, ઘર બહાર ને નિશાળનું.

ફેંકતો.

ધંધામાં કીધો હુશીયાર ક્ય તો જાની,
નહીં લુલું માતા આજાર કીધી મહેરબાની.
અમી જાતનો કીસજ શીખીને જીવન થયો હુંતો હુશીયાર,
માતા માયાજી=તાહારા ગુણુ લુલે તે નરને કહું ખીજાર. ૨
જીવતી માસે જોઈને પરણાવ્યો મોટા ઘરનો કન્યા લઈ,
તમ પરતાપે=માતાજી જોયું સુખ સીનું જઈ.
સર્વે જોયો સંસાર સુખથી ભોગવતો હું ખુશી મધ,
મમ માતાજી=તમ પરતાપે સત દીન સુખથી જઈ.

સેર,

સુખ જોયું સંસારનું, મેં માતા તમ પરતાપથી,
ઘર બહાર સુખ જોઈ-કરી, ન યાચ ફેલાવ્યા. આપથી.

સુખને તે સાગર ભોગવી, ફરતો તે દુનીઆ આપથી.
તોએ પ્રેમ છે માતા તણો, પાપી ન ભુલશે પાપથી.
ફેંકતો

તમે સુતાં ભોંયપર સેજ ગોદડી રાખી,
હું સુતો પલંગપર ગાદી તકીયાં નાખી.
સર્વે જાતના જોઈ સુખને ગાવું ગુણ સમજે દીલદાર,
માતા માયાળુ=તહારા ગુણ ભૂલે તે નરને કહું ધીકકાર. ૩
ભુલતાં નહીં આભાર માતાનો ભૂલે તે નર નરકે જાસે,
મહા વિદ્વાનો=કવી ને પંડીત સર્વે ગોઠાં જાસે,
કરજો સેવા તમામ માતાની જાશે ઈશ્વરની પાસે,
તુરો ચંગ પર=સેવાથી મણીરામ સ્વર્ગો વાસે.
સેર.

ઘટઘટમાં હમ ચાલી રહ્યો, નર ત્યાં સુધી જાજો તમે,
સેવા માતાની કહેવાય છે, કરો દીનને રાત્રે ગમે.
સ્વર્ગોનું સુખ તમે પામશે, મણીરામ ગુણ ગાએ સમે,
પ્રાણજીવનની નસીયદ છે, સુણો જ્ઞાનીઓ કહીએ અમે.
ફેંકતો

હીરાલાલ કહે ગુણ તમે નહીં વીસરજો,
તમે ઘડપણમાં યાત્રું પેટ તો ભરજો.
આપજો આશીવાદ જનુની નહીં તો ભૂલું તારો આભાર,
માતા માયાળુ=તહારા ગુણ ભૂલે તે નરને કહું ધીકકાર ૪

સુરતમાં નવી કાદવ અગીયારસ.

રંગત લંગડી.

સુરત જેવું શહેર શોભીતું કેવું કામેટી બેઠકાર,
સુરત શહેરના=મેઝરો લીએ છે કાદવની તકરાર-દેક.

કાન હાથને સમજે બાધયો બચુ શહેર કાઢવથી હાલ,
ભર ચોમાસે=રસ્તાને ભરાઈ શેરી નાલા ને નાલ.
શહેર મેખરો મલી કામેટી બોલે મીટીંગમાં સર્વે લાલ,
શહેર સાફ નહીં=નીકલશે રોગ ફાટીને ભમતો કાલ.

સેર

જવાબ એમ્બરનો થયો, નાણાની ઘણીએક તાનજી,
ધર વેરા તે સર્વે ભરો, બોલેલું છે પરમાનજી.
શહેરના મેખર બોલ્યાં, એ સહુને છે તો જાનજી,
અસહકારી અમે થયાં, કરી લઈશું જો મેરજાનજી.

દોહરો.

કરી જવાબ સવાલો સર્વે તે નહીં જરા ખીધા,
ડાક્ટર દીક્ષીત બોલે, તેડા તે સલાના તો કીધા.
ડાક્ટર વીનાસે સર્વે મલીને કીધી સલા તે અસહકાર,
સુરત શહેરના=મેખરો લીએ છે કાઢવની તકરાર. ૧

ભાંડારોમાં કરી સલા તે સર્વે ડાક્ટર ગાડી આપે,
ધરના એકકાઓ=ગૃહસ્થી કબુલ સહુ કાઢવ પાપે.
જાણીતા એક શેઠ ભાલાજી લાકડા વેપારી કહી થાપે,
ગાડાં પોંચાડું=વગર પૈસે ગાડી ફેરા કાપે.

સેર,

તમે દહાડો તો નક્કી કરો, એમ સર્વ કહે દીલદારજી,
ઓગણીસો ઇંઠાતેર છે, બાહરવો ને રવીવારજી.
પાવડા અગીયારસ વદ છે, સહુવારે સાત શુભારજી,
સર્વે તો નામ લખાવતા, દેશ સેવામાં તૈયારજી.

દોહરો,

સહુ હોંસથી નામ લખાવે, જોઈ કાઢેવને સાફ
ત્રી છોકરા અને પુરૂષો, માને મન માહાફ.
તારીખ છે સત્તર અષ્ટોમ્બર બાવીસ સન કરશુ કારબાર,
૨૬-શુક્ર-શહેરના=મેખરો લીએ છે કાઢવની તકરાર. ૨

આબો કહાડો રવીવારનો તારીખ સત્તર સહુવારે સાતે
 સ્ત્રી છોકરા=ડાકટરો અને બીજા મોહોમેદન જાત.
 પ્રેક્ષીકંટ ડાકટર મહેતા ને દીક્ષીત કરવા લાગ્યા વાત.
 બાઈ કલા નો=કુંવરજીભાઈ પરાગજી સર્વે ન્યાત.

સેર

સૈયદ અહમદ સહુ આબ્યા, અદરૂસ વાલા કહેવાઈજી,
 લાકડ વેપારી શેઠ છે, લાભાજી તે તે સવાઈજી.
 ધરમ સો સહુ તણી, પુત્રી આવે તે નવાઈજી,
 માલતી બહેનો દીક્ષીત છે, હીરાચંદ સ્ત્રી ગવાઈજી.

ટોહરો

ગંગા સૈરૂપ રૂક્ષમણી ને, બીજી બહેનો ઘણી સાથે,
 આપી હાજરી સર્વે ચાલ્યા, ઝાલી લીધા હાથે.
 ઘરના પાવડા અને તગારા આપે વેપારી મૂક્યા દુવાર,
 સુરત શહેરના=મેમ્બરો લીએ છે કાદવની તકરાર. ૩
 મ્યુનીસીપાલ્ટી કરી વીચારો નોકર પોતાના લાલ્લી દયા
 ચોક નાકાથી=ટેશીન સુધી કાદવ સાપ્ત કરી ગયા,
 પેપરવાલા નોકર શેઠ છે પાવડા શેખીને દાખલ થયા,
 અસહકારો=પોતાના માન સાથમાં હાજર રહ્યા.

સેર.

પુરૂષ સત્તરસો થયા, સો સ્ત્રી તે વલી થીરજી,
 દસ વરસોના તે છોકરા, કામ કરવાને રણધીરજી.
 વાડું સહુ વહેંચી લીધા, આગેવાનો છે તે વીરજી,
 સર્વેના ભાગજ પાડ્યા, કોમલ સ્ત્રી શરીરજી.

ટોહરો.

ચૌદાની બજારો સારી, ઠેઠ સીંગાડીયા વાડો,
 ગોપીપુરા સરવે સોંપેલુ કાદવ તમે કહાડો.
 ટોપલી આપે તરકારીવાળાઓ કરે મહદ મોટો આભાર,
 સુરત શહેરના=મેમ્બરો લીએ છે કાદવની તકરાર. ૪

કણ્ણપીઠ નાનાવત મોકલી નરનારી ઉપર સરજન,
 માટી ભાગલે-પોડુચયાં ભાણપાલા ગલી અરજન.
 પકડી રૂવાલાનો ટેકરો બેગમપુરા કીધું ગરજન.
 ગલેમંદી=લે કરે બહાદુરથી સર્વે નરજન

સેર

મોટા ઘરની સહુ સ્ત્રીઓ, બહેનો ને પૂત્રી ગણાઈજી,
 બીજી બહેનો ઘણી હુતી, ધન ધન તે વખણાઈજી.
 સાબાશ સર્વે નર તને, કામ કરતા તે તો જણાઈજી
 નાકે નાકે ઉપડી ફરે, કરતા મહેનત તણાઈજી.

દોહરો.

ગામડાથી તરકારી લાવે, તે સહુ ગાડાવાળા,
 ભરી કાદવને લઈ ચાલ્યા, ખુશી થઈને લાલા.
 ઉતરી પડ્યા છે દુકાનવાળાઓ ઘરઘણી નહીં કરે વીચાર.
 સુરત શહેરના=મેમ્મરો લીએ છે કાદવની તકરાર. ૫
 સાડા દશ સુધી કરી કામ તે કમર કસી દુઃખ હરવાને,
 ઘણી શેઠાણી=ઘરમાં છે ચાકર પાણી તે ભરવાને.
 આવ્યા ભંડારે સહુ ઉભા તે પાડી છત્રી નામ જરવાને,
 ફરી કહીશું=આવજો તમે કામ સૌ કરવાને.

સેર

સૌરાજ ગીતો ગાઈને, ઘેર જવાની છે હામજી,
 દેશ શેવા ત સર્વે કરી, વીચારો રૈયત તમામજી.
 ટોપલા ને પાવડા જે દીધા, વેપારી રાખ્યું નામજી,
 મણીરામ સ્વર્ગોમાં ફરે, ગયા ઘેરે કરીને કામજી.

દોહરો.

ધન ધન જતુની તમને, હીંદુ મોહોમેદન આજ,
 ઇશ્વર પુખ્ત કરો રોજ તે, છુટે ગાંધી મહારાજ.
 દાસ પ્રાણજીવન છંદ લલકારે હીરાલાલ છે તો હુશીયાર,
 સુરત શહેરના=મેમ્મરો લીએ છે કાદવની તકરાર. ૬

હોલી કૃષ્ણ લીલા.

રંગત લંગડી.

વાગે તાલ હફ લાલ ઝાંઝ નંદખાલ ગાય ફાગણ ચંગથી,
મધુર મોરલી=વગાડે કહાન રમે હોલી રંગથી.
સર્વે સખીએ તણ સાસરું ચોલી સાડી ખુટા જરથી,
સણ શણગારો=પગે છમછમ વાગે છે ઝાંઝરથી.
ગલે હાર સરદાર થાએ ચમકાર નાર જાએ ઘરથી,
થઈ અલખેલી=ચાલી હોલી રમવાને હરીહરથી.

સેર.

ટોળે મલી ગોપી કહે, બ્રીજમાં ઘણી ધુમધામ છે,
રમવી હોળી નંદલાલથી, કાહાનાનું ગોકુળ ગામ છે.
રંગ ગુલાલો સહુ જાતના, ભરી લીધા તે વળી જામ છે,
હુશીઆરીથી રમજો સખી, કાળા કૃષ્ણજી તે નામ છે.
દાખલ બ્રીજમાં થઈ ગોપીયો ઘોલે રંગ જઈ ઉમંગથી,
મધુર મોરલી=વગાડે કહાન રમે હોલી રંગથી. ૧

દેખાવો છો ખાલ લાલ જરખર મૂકો હાથ કહું વાહાલાથી,
તમને જસોદા=જુલાવી મોટા કીધા છે ખાલાથી.
કંકણ ફૂટે છે હાલ સૂર્ય પાતલ જય નંદલાલથી,
ઉભા કૃષ્ણજી-આવી માલણ લાવી પુલ માલાથી.

સેર.

પુલ જો પંચ રગતના, સુંગધ તેનો અપાર છે,
લઈ ઉભી માલણ છાખને, કૃષ્ણ ખુશી તે વાર છે.
પુલ લઈને સાહેલી ગુઠે, વેની ગલાનો હાર છે,
ચતુરાઈ શું કહું ગોપીની, માલણ પ્રભુ પર ખ્યાર છે.

આપો દામ કાંઈ નામ માલણ કે સ્યામ રમે ગોપી સંગથી,
મધુર મોરલી=વગાડે કાહાન રમે હોલી રંગથી. ૨

ધર ધર વાગે ઝાંઝ ચંગરંગ ધોલક સંગ છે માનોથી,
વાગે મરદંગ-ગાઝી છત્રીશ સંગો મળી કાહાનોથી.
ઉડાવે છે રંગ સંગ પીચકારી ભંગ મસ્તાનોથી,
છેટે રહોની-કૃષ્ણ કાટી સાડી કહું સાનોથી.

સેર.

જાવાદોની નંદલાલજી, અમે હારી સહુ ગોવાલ છે,
આંખો ભરી ગુલાલથી, સાડી ચોલી રંગથી લાલ છે,
સાસુ ઘરે મારી ખીજશે, પરણ્યા ધણીનો મલ છે,
હાથ જોડીને વીનંતી કરું આહીર મને જંબલ છે.
માને નહીં તે કાહાન કરતા તોફાન ગોપીનાએ ગંગથી,
મધુર મોરલી-વગાડે કાહાન રમે હોલી રંગથી. ૩

ફાગણ મહીને રમે સખીયો કાહાન ગમે સહુ કેહેવાથી,
નહીં જાવા હું-ગોપીયો ફાગણ મસ્તરંગ દેવાથી.
જીલમ ના કરો હારી ગોપી લલકારી કહે સૌ સેવાથી,
રંગથી રમી છે-નથી ઓશીયાળી તમારા દેવાથી.

સેર.

હોલીનો જો જો રંગ ઢંગ, જગર જોરાવર કાહાન છે,
ફાગણમાં ફગવો માગતી, ચાલી ગોપીયો ગુલતાન છે.
જાની તો જાનોથી લડે, અજાણી જો નાદાન છે,
મણીરામ ગુણ ગોવીંદના, ગાજો મારી એ સાન છે.
પ્રાણજીવન કહે હરીજન તમે પલુ હોલી ગાવો ધંગથી,
મધુર મોરલી-વગાડે કાહાન રમે હોલી રંગથી. ૪

તુના એ અંગ.

ધંધર સ્તુતી.

રંગત લગડી.

તું છે નટવર ન્યારો જોઈને નજર નાતો આકારમાં તું,
તું છે પૃથ્વી-પવન પાણીને પહાડ વીસ્તારમાં તું-ટેક.

તું છે આકાશો ઝલહલ ઝોટો ઝલકી રહ્યો ઝલકરમાં તું,
 તું છે ભકતોના=વસમાં વહેવારે તો નર નારમાં તું.
 તું છે સહુના ઘટઘટ અંદર જ્ઞાનીઓના વીચારમાં તું,
 તું છે અખંડમાં=યાદ આતમાં અને હુશીયારમાં તું.
 તું છે તમોને કહીને બોલાવું અંતરના છે દુવારમાં તું
 તું છે પૃથ્વી=પવન પાણીને પહાડ વીસ્તારમાં તું. ૧
 તું છે ભેરાવર અને જળરમાં ભેધ લીધો તકરારમાં તું,
 તું છે ભીન ભીન=મોગવે ભાર પોથીના સારમાં તું.
 તું છે કાલનો કાલ થઈને રખવાલ લાલ લકારમાં તું,
 તું છે વનમાં=પુલ પાનો ને ફલ સંસારમાં તું.
 તું છે સર્વેનો ધાત ધરાવન કરે મારે ને સંહારમાં તું,
 તું છે પૃથ્વી=પવન પાણીને પહાડ વીસ્તારમાં તું. ૨
 તું છે રૂપ રંગકાલો ગોરાવન શોભીતો પરકારમાં તું,
 તું છે રાજમાં=રંકમાં રતન લાલ મોરારમાં તું.
 તું છે વાદળ જમીન પાતાલે પાણીના તો જો પારમાં તું
 તું છે રમતો=રમાડે રખડાવે આધારમાં તું.
 તું છે રામ રહેમાન રામેશ્વર પાંખડી ભુતારમાં તું,
 તું છે પૃથ્વી=પવન પાણી ને પહાડ વીસ્તારમાં તું ૩
 તું છે તારનહાર સહુનો શોભીતો છે શણગારમાં તું,
 તું છે પ્રતો=પ્રક્ટમાં ફરે ગલી બજારમાં તું.
 તું છે મુકરમાં માલી મજામાં મુગંધ પુલ દીલદારમાં તું,
 તું છે મણીરામ=કાલીદાસો ને ભગુના બાહારમાં તું.
 તું છે ગોવિંદજી પ્રાણ પ્રાણજીવન ગાયે છંદ ભંડારમાં તું.
 તું છે પૃથ્વી=પવન પાણીને પહાડ વીસ્તારમાં તું. ૪

નનાનો અધર છંદ બેઅંગી અનધડાના

ખ્યાલ પર જવાબ.

રંગત લંગડી.

નીરંજન છે તે હસી ચાલ કર સંધાસીમા કરે જતન,
 બેનાસાયેનજાણ છે અનધડ નહીં ફરે મનમન-દેહ

નીરખ જ્ઞાનથી ચૈત અનઘડ તેનેથી છે તારે જરન,
 નાસ છે તારે=નહી કર ખાલી તારી તકરાર સનન.
 નારાયેન તે જ્ઞાન ધ્યાનથી કરી લે રસાયેન રતન,
 નર નીરખી લે=હૈડે કર યાદ થઈ જશે લાલન.
 નંદલાલ નીરાકાર આસરે અનઘડ તારી ઝાલે ગરદન,
 નરનારાયન=તરરા છે અનઘડ નહીં કરને થનથન ૧
 નીત કરે તે લીલા અનેકે નારદ સનકાદીક કરે જગન,
 નાગ નાથીને=નાચ કરે નઈ નઈ રાસ કરે નાચન,
 નખસ તેની જાન કૃષ્ણ તે જ્ઞાન સાનથી કર દરશન.
 નાસ છે તેને=યાદ કર અસલ તેજથી છે ઝલકન,
 નાગરથી જે નેહેર લગાડે યાદે અત કરશે રક્ષણ.
 નર નાસયેન=તરરા છે અનઘડ નહીં કરને થનથન. ૨
 નીરઘનને છે ધન કરી લે સદા દરશનથી નહીં લનછન,
 નીત છે રચના=દેહી અંદર છે ચંદ્ર તે કનચન.
 નેકી જેની ન્યાય નીતીને સત્ય જ્ઞાનથી છે તે અખન,
 નર જાણી લે=નહીંથા અખડ ખાઈ તેનેથી અન.
 નીંદ્રા તણને જ્ઞાન શીખજે જ્ઞાનથી જાણી લેજે ગગન,
 નરનારાયેન=તરરા છે અનઘડ નહીં કરને થમથન, ૩
 નીરાકાર નીરજણુ જાણી લે સંકટને તે કરે હરણુ,
 નનાના ખ્યાલથી=સીકંદર અધર છંદ ગાતાતા કંઠન.
 નીત ચંગે છે રંગ નીસાને કાલીદાસને કર સરજન,
 ન દરસ ત=નીત છંદ ગાયે તેને દાદા સનતન.
 નારણુદાસ ઠંકર નંદ ગાયે અધર છંદનના ને છગન,
 નરનારાયેન=તરરા છે અનઘડ નહીં કરને થનથન. ૪

જ્ઞાનીઓના દાસ થવું.

રંગત લંગડી.

કહું છું છંદ તે ગુણી જનોને જ્ઞાનીઓનો હું થાવું દાસ,
 અસરાફેથી=આવું છું જ્ઞાન તનો કરીને પ્રકાસ-દેક.

કમલ મુખ શોભીતું સુંદર નહીં કરી ખોટી તકરાર,
ગુણી મલે તો=જ્ઞાનથી બ્રહ્મનામનો કરું ઉચ્ચર.
સમરૂ પ્રથમ તે સરસ્વતીને ગણુપતિ ગાડું લલકાર,
સર્વે સભાને=કહું રામ રામ હાથ જોડી તે વાર.
મારા શીરપર હાથ ગુરૂનો ઉરખંગ કરશે નાસાનાસ,
અસરાદેથી=ગાવું છું જ્ઞાન તનો કરીને પ્રકાસ. ૧

પ્રભુ નામના ગાઅ ગુણુ તેને ચરને શીશ નમાવું છું,
નામ નીરંજન=ગુણીજન તેના ગુણુ હું ગાવું છું.
વીરમખરના ગુણુ સમજ સંભળાવે તેને હું ચાહાવું છું,
કંઈ જન મદમાં=મગરૂખી કરે તેને તો હતાવું છું.
જ્ઞાની હોઈ તે જ્ઞાન ઓલખે ગુણુ મારા ખતલાવું આસ,
અસરાદેથી=ગાવું છું જ્ઞાન તનો કરીને પ્રકાસ. ૨

હું છું આસક તેના નામથી અજ્ઞાનીને બક્તી ખારી,
તે સંજનની=ફેરવું માળા મને લાગે સારી.
સભામાં તે સતોશ રાખી લો કહાડું ખુરાને ધીકકારી,
પ્રભુ પ્રેમમાં=સમાગમ કરી બક્તી કીધી ખ્યારી,
દંડકખાજી એ છે તો હમારી તુગરાઓને નહીં રાખું પાસ,
અસરાદેથી=ગાવું છું જ્ઞાન તનો કરીને પ્રકાસ. ૩

હરહમ ઘટમાં હરી યાદ હું સુનમાં શહેર વસાવવાનો,
કરે મગરૂરી=જ્ઞાન ખાનો મારીને હડાવવાનો.
મણીરામનો તુરડો ચંગ ચોતાલ ચંગ ખબાવવાનો,
ગાએ પ્રાણજીવન=આજે હું જ્ઞાનથી જ્ઞાન લડાવવાનો.
હીરાલાલ કહે જ્ઞાની ગોવીંદ પ્રભુ ચરનની રાખું આસ,
અસરાદેથી=ગાવું છું જ્ઞાન તનો કરને પ્રકાસ. ૪

પટેલને નસીયંદ,

રંગત લંગડી.

પટેલ પટલાઈ કરે પ્રેમથી પાપી પારકુ ધન ખાઈ,
લાલચ લોભથીજખોતો હીનસાખ કુથી કરે પટલાઈ.—ટેક

સમજો ભાઈયો આજ સમજવું પટેલ તણી કહું છું કહાણી.
ખુર ન માનો=કોઈ પણ પટેલ રીસ નહીં લેવાણી.
સર્વ જાતના પટેલ સેહરમાં હીનસામે ખેંચાતાણી,
પાપ પોટલુ=માંધીને ખાવા પીવાથી સહેલાણી.

સેર.

ફરીયાદી પ્રરીયાદો કરે, તે જઈ પટેલને ઘેરજ,
વાદી તે ફરીયાદી થયો, ફારભારી મલે ચોમેરજ.
કેસ તમારો જીતમાં લઉં, નાનાણી કરો કઈ મહેરજ,
કટકા લાવો દસદસના, પંચમાં લેસુ તે વેરજ.
ગરીબ લોકોના ઘર બંગાવે પટેલ શેઠની લુચાઈ,
લાલચ લોભથી=ખોટો હીનસામે જુથી કરે પટલાઈ. ૧
ખોટી વાત સો ખરી કરે છે પટેલ શેઠ લાલચ વહાલી,
પંચ પરજણી-સીઓ પટેલ નામે છેડો વાલી,
સત્ય હીનસામે ખુશી હરી છે ખોટો મારગે ઘર ખાલી,
પઠે નીસાસા=જાએ સત્યાનાસો દેય છે ગાલી.

સેર.

પટેલ અને સહુ શેઠીયા, જોઈ સાચ કરો રામ રામજ,
રામ લક્ષમણ ચાલ્યા, સોંપી રાજ જાએ સધામજ.
પ્રજાને સહુને બોલાવ્યા, મલવાની રાખી હામજ,
રંધત આવી ઉભી રહી, આવી રવાન તે તો મુકામજ.
સર્વ અંગને કીડા ખાય કુતરા પર જતું ઉભરાઈ.
લાલચ લોભથી=ખોટો હીનસામે જુથી કરે પટલાઈ, ૨
જોયો લક્ષણને સ્વાન દુરધનો જતું તેમાં જોયા ભારી.
ત્રાસ પામતો=કુતરો કીડાથી જેમ શણગારી.
રૂઢીર પીત સહુ વેહવા લાગ્યું કુતરાથી ધનકી નઠારી,
રામજીવોની=પસુ પર મુકયું દુઃખ શુ વીચારી.

સેર.

વાચા મુકી છે સ્વાનને, લક્ષમણ લે સમજનજ,
મુખ ધકી કુતરો બોલ્યો, પુવે જનમના કનજ.

પુર્વ જનમ પંચનો પટેલ, રૈયતના ખાધા ધનજી.
ખરાને ખોટા બનાવ્યા, ટડ પાડી કીધુ મથનજી,
મારા કારભારી કીડા થયા તે મુજને ખાવાને ધાઈ.
લાલચ લોભથી=ખોટો હીનસામ જુથી કરે પટલાઈ. ૩

કહ્યો કુતરાનો સાર કરજો વીચાર પટેલ લઈ લેજો જ્ઞાન,
પ્રપંચ ખાજી=કરસો તો ખીજો જન્મ ખનવાના સ્વાન,
બણી જસે કારભારી કીડાખો જનમેજનમ સરસો મેસ્માન.
ન્યાઈ નીતીથી-ચુકાદો કરો હરી આપે વેમાન,
સેર.

ધર ગામ ને સહુ સેહરના, પટેલ કરજો વીચારજી,
હીનસામ અજાની કરે, નહીં સમજે સાશ્વ સારજી.
જરીફ કહે છે જરૂરથી, દાદાભાઈનો છે કરારજી,
નશીયદ મારી સાશ્વ તણી, મણીરામ છે હરી દુવારજી.
ગાએ પ્રાણજીવન સમજ પટેલો જ્ઞાન તણી છે કવીતાઈ
લાલચ લોભથી=ખોટો હીનસામ જુથી કરે પટલાઈ. ૪

ઈસકીને પ્રબોધ.

રંગત લંગડી.

ઈસ્ક પ્યારમાં પૂસી ગુણી કંઈ મરી ગયા છે નરનારી.
તજો ઈસ્કને હૈડે=કર રામ ન મ ભકતી પ્યારી.-ટેક
ઈસ્કખાજી મોહ માયાબગની નહીં ફરતો થઈને મસ્તાન,
હરી નામને=યાદ કર તો મલસે તમને ભગવાન.
ઉતમ મનુષ્યા દેહ મળી છે લક્ષ ચોરાસી ફરી મેરખાન,
ફજુ સમજી લે-સમજવું ધરી લેની ઈશ્વરનું ધ્યાન.

સેર.

ઈસ્ક છે પ્યાલો ઝેહરનો, તણ્યા કુટુંબ પરિવારજી,
હરી નામનો ઈસ્ક કરો, આવે વીસમખર ખારજી.

જેવી જેને ભકતી કરી, મુક્ષગતીના કારણે,
પ્રભુ તે પાર ઉતારશે, ભકતો સહુ નર નારણે.
કરશે કલ્યાનો કથા સર્વન કર ઇસ્ક મુકી દે હંકારી,
તજો ઇસ્કને=હૈડે કર રામ નામ ભકતી પ્યારી. ૧

કહં સ્ત્રી બચમાન જન નાદાન પ્રાણ તે લેવાની,
ધરે ન કોઈની=ધન ખાતા સારૂ તે કહેવાની.
લુટી ખાસે પરનારી માલને નહી સ્ત્રી એ સેવાની,
જળમાળમાં=પ્રસાવી જશે સમજે નહી વેવાની.

સેર.

ખુરી ઇસ્કખાણ જાનજો, પરનારીના જે ધ્યાનમાં,
પીંગલા રાણી રખડી ગઈ, તે ઇસ્કોના તોફાનમાં.
જોગી થયા તે ભરથરી, ગુરૂ જ્ઞાન લીધું કાનમાં,
ઇશ્વર તેને પરસન થયા, જોસી ગયા વેમાનમાં.
ઇસ્ક મારીને તણ ઘરનારી માયા ગણી છે નઠારી,
તજો ઇસ્કને=હૈડે કર રામ નામ ભકતી પ્યારી. ૨

અજોધ્યાના રાજ દસરથો કંઈ ભકતોના દુઃખ હરે,
મોહની જળમાં=આપ્યું સ્ત્રીને વચન દુઃખોથી મરે.
રામ લક્ષ્મન કાઢી વન તે કેકઈના તો વચન નરે,
મરણ પથારી=પસતાવા લાગ્યા રામ હોય સુખ કરે.

સેર.

રાવણ સરીજો રાણ્યો, મોહ્યો માયાની જળમાં,
કંચનની લીંકા તો ગઈ, છેદ્યાં મસતક વીકરાળમાં.
કુદુંગ સહુ હાની થઈ, પુત્ર મુઆ તતકાળમાં,
નર તમે સમજી લીયો, મરે ઇસકી ઘણ કંગાળમાં.
કોઈએ ફલ નહી જોયું ને જોશે બજન કરી લો પરવારી,
તજો ઇસ્કને=હૈડે કર રામ નામ ભકતી પ્યારી. ૩
વગર મોંના મુઆ કંઈ જન સ્ત્રી ચરીત્ર ગુણવાને,
કંઈએક ફસાયા-ખાઈ ધન માલ મોકલા સમસાને.

રાજપાટ સહુ ગયુ દુર્યોધન મુઆ ભાઈને સનતાને,
અપને સુખ નહી=મુકો બદચાલ પ્રભુનું ધર ધ્યાને.
સેર.

ભકતી કરી લો ભાવથી, હરી નામ ગાવું કામ છે,
જુઠી જગત જુઠા સગા, વહાલા તે સુંદર સ્થામ છે.
લઈ જ્ઞાનને સર્વ કરો, ઇસ્ક નરકનું ધામ છે,
ગુરૂજ્ઞાન લઈ છંદને રચો, તુરતવાલા તો મણીરામ છે.
ગાએ પ્રાણુજીવન શ્રીહરી સમરો પ્રભુ નામની બલહારી,
તજો ઇસ્કને=હૈડે કર રામ નામ ભકતી ખ્યારી. ૪

ગંગાનો મોટો મહીમા,

રંગત લગડી,

સ્નાન જઈને કરો ગંગાજી સાસુ કરે ગંગાજલ વખાન,
સગર રાચેના=પુત્ર સાઠ હજાર તાર્યા ગંગા બલવાન ટેક.
મહીમાં મોટો છે ગંગા માતાનો સમજો ગુણીજન કહું વાણી,
પ્રેમ ભાવથી=મોક્ષનું ધામ પીયો ગંગા પાણી.
અશ્વ યજ્ઞન કરવા ધાર્યો સગર રાજા કહીએ દાણી,
અશ્વ ફેરવે=ધરતી પર ફેરે સુનો ઉલટ આણી,

સેર.

કીધુ કપટ તે ઇંદ્રએ, અશ્વ ચોરીને પલાઈજી.
પાતાજે લઈને પરવર્યા ઇંદ્રએ કીધો ઉપાઈજી.
ઋષી કપીલ તપસ્યા કરે. અશ્વને લાવ્યો ત્યાંઈજી,
જઈ સામે અશ્વ ખાંધીઓ, ઋષી ન જાણે કાંઈજી.

ફેંકતો.

શોધે સાઠ હજારો પુત્ર અશ્વને થલમાં,
નહી મલે ધરતીને જલ બઢી તે બલમાં.

ભોંમ ખોદવા લાગ્યા બહીરાજ અશ્વ લાવું રાખી છે નીસાન,
 સગરરાયેના=પુત્ર સાંઠ હજાર તાર્યા ગંગા બલવાન. ૧
 પાતાલ જઈને જેવા લાગ્યા એક ઋષી બીજો તોખાર,
 ક્રોધ કરીને=મારે ઋષીને અશ્વ ચોરો નીરધા?
 આંખ ઉઘાડી બેયું ઋષીએ શ્રાપ લીધો છે તેની વાર,
 આપની સાથે=ભસ્મ થઈ પડી ગયા તે સાંઠ હજાર
 સેર.

સર્વેનું તો મરણ થયું, પ્રેતોની આઈનીમાં ગયા,
 એક બીન અપરાધી આવ્યો, કરે સ્તુતી લાવો દયા.
 મારા બધુને મોક્ષ કરો. લાવો ગંગા ઋષી કહ્યા,
 તપ કરવાનું આરંભ કીધું, ઘણા તો વરસો ત્યા થયાં.

ફેંકતો.

ગંગાને લાવતાં સાતોના મરણ આવ્યા,
 નહીં થયા હરી પરસન લકતોને લાવ્યા.
 આવી આઠમાં રાજા ભગીરથ કરે તપ તનમન ભગવાન,
 સગરરાયેના=પુત્ર સાંઠ હજાર તાર્યા ગંગા બલવાન. ૨
 તપ કરવાને બેઠા રાજા ભગીરથી છે જેનું નામ,
 પરસન હરી છે=માગ પ્રભુજી કહે રાખીને હામ,
 તપ કરવાનું છોડો રાનીજન આજ કહે હું પુરણ કામ.
 રાજા કહે છે=કુટુંબ તારવું આપો ગંગાનું ધામ.

સેર.

અવાજ થઈ ગયન તણો, તમે સમજો નીરાજનજી,
 ગંગા ઝીલે ધાર સંકરો, કરો ત્રીલો ચન પરસવજી.
 સત્યની વાતો સાંભળી, ફરી તપ કરે એક મનજી,
 પરસન પશુપાલો થયા, ભાગીરથી છે ધનધનજી.

ફેંકતો.

ગીરી પ્રવત ગંગાજી પાડે પાણીની ધારે.
 ત્યારે ઝીઝીશ માથામાં શીવ કહે છે સારે.

આવ્યો ગર્વે ગંગા માતાને તાણું શીવ પાતાલે હબાન,
સગરરાયેના=પુત્ર સાંઠ હબાર તાર્યા ગંગા બલવાન. ૩
કૈલાસોને ઘસડી પાણીમાં ઉમ્યા સ્વામી કરું રતનન,
ધારે ગંગાજી=સમજી ત્રીકાલ દુઃખની છે ત્રીલોચન.
સંકર વધારી જતા માથાની પત્રવારમાં થયું કઠન,
પડી ધારતે=ગંગાને ઝીલી માથામાં કરી જતન.

સેર

જોઈ ભાગરથી વીરમે થયા, રતુતી શંકરની કરે,
જતા છોડી પરસન થઈ, સર્વે કલા હરીની હરે.
છુટી છે ધારો ત્રણુ તે, ત્રણુ લોકમાં ગંગા ઝરે,
મહીમા મોટો કહવાઈ છે, ધરની પરલાવ્યા તે નરે.

ફેંકતો.

ભાગેરથી આગલ ને પુઠે તે ગંગા ચાલે,
પરસન પ્રભુ ને ભકતો સહુ છે લાલે.
આવ્યું રસ્તામાં એક સંકટે વાની જ્ઞાની સમજોની ખ્યાન,
સગરરાયેના=પુત્ર સાંઠ હબાર તાર્યા ગંગા બલવાન. ૪
ઋષી મહ્યો બલવાન રસ્તામાં કરે તપ લાખીને માલ,
ભાગેરથી કે=ખાસો ઋષી ગંગા પાણી વીકરાલ.
સત્ય વાતને કહું ઋષીજી તણાઈ જશે ઇન્દ્રનાલાલ.
આવે ગંગાજી=પાછળ દોડતી તમે રાખો સંભાલ.

સેર.

પાણીમાં ઘસડાઈ જશે, માટે કરોની વીચારજી,
મરણુ તો તમારું થશે, ગંગાની છુટી ધારજી.
ઋષી તો તપ કરતા રહ્યા, અજ્ઞાની કોઈ ગમારજી,
પાછળ જોયું જલ આવતું, કોપ્યા ઋષી તે વારજી.

ફેંકતો.

ઋષીએ જલ આચમણું કીધું તે સર્વે,
ઋષીએ ઉતાર્યો ભાગીરથીનો ગર્વે,

વીચાર કરવા લાગ્યા ભાગીરથ ઋષીજીએ ધાર્યું અપમાન,
સગર રાયેના=પુત્ર સાંઠ હજાર તાર્યા ગંગા બલવાન. ૫

ઋષીજીની કરે સ્તુતી ભુલચુક માફે કરજો,
રીઝાયા ઋષીજી=જંગામાંથી કહાડી ગંગા તરજો.
પડયા ખાખ થઇને ઢગલો તમે ગંગાજી ત્યાં વરજો,
તાર્યા કુટુંબને=તમે સ્નાન કરી પાછા ફરજો.

સેર.

સાંઠ હજારના મોક્ષ થયા, વૈકુંઠમાં બેઠા તે જઇ,
બીન માગ્યેથી તે ફલ મલે, ગંગાના સ્નાનો લઇ.
પુન દાનને કીરતી કરો, ભગીરથ જેવું કરજો કંઈ.
કલીયુગ મહીમા ગંગાનો, ત્રણ લોકમાં કોરતી થઇ.

ફેંકતો.

મણીરામે જંગા સ્નાન કીધા તરવેની,
પ્રાણજીવન ગાયે જલ પીધા તરવેની.
કીધો ટુંક વીસ્તાર લઇ જજો પાર તાર હું છું નાહાન.
સગર રાયેના=પુત્ર સાંઠ હજાર તાર્યા ગંગા બળવાન.

શરીરમાં ઈશ્વર વ્યાપક બોધ.

રંગત લંગડી,

મારી નજરમાં વસે નીરંજન મનમાં વસે મોરલીવાલો,
ગોર્વીંદ ગલામાં=વસે તે ચાર ભુજ આતર લાલો-ટેક.

શામળીઓ શબ્દોમાં વસે મારી યુષ્મીએ વસે બંસીધર,
નાકે નટવર=વસે આંખે કૃષ્ણ કાલો હરીહર.
હુંડે હરજીવન વસે જાણજો કરમાં વસે કીસોર જબર,
મારા પ્રેમમાં=વસે પરસોતમ પ્રથમથી એક નર.

૪૯

સેર.

કમલાપતી કઠમાં વસે જગ ને જગજીવન વસે,
મરજીમાં તે મોહન વસે, ગરીમાં તે ગેરધન વસે.
રામચંદ્રજી રોમરોમ વસે, સાયે સોના જેજન વસે,
નારાયેન નશનશમાં વસે, પોદું શાસ્ત્ર મુને મનસે.
સોમનાથ તે વસે મુવામમાં કહું જ્ઞાન પીલે પ્યાસો.
ગોર્વીંદ ગલામાં-વસે તે ચાર ભુજ ચાતર લાસો. ૧

સુરતા માંડુરી વસે સાગજી કીરતીમાં વસે તે કલ્યાન,
ભૂજ ગલમાં-વસે બુદ્ધજી માગ તે ભગવન.
ગાલમાં વસે ગૈને ગોવલો ગુણમાં વસે જ્ઞાનેશ્વર જ્ઞાન
નાગ નીરલોમાં-વસે કાલીયો કીરતીમાં મેરખાન.

સેર.

તપમા જે ત્રીભોવન વસે, ત્રીકુટી તૈયારી વસે,
માલામાં માધવજી વસે, નુરમાં તે નરહારી વસે,
ભક્તિમાં ભગવાનો વસે, અપિકશે અસવારી વસે.
ચતુરાઈમાં ચંચલ વસે, વીનતીમાં વૃજધારી વસે,
સંકટમાં તે સ્યામ વસે જે માત તાતને છે બાલો.
ગોર્વીંદ ગલામાં-વસે તે ચર ભુજ ચાતર લાલો, ૨

ઉદરમાં અવીનાસી વસે મારા દીલમાં દામોદર છે જ્ઞાની
રંગ રૂપમાં-વસે હાકીરનો રણછોડ દર સાની.
સાંભલતામાં વસે સામલો નીંદરે વસે નંદ સંતાની,
જહોતી રૂપમાં-જગતમાં ઝલકી રહો તે ઝલકાની.

સેર.

ધીરજ ધરણી ધર વસે, નખવીસમાં નક લંગ વસે,
ગુણમાં તો ગોપીશ્વર વસે, પહેરૂમાં પ્યારો સંગ વસે.
શેજીમાં રૂઘનાથો વસે, તાકતમાં ત્રીકમ ગંગ વસે,
નાલીએ તે નરસીંગ વસે, કણ્ણે કમળા પતંગ વસે,

જપ ધ્યાનમાં વસે જગન્નાથ મુકીદો મનથી જંજલો,
 ગોવીંદ ગલામાં-વસે તે ચાર ભુજ ચાતર લાલો ૩
 લક્ષમાં મારે વસે લાલજી બલમાં વસે બંધવાન ધણી,
 સાહે કરવામાં-વસે સાલીગરામો પારસમણી.
 વીચારે વામન રૂપ વસે ને ગરજે વસે ગરૂડ બણી,
 બાણુમા મારે-વસે વીશ્વંજર વીર દેવકી જણી.

સેર

મણીરામના જ્ઞાને વસે, સરસ્વતીમાં સ્યાનો વસે,
 ફલમાં તો ફરસુરામ વસે, મુક્તે મુકન જાને વસે-
 અંતરમાં આત્મારામ વસે, ઘટમાં તે કંસ ભાને વસે,
 મારી મદદમાં મચ્છા વસે, હરખોમાં હરી છાને વસે.
 પ્રાણુજીવનના પ્રાણમાં વસે, ગુણી જ્ઞાન લઈ રચ જ્યાલો,
 ગોવીંદ ગલામાં-વસે તે ચાર ભુજ ચાતર લાલો. ૪

ખરા પ્રેમી ભકતોની પરીક્ષા.

રંગત લંગડી.

પ્રભુ ભકતોની લીએ કસોટી ત્યારે હરી આપે દરસન
 હરી જનોને-દુઃખ દેવાથી હસે સર્વે દુશ્મન—ટેક
 અકલ જ્ઞાનોથી કરો કામ તમે ગુરૂ જ્ઞાનથી કરો વીચાર
 બાલપણાથી-સુદામાં સાથે રમતા ખેડ દોસદાર
 કચીક ભુલને માટે પ્રભુજી આપ્યું દળીદ્ર તો નીરધાર
 સુધનવાને-કષ્ટ! આપી તલીઓ તેલો મોઝાર

સેર

ભકત વીદુર ઘેરે જઈ, તમે ખધી બાજી ચોલાઈજી
 દુધ માખણના ખાવા વાલા, કેલાની છાલ ચવાઈજી

પાંચો પાંડવ દુરમલ કરી, જેન સુભદ્રા સરમાઈછી
ઓતરાની આંખો બંધાવીને, ભાણેજ સગો તે મરાઈછી
જાદવ કુળને મારી નફે સું પાંડવ ગાદ્યા હીમાલે રતન
હરી જનોને-દુઃખ દેવથી હુસે સર્વે દુશ્મન. ૧

અર્ધું અંગ મોર ધ્વજનું માગ્યું સ્ત્રી પુત્ર આપે કાપી
આંખથી આંસુ-નીકળતા ના કહ્યું તમ જપ જાપી
શેઠ સગાળશા ઘેર જતી થઈ ગયા તમે દુર ધન આપી
પુત્ર કપાવી-વાંઝીઆ તેથી જમુ નહીં સંતાપી

સેર

વણીકને ઘેર માસ માંગ્યું, છોડી ધરમ પીરસી થાલછી
ભકતોના સત્ય છાંડાવના, તમે ચારીને ગયા લાલછી
સેવા કરે માત પીતાની, શ્રવન કાવડ લઈ હાલછી
તીરથ કરવા નીકળ્યો, દશરથના બાણે કાલછી
વાગ્યું બાણ તે પાણી લાવતા શ્રવન મુવો કહી રામ વચન
હરી જનોને-દુઃખ દેવાથી હુસે સરવે દુશ્મન ૨

બાળકપણથી મર્યા મત તાત હરીશ્વર તે દુઃખ ધરે
સત્ય ને દારણુ-રાજાટ છોડીને કંગાલ ફરે
ગરીબ બનાવ્યો બધ તુન્ડા રાખો ભકતો પર દયા હરે
પાછ ન પાસે-ફાટેલા વસ્ત્ર ફરે છે તન અરે

સેર

વામન રૂપો લઈને હની, ગયા બલીને તે ઘેરછી
ત્રણ પગલા ધરતી જારીને, પાતાલે આંખો થેરછી
શવરીના બોર એકા લઈ, તમે રાખી તે પર મહેનછી
ભૂગુ રૂશીએ લાતો મારી, ન રાખ્યું તેથી વેરછી
અમરીસ રાજાને શ્રાપ અપાવ્યો દુરવાસાનો ક્રોધ કથન
હરી જનોને-દુઃખ દેવાથી હુસે સર્વે દુશ્મન ૩

હરીચંદ્રનું રાજ કપટે વીશ્વામીત્રે લીધું બળવાન
તારા વેચારી-કુંમર ને રાજ વેચાયો સગી નીરવાન

કાળો નાગ રેહીકાસને ડંખી પ્રાણ મૂક્યો કહીને ભગવાન
જીલમ કીધો છે-તૈયારી સતી શીશ છેદની જવાન

સેર

હુઃખ ધ્રુવને અવી પરચું, ખચ વરસોને તે બાલજી
સાવકી મના કહેવા થકો, ભુખ તરસા વન વીકરાલજી
ગજા કચડી પ્રહલાદને, ભકતોની લીયો સંભાલજી
સાગરમાં ભકત દુનાવતા, થરથર ધુન્ને ગોપાલજી
હુઃખમાં હુબાળી ભકતો જનોને પાપીઓને આપ્યું કંચન
હરી જનોને-હુઃખ દેવાળી હસે સરવે હુશમન ૪

કરણ રાજાને કથે પ્રાણ ત્યારે લીલા તમે માગી જોઈને
તોડી દાંતને-આપી રેખો ગગા જલથી ધોઈને
પ્રભુ સમધને ઘેર જઈને માગી રસોઈ લીધું હાઈને
ઘરમાં નથી અન્ન-પીતા પુત્ર તા સામે જીવે ભોઈને

સેર

સત્ય કારણ પુત્ર પીતા, ચોરી કરવાને ગયા અનજી
પકડાવાથી પુત્ર તનું શીશ કાપ્યું પીતા ધનજી
રસોઈ કરી જમરાવતા, અથે પુત્ર જમે પ્રસન્નજી
ગુરુ જ્ઞાન છે મણીગમતું છદ ગાયે પ્રાણજીવનજી
સંખનીઓને પુત્ર આપીયા સતીઓને રાખી વાંઝન
હરી જનોને-હુઃખ દેવાળી હસે સરવે હુશમન ૫

જરથોસ્ત પેગમ્બરનો કીસ્સો,

રંગત હાંગડી.

ખંનગી કરીને થયા જગતના પેગમ્બર પાડસી ભાઈ,
થયો ન થામે=જરથોસ્ત સપેન્ડ માનની સરસાઈ—ટેક.
પૂરદુનની ચોલાદથી પેદા પ્રમજો તમે સઉ નરનારી,
આ દુન્યામાં=થઈ ગયા ખેદા દોસ ખંનગી સારી.

ક્રમ પર ઝલકે નુર ખુદાઈ નમે બાદશાહ વારમવારી,
લાવી આખો=બાદશાહને અરદીએસ્ત હરખે ધારી.

સેર.

ખુસી બાદશાહ ગુસસ્પ, પેગમ્બર કહે છે વાતજી,
જરથોસ્ત ધમ' બતાવ્યો, કબુલ કરે પ્રખ્યાતજી.
હીન કબુલને કરાવ્યો, બાદશાહ નમે સઉ જાતજી,
ધના પેગમ્બર જોડી ગયા, કામ ન થયુ કરી ઘાતજી.
ખોરદાદ સાલ શુભ દહાડે જનમેલા ખરા મૃતધી વખનાઈ,
થયો ન થાશે=જરથોસ્ત સપેન્ટ માનની સરસાઈ. ૧

ઈરાણુ દેશમાં થયો જન્મ જરથોગ સહેરોની અંદર,
ખેદને ખ્યારો=જરથોસ્ત પેગમ્બરનું તેજ જખર,
જન્મ થયો કે જુલમી દારાશૂનનો કેપ પેગમ્બર પર.
એક નજુમી=ઘરમાથી ઉચકી ગયો ચુકાવી નજર.

સેર.

એક પક્ષમાં તૈયારી કરી, આતસ ચેકુ સલગાવીને,
અરદીએસ્ત ચેકુમાં નાંખ્યો, જરથોસ્તને ઉચકાવીને.
સખત અગ્નીમાં પડયા, ખુસખોના પુલ બાંછાવીને,
જરથોસ્ત ખોદાનો દોસ છે, લીધો ખોદાએ તો બચાવીને.
અગ્ની તનો જોઈ દાખલો દારાશૂન ગયો ગમરાઈ,
થયો ન થાશે=જરથોસ્ત સપેન્ટ માનની સરસાઈ. ૨

ઉમર આવી ભરજીવાતીમાં ઈરાણુ દેશ રહેતા ઘરે,
ઈરાણુ નદી પર=કરે જરથોસ્ત બનગી ખરો નરે.
નદી દાએતીને તો કીનારે એજદા ઉપર ધ્યાન ધરે,
ખોદા મતમાં=નેને જોઈ સયતાનો તો રોજ દરે.

સેર.

એક દાહાડે નગી કીનારા પર, બમન ગુસાશીપ આગ્યા,
ફરમાન કરી પેગમ્બરે, તેને સાનથી સમજાવ્યા.

બાઈજત દેખાદી બમનને, આંખ બંધ કરો ફરમાવ્યા,
ગયા મીનો ઇંઝાહાનમાં, આસમાન સાતો બતાવ્યા.
ઝાહન જોઈ આસમાન બમનો દીલમાં ઘનો તે હુરબાઈ,
થયો નાશે = જરથોસ્ત સપેન્ટ માનસની સરસાઈ. ૩

થયા નર જગતમાં પેગમ્બર આલમ જોઈ થયા ગુલતાન,
કઈએક દુઃખીને = કીધા છે સુખી જરથોસ્તો મેરમાન.
ઉમર ચાલીસ થઈ વરસોની ખરો દોસ જોદાથી ધ્યાન,
ઈરાણુ દેશમાં = દીન ફેલાવી દીધો કરી પ્રમાન.

સેર.

ભુત પસતાને તો નસાડીયા, જરથોસ્તનું થયું નામજી,
દેખાડે ચમત્કારને, ખુદરતી ખેલ તમામજી,
એકીન લાવે નરનારીએ, જોઈને સર્વે ધુમધામજી.
સાચા પેગમ્બર માનતા, નાસે પાપી મુકી હામજી,
અમર નામ કીધું દુન્યામાં બાવા નમો બચ્યા માર્ગ.
થયો ન થાશે = જરથોસ્ત સપેન્ટ માનની સરસાઈ. ૪

જસન થયો ગુલઝાર જસનમા ઇંજી કરે સઉ વીસતારૂ,
સરાખ ખદરતી = પાઈ ગુઆશપતું કયું સારૂ.
મીનો ઇંઝાહનને જોઈ પોતે બેહુસ્ત જગા જોઈ લલકારૂ,
જમારપ ને = સુધાદુ પુલ ખુસબો લાગે ખ્યારૂ.

સેર.

પુલ તે સુંઘતા વારમાં, બાબેલી એલ નજરે પડી,
લવીસ કાલને તે જાનવા. ઇતિમદાર કીધો તે ઘડી,
એકીન લાવે ખાતરી કરી, પાડસી ને વસ્તું જડી,
દુઃસમન સ્યતાનો દુર થયા, લોકો ગને દીનને લડી.
માહા નર થઈ ગયા પેગમ્બર બતાવી ખુદરત ખોદાઈ,
થયો ન થાશે = જરથોસ્ત સપેન્ટ માનની સરસાઈ ૫

પેગમ્બરનો કીસ્સો સાંભળી કરી બનગી ને પછી ફરજો,
દીનને માનો = દીન પર ચુસ્ત રહી દાનો કરજો.

ધર્મ દાન નેકીના ફલ એક સાહેબના નામે તરજો,
સન પર દુન્યા=થશે ખાત્રી સમજી મનથી કરજો.

સેર.

કર લલુ તે લલાઈ છે, ખોદાને હરદમ માણીએ,
ખુરાને ખુરાં પણ મલે, જરથોસ્ત દીનને જાણીએ.
કહે દાદાભાઈ એકીનથી, સાહેબ લે તું જામાણીએ,
માણીરામ કહે છે જખ.નથી, એક ધનીને તો વાળાણીએ.
ઉદુનાસે ગલરાઈ સાંભળી પ્રાણુજીવન તે ગુન ગાઈ,
થયો ન થાશે=જરથોસ્ત સપેન્ટ માનની સરસાઈ. ૬

તુરરા કલગીના લગન.

કલગીવાલાનો જવાબ.

હીંદુસ્તાની

રંગત લંગડી.

તુરરા બદસા લડે તેરેસે જ્ઞાન ધ્યાન ધરનેવાલે
મેફીલ મ્યાને=તેરી કલગીસે ખીહા કરનેવાલે-ટેક.
સુનલે કલગી આજ સુનાવું તુરરોકી તો હય દીલ પ્યારી,
ખુરા ન માનો=પહેલેસે કહેતા હું મય ખીસાતારી.
ચાર બેદ પ્રમાન જાન નાદાન તુરરોકી સરદારી,
તુરરા બાદશાહ=ટખટપે ધરમે હય કલગી નારી.
નજરકી લાલી મત બનાવો જુથે તુંમ પહરનેવાલે,
મેફીલ મ્યાને=તેરી કલગીસે ખીહા કરનેવાલે ૧

અવલ ખ્યાનકુ લેના ધ્યાનમે જ્ઞાનોકા તો ખજાના હે,
સાહસ સારસે=તુરરા હંમરદાના કલગી જનાના હે.
નીરાકારસે હુવા સુહુન ઓર માહા સુહુનકાએ રચના હે,
હોમ અખંડી=હવા હે ઝોહતી રૂપ ધર ધ્યાના હે.

ઝાહતીરૂપસે હુવા સોહમરૂપ હમતો હવે વરનેવાલે,
મેફીલ મ્યાને=તેરી કલગીસે બીહા કરનેવાલે. ૨

સોહમ રૂપસે બને ત્રીગુણી બ્રહ્મા બીસતુ ત્રીવોચન,
નાભી કમલસે=પરીબ્રહ્માને રૂપ કીયા અરપન.
ઈચ્છારૂપસે બણી શક્તી કહેતે કલગી બીચારે મન,
રૂપ બદલકે=વક્ષમીજી બણી બીસતુકુ પ્રસન.
નીરાકાર નીરગુણ નારાયેન તુરરા પેટ ભરનેવાલે,
મેફીલ મ્યાને=તેરી કલગીસે બીહા કરનેવાલે. ૩

દુસરે રૂપસે બણી બ્રહ્માણી બ્રહ્મા સાથમે ધર ધ્યાને,
અબી કબુલ કર=ચાર બેદોસે કહું સાહસ જ્ઞાને.
ત્રીસરે રૂપસે બણી પારબતી પીતા દક્ષહે સુન બ્યામે,
શીવ શક્તીકા=મયા હે સાડી હીમાચલ દરમ્યાને.
બદરીઆસરમ અબડ હોમ સાતીકા જલેસરનેવાલે,
મેફીલ મ્યાને=તેરી કલગીસે બીહા કરનેવાલે. ૪

બૈથે બાદસાહ મોઝ ઉડાતે ખ્યારી સાથમે રાણી હે,
બપા ન હોના=સરતે ડુંડા અનઘડ દો પાણી હે.
અમરકાહસે જના અનઘડ કીયા તેરી તો છધાણી હે,
હોતે પરીબ્રહ્મ=ત્રીનોકી બાત બુઠી મસતાણી હે.
કબુલ નહીં કરો બાવીંદ બતાદો કેલગીકે હરનેવાલે,
મેફીલ મ્યાને=તેરી કલગીસે બીહા કરનેવાલે. ૫

તુરરા કલગી ઓર અનઘડ ડુંડા મીલકે કામ કરે.
ચારો જ્ઞાની=ભજનસે ભગવત કુ પ્રણામ કરે.
સબકે દીલમે સબ બડે હે મણીલાલ રામ રામ કરે,
ગાવે પ્રાણજીવન=મેફીલમે જ્ઞાનકી મીસરી જામ કરે.
જ્ઞાની જ્ઞાનકા લગા નીશાનો ભગવા નહીં ડરનેવાલે,
મેફીલ મ્યાને=તેરી કલગીસે બીહા કરનેવાલે. ૬

ગુરુચરણ મહીમા.

હીંદુસ્તાની રંગત લંગડી.

મંત્ર ગુરૂકા લેકે કાનમેં ભીંત્ર ઝોહંત હય જાનોડી,
 બ્રહ્મ નામસે=સગાઈ લગન ભકતી ભગવાનોડી-ટેક.
 મનકુ તાબે કીયા ગુરૂને ભસ્મ ચોલ અંગ ગુરૂ જ્ઞાને,
 માયા મમતા=ઝોડકે દસ ઈંદ્રી મારી ધ્યાને.
 સંગત સંત સાધુકી કરકે રહિતે હમેશા તપ ધ્યાને,
 લીયા જ્ઞાન જળ=સખી તૃણા દુર કર ડાઘી સ્થાને.

સેર.

ચોતરફ દુન્યા દેખલી, હમતો જોત ખીચારકે,
 ધુનતો સનમ ઓ ના મીલા, ફીર ફીરકે બેઠે હારકે.
 મીલ ગએ મતલબ ગરજ, ઓ નહીં હરીકે પ્યારકે,
 જનજલમે દુન્યા ફસી, ધન છીન લેતા મારકે.
 સગાઈ હમારી નહીં કીસીસે સચ્ચી સગાઈ કાહાનોડી,
 બ્રહ્મનામસે=સગાઈ લગન ભકતી ભગવાનોડી. ૧
 દેખા નહીં કુચ સાર સંસારો રચના દેખી હમને ગુણી,
 જાલ માલમે=પ્રસાચે ફસે હયે કસ્ને ગુણી.
 ઓહી સનમકી કલા ન્યારી હે કાચી કાચા ધનને ગુણી,
 અમર ભલાઈ=જ્ઞાન ભકતી ખીન કહી સખને ગુણી.

સેર.

નહીં રહેવેંગા અમર કોઈ, ભરોસા એક પલકા નહી,
 કરતા ભજન ભજવાનકે, અજનંદ હુબ ફલકા નહી.
 જ્ઞાન સુનલે ગુણી જનો, મેરા ખ્યાન કુચ હલકા નહી,
 સમસેર લીયો ગુરૂ જ્ઞાનકા, મારો અખી કલકા નહી.
 જ્ઞાની ધ્યાનીકી ધુની દેખકે ભાગે કાલચોટ જાનોડી,
 બ્રહ્મનામસે=સગાઈ લગન ભકતી ભગવાનોડી. ૨

મોહમાયા ઓર લોભ ગુરૂને અક્ષીમાન ભગાકે લીયા,
 સુખોડી સુજની=ગુરૂને તકીયા જ્ઞાન ભગાકે લીયા.

ગુરૂ જ્ઞાન હમ રખા હીલમે હુકુમ ગુરૂકા જગાડે લીયા,
જરણુ મરણુસે=છુટકે ગુરૂને જમકુ ઠગાડે લીયા.

સેર

કરતે અરજ માલીકસે, હમારા તુમ સરજન હો,
ભકતોકે આધીન હો પ્રભુ, ગુરૂજ્ઞાનસે વંદન હો.
નીરગુણ નીરાકારો હયે, તીન ગુણમે ધનધન હો,
અનેકરૂપી અવતાર તુંમ, ખીયાપક સખી પરસન હો.
હીલકી દુખધા મારી ગુરૂ મન મંજન ટેક પુરાનોકી,
અક્ષનામસે=લગાઈ લગન ભકતી ભગવાનોકી. ૩
રચના પ્રભુને રચી પ્રેમસે તીન બસ્તીમે સગાઇ હરી,
જલ થલમે=અનેક જન્તુપે ધ્યાન લગાઈ હરી.
સખી જગમે ખ્યાપક તુંમ તો અમર જોહત જગાઈ હરી,
ભજન ભાવ ખીન=સખી જગત જલેમે થગાઈ હરી.

સેર.

ભકતો કે દુઃખ ભંજન કરે, અયસે તો પ્રભુ દયાળ હો,
આર ધામ ઓર સખી તીર્થ, ગુરૂ ચરણ પડો ન્યાલ હો.
ભવસાગર તો ફીરકે, ગુરૂ, અંધે દુખે તો ખીસ્યાલ હો,
ગુરૂ ચૈરાસી મીતાઇ હો, મણીલાલ ખ્યાલી ખ્યાલ હો.
ગ્રાવે પ્રાણુજીવન જ્ઞાન ધ્યાન કર આસ હીરા વૈમાનકો,
અક્ષ નામસે=લગાઇ લગન ભકતી ભગવાનોકી.

કૃષ્ણ લીલા ચતરના યે અંગ.

રંગત લંગડી.

ચતર કનેયાલાલ જમનાપે કરતે તાલ સહેલાણી ચતર,
ચતર કંસજી=કયસે ભરણા જમનાકે પાણી ચતર-ટેક.
ચતર સોલે શીણગાર બદનપે નીકલ ચલી ગવળન ચતર,
ચતર રાપસે=સાડી ચોલી પહેતી બનથન ચતર,

પદ

ચતર કંસ રાજસે કહેતી ફીરીયાદ સુનો રાજન ચતર,
ચતર હમ તો=ગવાળજી આઈ તુમારે સરન ચતર.

સેર.

ચતર હયે જદુ કુલકા, કનૈયા પૈછાનો ચતર,
ચતર જસોદા લાલ હે, ઓ બોત મશતાનો ચતર,
ચતર જમનાપે' ખડા, બંસી મારે બાનો ચતર,
ચતર કી બંસી જદુકી, લગતી હયે માનો ચતર.
ચતર બેંસીસે લયલીત કરતા હો જતી બે બાણી ચતર,
ચતર કંસજી=કયસે ભરણા જમનાકે પાણી ચતર. ૧

ચતર ભીગાએ ચીર સુનો કંસવીર ઓ તો આહીર ચતર,
ચતર હૈરાણી=ભીજ ગઈ ચોલી કયસે ધરૂ ધીર ચતર.
ચતર લાલજી હય તો ફાણી ભીજ ગયા શરીર ચતર,
ચતર બોલેગી=સાસ ધરકુ હે જલમગીર ચતર,

સેર.

ચતર કયેસે જઈ જલકુ, હીનસાખ દે રાજ ચતર,
ચતર હમકુ ન માનતા, બજે બસીકા બાજ ચતર.
ચતર કંસ કેહને લગે, સરદાર હયે સાજ ચતર,
ચતર કીસનજી ન સુને, મુજકુ કહેતા જાજ ચતર.
ચતર હમકુ દર કીસનકી ડરતી હમારી રાણી ચતર,
ચતર કંસજી=કયેસે ભરણા જમનાકે પાણી ચતર. ૧

ચતર મારે હય નોકર હમારે અસુરૌકી જાન લીયા ચતર,
ચતર મારેગા=સકતી રૂપ કેહે ગઈ બીજડી હીયા ચતર.
ચતર મુજે હય દર લાલકી પંડીત બચનો હીયા ચતર,
ચતર અંજમાયા=દંધતોકુ માર કામ ઓ કોયા ચતર,

સેર.

ચતર કહેતા કંસજી, ગવાળજી સુનો બાતા ચતર,
ચતર જસોદાકુ કહે, તેરા કાહાન બીજતા ચતર,

ચતર ધ્રીજ નારી ચલી; કંસ રાજ કરાતા ચતર.
 ચતર જસેદા પાસમે, તુંમ સુનલો માતા ચતર.
 ચતર કીસનજી હય તુમારા જમનાપે ભીજાણી ચતર,
 ચતર કંસજી=કયસે ભરણા જમનાકે પાણી ચતર. ૩
 ચતર કી સુની જાત જસોદા કહેતી લાલા તુમ આપે ચતર,
 ચતર સખીકો=જલ નહી ભરણ હેતા જમનાપે ચતર.
 ચતર માફગી માર કંસ સરદર ધ્રીજખાલાપે ચતર,
 ચતર ગવાળજી=સમજાઈ અખી નહી સનતાપે ચતર.
 સેર.

ચતર જરીપૂ કહેતે કનૈયા, ગોકુલકા ખ્યારા ચતર,
 ચતર કંસકુ મારકે, દાદાભાઈકુ તારા ચતર.
 ચતર હવારીકા રાજ કર, કુલજા દૈવકુ મારા ચતર,
 ચતર મણીલાલો ગુરૂ, ગાવે પ્રાણજીવનદારા ચતર.
 ચતર ભજો રામનામ ઉદુ તુમ છોડ માયા મમ તાણી ચતર,
 ચતર કંસજી=કયસે ભરણા જમનાકે પાણી ચતર. ૪

ઈભરાહીમ પેગમ્બરનો કીરસો.

ઉરદુ બકરી ઈદનો રીવાજ.

રંગત લંગડા.

કુશન કલમા ઔર નીમાને પહુરે ઓ તો ઇનસાન બને,
 બને તું બનજા=ઈભરાહીમ ખત્રીલહુલ્લા દીલખન બને-કેક.
 હુવે પેગમ્બર જેરૂસલેમમે નામ ઈભરાહીમ કરકે,
 ખુદા બનાયા=ઉનોસે રહેતે સ્વતાનો કરકે.
 બને દોસ ઓ રખકે ખ્યારે ચાહાવે રહીમાનો ખરકે,
 કરતે આજીજી=હુકમસે પેગમ્બર કદમ સરકે.

સેર.

ખુશી રહેવે અલ્લા મીયા, ઈભરાહીમકા તો ખ્યાલ હે,
 અવલાદ દીયા નહીં દોસકુ, હાઝરા ખીખીકા સવાલ હે.

કહેને લગે પેગમ્બરો, બીબી સુનો કીયા તાલ હે
 ખુદાને ફરજન નહીં દીયા, અપને કીસમતકા હાલ હે.
 ખુદા દોસકુ પીછે રખતે કીયા ગુના મેરખાન બને,
 બને તું બન બા=ઈલરાહીમ ખલીલલુલ્લા દીલખાન બને. ૧

ખચ્યા દેવે તો કરૂં ખુરખાણી ખલીલ દીલસે બીચાર કીયા,
 ખુદા હુકમસે=હાજરા પેટ હુમલ તૈયાર કીયા.
 લડકા દીયાઓ પુરે મહીનેસે પેગમ્બર ઇતખાર કીયા,
 નામ ઉનોકા=ઈસમાહીલ રખા ચાંદ ચમકાર કીયા.

સેર,

ઈસમાહીલ જબી ઉલા હુવે, પેગમ્બર બીબી ચાહાતી હે,
 સારા બીબી દલગીરમે, રખો દોનો જગલ સુનાતી હે.
 હાજરા લડકા જગલ રખે, જમજમા પાણી પીલાતી હે,
 અલ્લા કહેતા માનત લુલે, ઝુબી પેગમ્બરકી ખાતી હે.
 ખાખમે આકે કહ્યો રખ નવ ખરસ ખચ્યા ગુલતાન બને,
 બને તું બનબા=ઈલરાહીમ ખલીલલુલ્લા દીલખાન બને. ૨

ઝુથ ખાત હુથ તેરી પેગમ્બર લડકે કી ખુરખાણીકી,
 લીયા ન હુમકો=તું જે માયા લગ ગઇ દીલખાણીકી.
 કહેતે પેગમ્બર સુનો નાઝનિ ન ખાત ખચ્ચેકી ફાણીકી,
 ખાખમે મેરે=કહે ગચ્ચે માનત દીયો સહેલાણીકી.

સેર,

પહેલી બીબી સાગ કહે, ખુરખાણી દેના નામ હે,
 હાજરાકુ ખાતો મત કરે, પેગમ્બર તેરા કામ હે.
 રહેતી જગલમે હાજરા, આચેઈલરાહી ધુમધામ હે,
 બેતેકુ લે મંખે ચલે, બાંધા જમીનપે જામ હે.

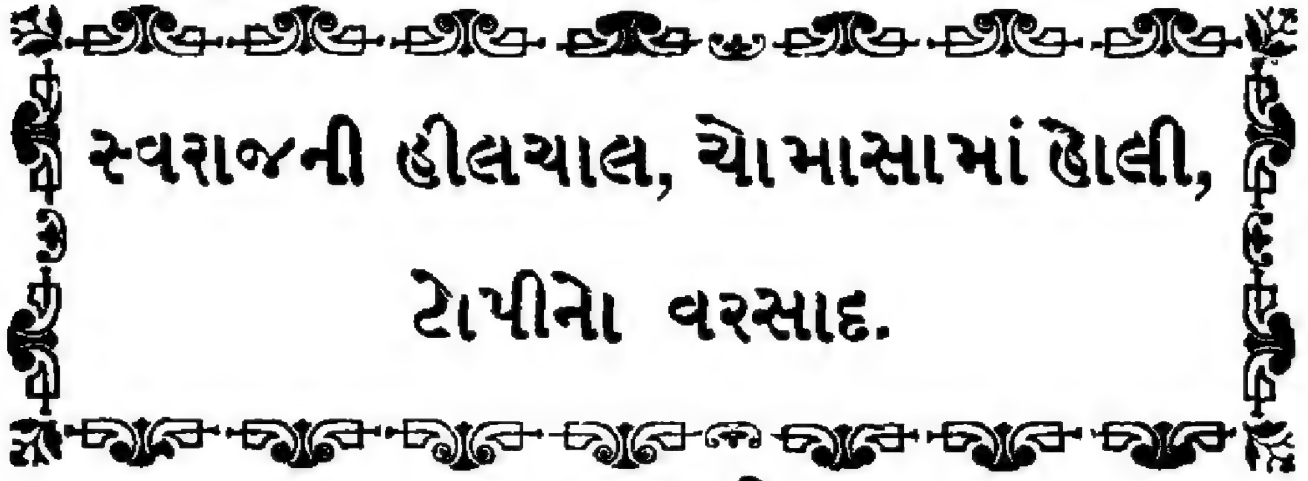
ઉલતા. જાલ ઈસમાહીલ ખુસમે હાથ છુરી કમાન બને,
 બને તું બનબા=ઈલરાહીમ ખલીલલુલ્લા દીલખાન બને. ૩

ખુદા હુકમસે છુરી ખોલતી નહીં કાતુ ઈસમાહીલ મીયા,
 આયા જખરે ઈલ=રખા હુંબા ઈસમાહીલ હતા લીયા.

બુલહેજ મહીના દસ તારીકકુ કાતા હુંબા ખુરખાણી કીયા,
ઇલરાહીમને=ઓહી દીનકુ બકરી ઇદ નામ દીયા.
સેર.

બચ્ચા બદલ હુંબા મરા, ખુદરત ખુદાકી ન્યારી હે,
મુસલીન ઇંદો સખ કરે, જરફ કરે નરનારી,
દાદાબાઈ કહેતે સુણુ ગુણી, તુરગ ઇલમ સરદારી હે.
મણીરામ કહેતે દુધ પીયો, ઓ ગાઇ તો બીચારી હે.
બુકાસીર પાણુજીવન ગાવે કઇ ઇલમ બીના હેવાન બને,
બને તું બનજા=ઇલરાહીમ ખલીલુલ્લા દીલજન બને. ૪

સ્વરાજની હીલચાલ, ચોમાસામાં હોલી,

ટોપીનો વરસાદ.

રંગત ખડી,

થઈ વેપારી દગાઓ ભારી હીંદુસ્થાનોના લુટે છે બાલ,
સ્વરાજોનું કામ હામથી કરે ગાંધી જોઈ મોહનલાલ.-ટેક
મલી નાગપુરમાં કેએસ મૂક્યા ઠરાવો કરવા પાસ,
સરવે ઠરાવો પાસ કીધાતા ભાતે ભૂમીના રહેવાસ.
પ્રથમ સ્વદેશી માલ વાપરો મનમાં રાખી ને ઉલ્લાસ,
ઘરો ઘરમાં ફરે રેંટીયા સુતર સ્વદેશી તે ખાસ
સેર

તીલક સ્વરાજ ફંડમાં, એક કરોડની થાપણુ કરો,
પછી તે કારભાર ચાલશે સ્વરાજથી સર્વે તરો.
કહી તીલકો સ્વર્ગે ગયા, માટે ઉમંગ રાખો નરો,
તમે ઉમંગથી નીકલો, દેશ સેવામાં પગલા ભરો.

ચાલ છોટી

કીધેલી મહેનત સ્વરાજ તીલકે ભારી,
જેણે રાખ્યા બીજના ફળ થયા છે ધારી.

ફેંકતો.

ઝોગણીસો ને વીસ સનના,
બરી કેંગ્રેસ દેશો તનના.
મુકયા ઠરાવો સઉ તે મનના;

કાન દઇને સમજે ભાઇઓ ત્યાં થયા ઠરાવો કહું છું હાલ.
સ્વરાજ્યેનું કામ હામથી કરે ગાંધી જોઇ મોહનલાલ. ૧

ફાટે કલેજ ભાસણ સાંભળી છે એકાએકથી જુસ્સાદાર,
પરદેશી માલોને ધીક્કારો એમ કહે સહુ વારંભવાર.
ગાંધી મોહન સમજવી કહે છે શૌકતઅલી મુકે છે ભાર,
મહમદઅલીનું ભાશણ સાંભળી બાઇ સરોજની છે તો તૈયાર.

સેર

પ્રમુખમાં લજપત સહી, બીજા ડેલીગેટ કેવાય છે,
સર્વેના નામો શું લખું, લખતા કલમ અચકાય છે.
સ્કુલ ખોલો સહુ દેશની, પુરતી કેળવણી થાય છે,
સહુ ઇન્સાફી પંચથી કરો, તેથી નફો તો જણાય છે.

ચાલ છોટી

તમે કરજો મહેરબાની એક કરોડ રૂપીયાની
છ મહીના મુદત છે તે વસુલ કરવાની

ફેંકતો.

જીવાળ સવાલો સહુની આસા,
લખો લખાણો દેશની ભાસા.
સીધા પડે છે ઝાજના પાસા,

ભાસણ સાંભળી ખુશી થઇને કીધા કામ સર્વે તત્કાત
સ્વરાજ્યેનું કામ હામથી કરે ગાંધી જોઇ મોહનલાલ, ૨

જઈ રહ્યા છે હિંદુસ્થાનમાં લૈયાઓને કીધા દીલબાન,
કીધા ફીસાઓ સર્વે બતાવી કેળવણી આપે ગુણવાન

એક ખીજના હતા દબાણે છુટા પડવાની કીધી નીસાન.
સસ્તું લાવી તમે સોંધુ વેચજો નહીં કરતા તમે દબાન.
સેર.

રૂપીયા તે ફંડ ભરતા હતા, સહુ ખુશીથી દીલ દારજી
ટપકે ટીપે સરોવર ભરે, લાગી રૂપીયાની તો હારજી.
ઇશ્વર ભરોસો રાખીને, બેઠા ગાંધી તે વારજી
સર્વે તે દેશોથી મલે, મની આદર તારો તારજી.

ચાલ છોટી

સહેરો ને ગામમાં જઈ ભાસણુ કરે છે ગાંધી,
તમને કડવું મીઠું લાગે મુકો મને કાધી
ફેંકતો.

ઇશ્વર તણો હું છું તો દાસે
પ્રભુ વીના નહીં કોઈની આસે
સાચા બોલથી પ્રપચી નાસે
કહે ગાંધીજી તમે સાક્ષણે માથે રાખું સર્વે જંબલ,
સ્વરાજ્યનું કામ હામથી કરે ગાંધી બેઠે મોહનલાલ. ૩
આવી મુંઝઈમાં લીધો ઉતારો રૂપીઆ થએલા અર્થે લાગે,
મુદત પ્રમાણે કામ ન થાયે હીંદુસ્થાન ઇજ્જત જાગે.
તમે જલદીથી કરો ઉતાવળ જીન મહીનો આવી લાગે,
અઠારે વસ્તુ નાણાં ભરે બાઈ સરોજની ભીક્ષા માંગે.

સેર

જીન તારીખ પહેલી હતી, એકણીસ એકવીસ જાનીપ
પીઠે આફત આવી પડી, ગાંધીના સેવક માનીયે.
ઊભા સયેમ સેવક કીધા, પીઠા વાલા નુકશાનીયે
એવા નર તને તો ધન છે, જેની જુદી છે તો ડેકાણીયે.

ચાલ છોટી

પીઠાઓ મુકજો તમે ઘણી લીધી છે જાડી,
મરીજો છોટી તમે લીધા છે બંગલા ગાડી,

ફેંકતો.

ચાર આનાનો દારૂ આ પીને,
અઠી રૂપીયા લેતો કાપીને.
ઓછા માપથી આપે માપીને,

હવે પડતીઓ આવી તમારી જશે પીઠાઓ તું તો સમાલ,
સ્વરાજ્યેનું કામ હામથી કરે ગાંધી નેઈ મોહનલાલ. ૪

લોકો સરવે સમજી મન જુઓ દારૂવાલા સહુ ને હુટે,
કીધા કંગાલો સર્વે લોક હવે ભયું પાપ તે આજે હુટે.
પીઠાંવાલાઓ સર્વે મલીને વીચાર કરી સહુ તે હુટે,
લીધા બોલાવી માનથી ગાંધી તારા સ્વયંસેવક ક્યારે છુટે.

સેર

ખાર આની સહુ પારસી, દારૂના વેપારો કરે,
પીને ભીખારી થાય છે, દેશોને આક્રમી નરે.
થઈ છાકટા રસ્તે ભમે, આડો અવળો જઈને મરે,
ભૂખે મરે તેના છોકરા, સ્ત્રીને સાડી નહીં જરે.

ચાલ છોટી.

હવે કરજો ખીજો વેપાર તમે કોઈ ભારી,
નહીં માનસો મારું તો આક્રમ લાવે મોરારી.

ફેંકતો.

હોઠ મહીનાની મુદત છે તે,
નહીં જાણના મનમાં હોતે.
ખીજા વેપારે ભરજો પેતે,

મુકું પહેરા સહવાર સાંજથી ખીજાઓ તો રાખે સંજાળ.
સ્વરાજ્યેનું કામ હામથી કરે ગાંધી નેઈ મોહનલાલ. ૫

બોલે પીઠાવાળાઓ ગાંધી ખંધ કરે પરદેશી કાપડ તમે,
પછી અમને કપડો આપો ખુશી છે પીઠા મુકવાંને અમે,

૬૬

આપી મુદતો તમને લાઈ હવે બાળું કપડાંઓ કંઈ જમે.
પ્રભુ ઉપર રાખું આશરો લાજ રાખો તમે જીન સમે.

સેર,

ઓગણીસો ને એકવીસ છે, જીન તારીખ તો ત્રીશમી થઈ,
રૂપીઆ કરોડની મુદતો, તે ત્રીશમીએ લાવો કંઈ.
આખર રાત્રે બાર વાગતા, બારી કરોડના ઉપર ગૂંઈ,
પુશી સરોજની ગાંધીજી, શોકતબલી રકમ લૂઈ.

ચાલ છોટી.

ભાવજીની જગા પર ભરે તે રૂપીઆ સારી,
ભરે નાટક વેપારી સર્વે જાત મન માની.

ફેંકતો.

હીંદુસ્થાનોમાં ચાલે રેંટીયા,
માલ પરદેશી બંધ થોટીયા.
કરો હુન્નરો બરસો પેટીયા.

માલ વસાવો હીંદુસ્થાનનો સર્વે ધોતીયાં છે તો દુવાલ,
સ્વરાજ્યેનું કામ હામથી કરે ગાંધી જોઈ મોહનલાલ. ૬

ચોક,

પૂરે સેવકો મુંબઈ મધે નવા જીના કપડા લાવો ઝાલી,
બારી હલકા ને છે પરદેશી તેની કરવાની છે હોલી.
બરો ધરથી સહુ આપે પોલકા જરદોસે બારી સાડી ચોલી,
ફાસીન ફેસીન ને બાણી મુકો હવે બાદીની કરીએ બોલી.

સેર.

કંઈ કંગલા કંઈ ધોતીયાં, ટોપી ખસીસ આપું લીસો,
અરુકુટ ને આપે છત્રી, બદીયન પરદેશી લીસો.
થેલા થયા સહુ માણસો, સી પથ્રુ વેલી છે છોસો.
જાણસો ઉતારી આપતી, તમે સ્વામીએથી તૂટી ખીસો.

ચાલ છોટી.

આપેલી અી એક પંદરસોની બે સાડી,
તેના ધન છે સ્વામીને માત પીતા ધનવાડી.

ફેંકતો.

અી પુરૂષોની ફરી છે રહેની,
દેશી સાડીઓ પહેરજો બહેની.
આપે સસ્તું ને સાડું કહેની,
લેવા આવજો મારી સાથે જુઓ આજે લાવી છું દેશી સાલ,
સ્વરાજોનું કામ હામથી કરે ગાંધી જોઈ મોહનલાલ. ૭

ચોક.

હતી તારીખ એ ત્રીશ જુદાઈ ચાલુ એકવીસનો છે સન,
હોળી આવી છે અખાડ વટીમાં એકાદશી રવીવારનો દન.
સંવત તમને કહું પાંછળથી એ ગણીસો સીતોતિરે જન,
જાની સર્વે ગયા મેળામાં બાળું કપડાને થાઉં સરખ.

સેર.

એલફ્રીસ્ટન રોડ પરેલ છે, રહેશમ પાસે જનજો,
હાજી ઈસુબ સુબાનીની, જમીન છે તે માનજો.
ઉંડો ખાડો ખોદાવીને, નહીં જાણે કોઈ નુકશાન જો,
છ કલાકે છે સાંજના, આપે અગ્ની દેવને દાનજો.

ચાલ છોટી.

ટોપીને વરસાદો વરસે છત્રીઓ બાળી,
જોઈ કસબી કારચોબી સહુ તે નજરથી બાળી.

ફેંકતો.

સફેદ ટોપી ઢોટીની પહેરી,
પાંચ લાખ માણસ છે સહેરી.
લીધાં ગાંધીને સર્વે ઘહેરી,

ને લાખ માણસના પોશાકો હોઠ લાખનો જરીનો માલ,
સ્વરાજોનું કામ હામથી કરે ગાંધી જોઈ મોહનલાલ. ૮

ચોક.

ઓગસ્ટ તારીખ હતી પહેલી કહું એકાએકથી કામ થયું,
ધન ભંડારી ધન છે તમને તાડી છેડવાનું બંધ કર્યું.
રહે વેચવા વાલા છાતી ફેર પાણી રેડ્યું તે પાપ નર્યું.
દુકાન ઉપર ઉડે કાગડા ગયા રૂપીયા ને દુઃખ પર્યું.

સેર

છેડીને ધડીયાં ઝાડથી, સત્યગૃહ દાખલ થયા,
શાળપસ એવા નર તને, દેશેા ઉપર લાવી દયા.
કેટલા તો ગામે બંધ કરી, ખીજા વેપારી થઈને રહ્યા,
હારૂ વાત્રાનો કાળ આવશે, સહુ મગરૂરી કરી ગયા.

ચાલ છોટી.

કરી હુરામ વેપારે સર્વેનું ધન પરાવી,
ત્રણ હોઠીએ તાડી તેના છ આના તો બતાવી.

ફેંકતો.

હૂટી લીધી સર્વે રૈયતને,
ચઢા ચઢીમાં થઈ મૈયતને.
કરે ખતમી તું હૈયતને.

પીવા વાલાઓ સમજે ભાઈ તમે પીવાથી તો થયા કંગાલ,
સ્વરાજોનું કામ હામથી કરે ગાંધી જોઈ મોહનલાલ. ૯
ખોલી દુકાનો કપડા દેશી ત્યાં સર્વે જાતનો માલ મલે,
મુંબઈ શહેરમાં સર્વે જગે વસાવે ભાઈઓ કહું છું બલે.
સારા સફાઈ સસ્તા જેવા સહુ જાતો જાતના રંગ હલે,
સાડી પોલકા ચણીયા ચોલી અમર લુગીઓ છે તો થલે.

સેર.

છે ધોતીયાં વલી ચારસ, સહુ રંગ જોરંગી રમાલ છે,
છત્રીઓ છે દેશેા તણી, દુપટ્ટા પર તો ધમાલ છે.

ચાલે છે વલી સહુ રેંટીયા, મોંઘા ભાડાને તો હમાલ છે,
સાહેરી ને જરીફ તણી જેની કલમની તો કમાલ છે.

ચાલ છોટી.

દાંદાભાઈની સાહેરી સર્વે નેઈ લો તમે સાચી,
મણીરામના છંદ લોધા કુલ દુનીઆએ વાંચી.

ફેંકતો.

કાલીદાસને ગોવીંદ ખ્યારો,
ભગવાન સાહેર છે તો તમારો.
લખે પ્રાણજીવન તારીખ વારો.

મારી કલમો સર્વે રંગની જીવાળ દેજો તમે બાળ ગોપાલ.
સ્વરાજેનું કામ હામથી કરે ગાંધી નેઈ મોહનલાલ. ૧૦

ઈશ્વર સ્તુતી.

રંગત ખડી.

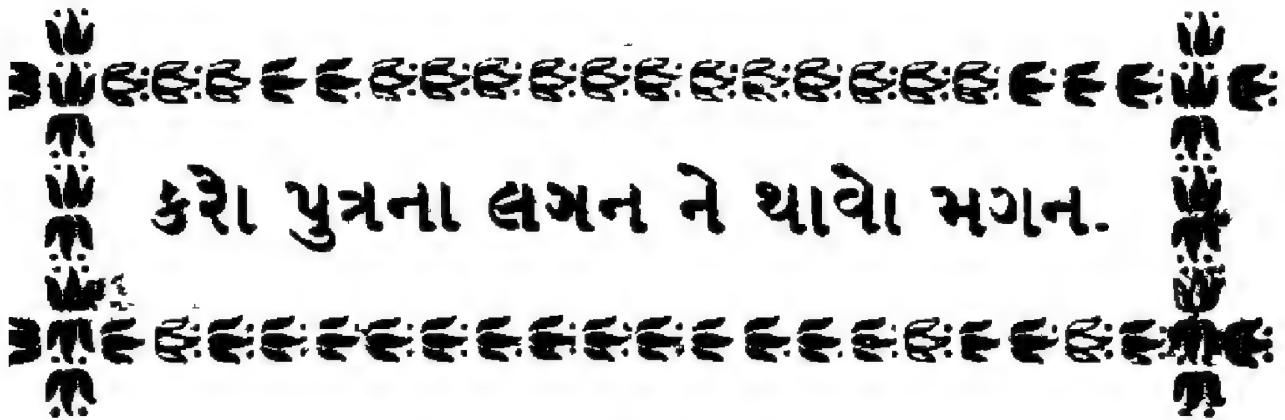
નેહીં કરતો અપમાન જન હરી નામને હીરે જડાવું છું,
સાફ જખાને ગાથું હમે તો જ્ઞાનથી જ્ઞાન લડાવું છું.—ટેક.
સ્વેચ્છે ઘટમાં પુરન પ્રહ્લ લઈ સમજ જ્ઞાનથી જની લે,
જ્ઞાન વગરનું બુદ્ધ બોલતો નર હરીને માની લે.
સેવા કરતું પુષ્પ પાન હરી ધ્યાન તીલકને નાની લે,
ભીક્ષા સંત પ્રાદ્ધાન્યને આપ નહીં કરતો પાપ થઈ દાની લે.
પ્રભુ નામનો થજે પુજારી સ્વર્ગોની સીડી ચડાવું છું.
સાફ જખાને ગાથું હમે તો જ્ઞાનથી જ્ઞાન લડાવું છું. ૧
સંત સાધુની સેવા કરી લે જ્ઞાનનો ત્યાં તો વખારો છે,
જ્ઞાન શીખીને જોજો ઘટમાં બોલે ધણી એક ન્યારો છે.
સુન શીખરપર પ્રહ્લ ખીરાજે તેજ તેનો ઝલકારો છે,
અનેક નામથી છે તે અખડમાં સમર તેનાથી સુધારો છે.

પાપમૈ પંખે મુકે મગફળી આજ તને હું અડાવું છું,
સાફ જખાને ગાશું હમે તો જ્ઞાનથી જ્ઞાન લડાવું છું. ૨

નીંદા નહીં કરતો કોઈ જનોની તેથી પાપીમાં પરશે તું,
પાલ સત્ય કર ધરમધામ હરી નામથી પાર ઉતરશે તું.
ગાવામાં ગપૂલતી ન કરતો માનતો મારું સુધરશે તું,
પુવે જનમની પીડા ભોગવે યાદ કરી લે વીસરશે તું.
ગુણ ગોવીંદના ગાળે મુખ ખુરૂ ખેલે તેને સપડાવું છું,
સાફ જખાને ગાશું હમે તો જ્ઞાનથી જ્ઞાન લડાવું છું. ૩

આંખ પુતલી જે સાફ કરીને હરી કાંજલ તું કર રંગથી,
ઉત્તર પશ્ચિમમાં નહીં રખડતો શોધ કાયામાં છે સંગથી.
યાદ કરી લે તું ઇશ્વરને ભુલતો નહીં તારા હંગથી,
ગીએ પ્રાણુજીવન પ્રભુ ગુણ સંન્યાસી તુરે છે ચંગથી.
મણીરામ છે ગુરૂ મારે પાખંડીઓને નસડાવું છું,
સાફ જખાને ગાશું હમે તો જ્ઞાનથી જ્ઞાન લડાવું છું. ૪

કરો પુત્રના લગન ને થાવો મગન.

રંગત જડી લંગડી.

આંખ્યા પુત્રના લગન, થઈ શેઠાણી મગન,
રૂપીઆ લાવો ખનન, શેઠ લાગે ન વાર;
ધુમધામથી=કરીશું લગન, મોટો જે જે સાહુકાર-ટંક.
મારવાડી ખયમાન, તેથી કરો ન ઓલખાન,
કરે કંઈકેને હેરાન, ચર ઘણા કરે.
શેઠ સાંભળો=લગનમાં લેશો રૂપીઆ કેમ બરસો નરે,
શેઠ કહે શેઠાણી, મારી ઘણી છે ઉર્ધ્વરાણી,

તાણુ નથી તો પૈસાણી, લઇ આવું ઘરે.
મુરત બતાવો=હેંસીની વસંત પચમી ખરીખરે.

સેર

સગા વાહાલાને તેડુ કરો, કંટબને વલી મોસાલજી,
પીયરીઆ મારા મનાવજો, તેથી નફો કઈ હાલજી.
તમારા ભાઈબંધ સર્વેને, બોલાવો બાલ ગોપાલજી,
મીત્ર મંડળને કેવાડજો, છે લગાની તો ધમાલજી.
તમે સર્વેને મનાવો, રીસાયાને તેડી લાવો,
જલદી બ્રાહ્મણને ઘેર જવો, મારા ભરથાર.
ધુમધામથી=કરીશુ લગન મોટો જોજો સાહુકાર, ૧

ગોર સાટક કરાવે, સર્વે દેવોને મનાવે.
મીત્ર સગા જમવા આવે, સહુ રસોઈ બણી,
બત્રીસ વાણી=લગનમાં ખરચે ખવડાવે છનાછણી.
જમવા ચાલો ચાલો ચાલો, એમ બોલો કાલો કાલો.
દડીઆ મુકે તમે જાલો પટવાળી ઘણી,
કેલ તણી છે=મુકી દીધી તે લેજો વણી વણી.

સેર.

ચટની મુકી સહુ જાતની, પીરસે પાડીને હાકજી,
અથાના બીલી સેવડા, કેરી કરમડા અથાકજી.
કમરખ કરડાને કાચરા, ખારેક બોર ફરાકજી,
ગુંડા ને ગરમર મુકીયા, ચીલડા આદુ કેટલાકજી.
કાકડી ફોથીમડા ગાજર, કાકના ને લીલી હરદર,
અથાના છે લીંબુના સર, હીંગના તે વધાર,
ધુમધામથી=કરીશુ લગન મોટો જોજો સાહુકાર. ૨

આમળા એંબાનું અથાનું, અંબાડાને પીરસવાનું,
ચીલડા આબેસી લો જાનું, પરસન કરી.
મરથા પ્રપૈયા=ક્યુમર વાસકલ મુકે કરાકરી,
ઉની ઉની લેજો ભાણ, પાલખ ખડુંસડાની ઝાણ.

વલી અમખાડાની તાજી, લો ભોઇપાતરી,
ટાંદલ જાણી=માઠ મેઠીને સેકતો સવાદે ભરી.

સેર

સરસુની ભાજી સ્વાદમાં, લુની મોચોને જરસજી
મુલાની ભાજી માનમાં મોરસની છે તો સરસજી.
તાકલાની ભાજી તાનમાં, અલુની નહી તો નરસજી,
દાભાની ભાજી માંગજે, પોઈ નાળાની છે ફરસજી,
મઠ મગચના છે પીલા, તુવેર દાણા મુકયા ધીલા,
વાલ ચોળા મુકે લીલા, લઈલો સરદાર.
ધુમધામથી=કરીશુ લગન મોટો જોજો સાહુકાર. ૩

સાક પાપડી ને રવૈયા, વાલોર વેગન છે સવૈયા,
તુરીયા તીંદોરા કવૈયા, માગી લીયોની કોઈ,
ન સરમાસો=વધારે ગવર કોહોલુ છે તો ખુસખોઈ.
દુધી કોખીજ લો વધારે, જમક દોરીને લલકારે,
સંકરકન સવાદે ભારે, ચીકા દોરીને જોઈ.
ગલકા બનેલા=મસાલે સાક મોગરીના તો હોઈ.

સેર

ભીડા કારેલા કંટોલા, સુરન રતાલુ તલેલજી,
સીંગ ચોળીને ભમરડી, સેકતાની સીંગ રાખેલજી,
ફનસ પુલાવર ફાકડી, ફનસખી તેલે રેલજી,
કેલા કવડાખીત કાકડી, સેવડા ને સલગમ ખેલજી.
ખીલમડીને ખતાતા, સફેત કેલુ ચીલડા લાતા.
ચૈધારી ને સૈ ખાતા, લાગી પદોરા હાર,
ધુમધામથી=કરીશુ લગન મોટો જો જો સાહુકાર. ૪

તાંખોતા રાજકડા સારા, દબલ ખીને પીરસનારા,
હુલકર મુકે સર્વે ખ્યારા, કેલ પુલ ત્યાઈ,
અલુ પાતરા=રાંઈતા લેજો તમે સહુ હરખાઈ,
વડી કચુરી- પાપડ, ઘોખરા તે લો ગઝઝક.

ગાંઠીઆ સેવેની ગડગડ, લઈ લેા ભાઈ,
મીઠઈ ખુમચા=મરફી બાપુદી મસાલે પીરસાઈ.

સેર.

શીખંડ પેંડા શ્રીજ મકે, પુરીને કોપરાપાકજી.
ખાજ ખજુરી ખુરમે, ઘાગી ઘેમરમાં તો દરાકજી.
મંજક માવો ને મન્નાઈ છે, જલેખી કેસર કાકજી,
માલપુડા ને કલી લાડવા, છે દહીંત્રામાં વાકજી.

સુતરફેણી ને મેચુર, હલવો બદામી મચકુર,
થોર સાંઠા છે ભરપુર, લે મેવા કનસાર.
ધુમધામથી કરીસુ=રગન મોટો જો જો સાહુકાર. ૫

ધુધરા અને સાકર દાણા, ગુલાબ જામ મુકે પીસતાના,
એલચીદાના કાજુ સ્યાના સીરા મેવાનો.
સાકર પારા=મોડીક મેવાથી ગળ્યો લઈ હરખાનો,
મંગદલ ગુદર પાકને લાવી, કેસરપાક મુકે સમજાવી.
અમરત પાક મસાલે ભાવી, પીરસે ભાનો;
ગોલપાપડી=રેવડી સેવ જમે કોઈ તો સ્યાને.

સેર.

પીરસનુ પીરસે ભાવથી, કારભારીનો છે ભાવજી,
ચટની અથના રાઈતા, ચર્વે તો માગે લાવજી.
ભજ બની ભલી જાતની, સહુને કહે છે ખાવજી,
તરકારી પીરસી લીઝોત્રી, મીઠાઈ જમજો સાવજી.

જમન જમતા લાગે સારૂ, તેથી માને મનતો મારૂ,
ધીમેધીમે જમજો વારૂ, થયો ભાત તોયાર,
ધુમધામથી=કરીશુ લગન મોટો જોજો સહુકર. ૬

હાડ ભાત કલી વાણી, જમજો રાખી મેરપાણી,
આખ્યા ગગાજડ પાણી, જમી થયો મેરખાન.

પાન સોપારી=મુકી એલચી મુખવાસો દીલજન,
વરને અંગુળ કરાવો, વરને ઘોડે તો ચઢાવો.
ગીત ગાઇ આનંદ થાવો, સાંભળજો કાન,
ઢાલી વગાડે=આવ્યો છે રજક વાળુ વાગે ધીગતાન.

સેર.

તાંસા તીકોરખાનું સહી, સ્ત્રીઓ મંગલ ગાઇજી,
પુલ હાર ખટનને મોગરો, આપે જાન્યા મલકાઇજી.
વરઘોડો ચાલે હોંસથી, આવી મંડપે પધરાઇજી,

સાચુ જમાઇને પોહકતી, મનમાં ઘણી હરખાઇજી.
કન્યા રૂપે છે સારી, મામે મંડપે પધારી,
પ્રાદ્દાણુ બણે હુસીયારી, ફેરા મંગલ ચાર.
ધુમધામથી=કરીશુ લગન મોટો જોજો સાહુકાર, ૭

હોસે જમાંડી જાનૈયા, આપી પેહરામણી મનૈયા.
ખુબ ઠાઠથી બનૈયા સામાસામી પીરે ગાલ,
વરને કન્યા=ખેડા મોટરમાં સોલે છે તતકાલ.

વાજા રોપથી વાગે, ઘેર ચાલ્યા સોભા લાગે,
ખુસબકતી સર્વે માંગે, છુતે તંકસાલ.
આવી ઘરમાં=વર કન્યાને ઉતાર્યા લઈ સંભાળ.

સેર,

રૂડો દીવસ લગન તનો, હુન્યામાં કરજો નામજી,
સગા વહાલાને વલાવ્યા, આપી ઇનામો દામજી.
પ્રેમ થકી પુત્ર પુત્રીને, પરણાવો સહુનું કામજી,
જગતનો લાહાવો લઈ લીયો, પ્રભુ બજે મણીરામજી.
ઠાસ ગાએ પ્રાણજીવન, કરો લગન ધનધન,
હીંગલાલ પરસન, નાસી ગયા ગમાર.
ધામધુમથી=કરીશુ લગન મોટો જોજો સાહુકાર.

પારસીભાઈઓનો સંજલુમાં મીલાવડો.

રંગત જડકી લંગડી.

પારસીભાઈને શોખીન જાણે, ગયા ધરમના મકાણે,
વાત કહું છું સંજલુ, આખર વાલા થઈ;
બંદગી કરવાને=જય છે તેમાં તોફાને. કીધાં કંઈ-ટેક.

મોદી જીવનજી શેઠ, કીધી સ્પેશીયલની વેઠ,
અરજી કીધી તેને ઠેઠ, ખી. ખી. રહેવે ગણી.
દ્રાક્ષિક સુપ્રીટેન=અમારી અરજી માનથી લેજો બણી,

કામ ધરમનું છે માટે, જાવું સંજલુ તો ન તે.
કહું તમને હું તો જાતે, લેવો છણા છણી,
જે સ્પેશીયલ=પંદર ફેબ્રુઆરી વીસ તમ તણી,

સેર.

અરજી પર સેહેરા માર્યો, જાવો સ્પેશીયલ તમને મલે.
પંદર તારીખે આપશું, તમે જાજોની સુખે લલે.
તમે કોશાખેથી બેસજો, નાંખુ છું મારતરને ગાથે,
સવારે પાંચજ વાગતાં, ઉપડી જશે દીવા બલે.

આમણુ સામણુ શેકીન થયા, ખુશી થઈને ઘેર ગયા,
હવે વીચારોમાં રહ્યા, સહુ સામન લઈ.
બંદગી કરવાને=જય છે તેમાં તોફાનો કીધાં કંઈ. ૧

ગાડી રવીવારે જશે, ગીરદી પારસી બાનું થશે,
નહીં બેસવા જગા હશે, માટે નીકલો બંદાર.
શનીવારની=રાતની સેવન ડાઉનપર પડીજી ધાર.

ગયા કુશાબે તો થોડા, પારસી સ્ત્રીઓના જોડા,
મારે પેસીનજરને ગોડા, ઉતારી દીક્કાર.
હીંદુ બાપડા=મીઝ સમજી ને ગયા સવારે વીચાર.

સેર

ગાડી કુલાબેથી ઉપડી, રાતે સડા નવે જાય છે,
સુરત ખારેડ થઈ કરી, તે અમદાવાદ પહોંચાય છે
તેમાં ભર્યા સહુ પારસી, જવું સંજાણે તો કહેવય છે,
સર્વે સ્ટેશન ઉભી રહે, મહુજ તોપ્રની મલકાય છે.

ખારી કાચ ફોર્યા મોટી, સાંકળ ખેંચે ગાડી ખોટી,
રસ્તે નાકે ઉભી જોટી, મહારી પાઘડી ગઈ.
ખંદગી કરવાને=જાય છે તેમાં તોફાનો કીધાં કંઈ. ૨

ધીમેધીમે પાલઘર આવી, આહ પીવાને તો ફાવી,
ખધી તોફાની મચાવી, પડી ધાર હરી.
અહવાલાને=ખાણુપર કહાડી કીતલી લીધી ખરી,
વગર પૈસે આહ તો પીધી, રકાળી તો ફેડી દીધી.
કપ નુકસાની તો કીધી, થાયે કરા કરી,
ખહાર જઈને=કાવ્યા લાકડા ગાડીમાં દીધા ભરી.

સેર.

સહુ ગૃહસ્થી જોયા કરે, નડી કરે કોઈ પંચાતણ,
એવી રીતે તોફાન ચાલતા, નીંગલી ગઈ સહુ રાતણ.
ચાર વાગે સંજાણુ આવ્યા, ત્યાં પણ કરે ઉત્પાતણ,
નામોશી કોમેને થશે, એમ કહે સર્વે વાતણ.

ગાડી બે કલાક થઈ મેડી, નથી પેસીંજરે જોડી,
કરે ગાર્ડ વીચારો દોડી, ખાત્રી થઈ હંઈ.
ખંદગી કરવાને=જાય છે તેનાં તોફાનો કીધાં કંઈ. ૩

તરીખ પંદર રવીવાર, ફેમરવારી દીલદાર,
એગણીસોને વીસ હાન, સ્પેશીયલ છુટી.
સ્ટેશન કુલાબા=પાછી વાંતાને કહું સાંજળો ધુટી,
ગાડી સ્પેશીયલ બે દોડે, પાંચ વાગે ઉપડી જોડે.
આવી પાલઘર જેવી ઘોડે, હોટલવાલો પુટી,
બેડે ગાડીના=તોફાનો કરે જઈને આહ તો લુટી

સેર.

ગાડીમાં મસ્તીઓ કરે, નહીં ખારણા ખારી ફેરજ,
વળી બીંગલો સહુ વાગતા, કરતા તો શેર બફેરજ.
જેમ તેમ સંજાણુ આવ્યા, પગમાં તો રાખી જોરજ,
વળી ભૂખ તો લાગી રહી, બીજના નાસ્તા ચોરજ.

પારસી ભણેલા ગણેલા, જુઓ તેમાં સુધરેલા,
ત્રીજા છે તો છટકેલા, આપો પૈસા પછ.
બંદગી કરવાને=જાય છે તેમાં તોફાનો કીધાં કંઈ. ૪

થંભ બનાવેલો માન, આવ્યા ઈરાનથી સંજાન,
તેનો કીધી છે નીશાન, જોઈ બંદગી કરો.
જરથોસ્તીઓ=ખુદાને કહો અમારા દુઃખ હરો,

કેટલા કરે બંદગી સારી, ખુદા જશે તે પર વારી.
તેના નામની બદ્દીહારી, ખુદાથી ડરો,
ભક્તિ કરી લો=કેટલા તોફાનીમાં પડ્યા નરો.

સેર

મુંબઈથી ગએલા શેડીયા, વલો તોફાનીઓ સઉ ડરે,
મહોદુ' તેનું તે જોઈને, વલો પાછાં પગલંઓ ભરે.
એડી રીતે ચારજ વાગીયા, રપેશીયલો પાછી પ્રરે,
ધામધુમથી પાછા આવીયા, પાલધર હોટલ ખમરો કરે.

કપ રકાબીનું બીલ, ચાહા તેની સાથે સીલ,
કરી લીધું એક દીલ, મોકલશું જઈ.
બંદગી કરવાને=જાય છે તેમાં તોફાનો કીધાં કંઈ. ૫

બી. બી. રેલ્વે પુછે જાણી, કીધી ગાડીની નુકસાણી,
બીલ કરશું મન માણી, સુણો આજનો હાલ.
આજ પછીથી=રપેશીયલ મળવાની મોટી જાંજલ,

મોદી જીવનજી પંચરાજ, અને આપો શીરતાજ,
રાખી પારસીઓની લાજ, એવા છે કંઈ લાલ.
નાજીં તમારા=ચુકવશું રાખીને એમો દીલમાં ખ્યાલ,

સૈર.

નવમોનું ખીલ રેલ્લે તણું, જીવણજી ચૂકવે હામજી,
રૂપીઆ ત્રીસ મે કલાવ્યા, ચાહા વ.લો પાલંધર નામજી.
કહી હાદાભાઈ ઘરડાં થયાં, કરો નેકીના તો કામજી,
મણીરામ કહી સ્વર્ગે ગયા, કાલીદાસ નામ તમામજી;

કહે પ્રાણજીવનદાસ, તારી તોડી નાંખી આસ.
પુછે ભગવાનો આસ, જાજે જીવાળ દઈ,
ખંદગી કરવાને=જાય છે તેમાં તોફાનો કીધાં કંઈ. ૬

મુંબઈનું તોફાન,

લડે ભાઈ ભાઈને રાંડે ભોજાઈ.

રંગત જડફી લંગડી.

થયું મુંબઈમાં તોફાન, પારસી હોંદુ મુસલમાન,
સાંભળી લેજો તમે કાન, અફસોસ કરી.
જમરા જાએ=કમકોના પ્રાણ લીધા છે ખાઠ ભરી—ટેક

તારીખ સત્તર નવેમ્બર, ઓગણીસોને એકવીસ સર,
નહીં શુરવારનો ડર, મન ઉમંગ ધરો.
રાજપુત તે=આવી મુંબઈમાં ઉતારો લીધો ખરો.
કપડા ખાળવાની બોલી, સળગાવી તે દી હોલી.
ઘણી મલી હતી ટોળી, ખાળી મૂક્યા જરો,
દસ વાગામાં=સહવારે ચાલ્યા ખુશીથી સર્વે ધરો.

સેર.

ચાણા તો સમજી ઘર ગયા, વળી ખીજ કરે તોફાનજી,
ટોપી લોકોની ઉંચકીને, કરવા દાગ્યા તુકસાનજી.
સાથેના લોકો ચાલતા, કહે નહી કરો તો દબાનજી,
ટોપી બાળી રસ્તે પડે, નહીં રાખે કોઈનું માનજી.

કહ્યો પરેલનો મેં દુહાલ, ગઈ મુંબઈઓમાં ઝાલ,
આવી ઉભે સહુનો કાલ, નહીં મોતથી ડરી.
જમરાનએ=કઈકોના પ્રાણ લીધા છે બાથ ભરી. ૧

ગયું મુંબઈમાં રમખાન, ચાહુદી પારસી ખ્રીસ્તાન,
સમજી લેજો મહેરખાન, કીધું એકજ મન.
સફેદ ટોપીના=માણસને મારી લુટી લીએ તન ધન,
એવો થઈ રહ્યો પોકાર, ચારો દીસાએ ગુલબર,
પડે સર્વે કોમને માર, લાકડી વાગે તનનન.
એક બાળુ પર=મુસલમાનો ને હીંદુના સર્વે જન.

સેર.

ભુલ છે સૌ સૌ તણી, સર્વે તો સમજો વાતજી,
એપોલા બંદર પર થયો, વલી નાચ ને ખુસી જાતજી.
કીધો નાચ ને ખુશી થયા, નહી કરતા કોઈ ઉત્પાતજી,
સર્વે તો એમ સમજી ગયા, કરે પારસીઓ તો ઘાતજી.

માટે વધી ગયું વેર, ઘુસ્યા પારસીઓને ઘેર,
ઘણો થયો હવે કરે, નહીં વીચાર જરી.
જમરાનએ=કઈકોના પ્રાણ લીધા છે બાઠ ભરી, ૨

આવી પીલાઉસ તો જોડે, રાણજી અગીઆરી તો મોડડે.
હીંદુ મુસલમાન દોડે, કરવાને કડોર.
આતસ અભડાવા=તેથી અજ્ઞાન પણાનો કીધો દેર.

વીસ હજાર માણસ મતી, રસ્તા રોકી દીધી ગલી;
ધામધુમ કરે વળી, થઈ રહ્યો ધમધોર
પારસી લોક તો=ધરમને ખાતર રાખી પૂજામાં બહુ ભેર.

સેર.

અજ્ઞાનપણું છોડી દે, ધરમોથી વેલ જમેલજી.
કોઈનો આતશ કોઈનો ખુદા, કોઈનો છે રામ રમેલજી.
સહુનો તો ઈશ્વર એક છે, કેમ કરો ભુલ ભમેલજી,
નીરંજન સર્વેમાં વસે, ઘટમાં છે તો સમેલજી.

આતશ રોશનને ઉઠાવી, ડુંગર વાડીએ મુકાવી,
ધરમ દેવને બચાવી, સહુ કહે હરી.
જમરાજીએ=કંઈકેના પાણુ લીધા છે બાથ ભરી. ૩

કીધો પારસીએ વીચાર, મરી જઈશું હવે ઠાર,
માગી પીસ્તોલો તે વાર, સરકાર કહેવાઈ.
એક પીસ્તોલે=રૂપીઆ આવેજે તો ડીપોઝીટ દેવાઈ,

બચાવ ખાતર આપી જેને, જીવ બચાવી તો લેને.
એ તો મારે જેને તેને, મરા ગયા વેવાઈ,
રસ્તે ચાલતા=અજાણ્યા તે તો લોકના જીવ લેવાઈ.

સેર

એવો જીલમ વરતાવતા, નહીં કોઈ તે હરાઈજી,
સૌ તો ચાલે ચોમેરથી, પથરા તો સાથે મરાઈજી.
મોટર તો બાળી મુકતા, મારોથી ન તે ધરાઈજી,
એવી રીતે મારો ચાલતા, કોઈ મરે કોઈ ઘસરાઈજી.

દુકાન હતી નવસો દારૂ, લાંગી અઢીસો વીસ્તાર,
આગ લગાડી ધીકકારૂં, ચાલે ધરાધરો.
જમરાજીએ=કંઈકેના પ્રાણુ લીધા છે બાથ ભરી. ૪

ફનસવાડી હવે લઈએ, મોટા આતશ બહેરામ છપ્પએ,
ધરમ મહેલ પાસે જઈએ, હીંમત ધરજે,
મજબૂત હુલસડોજીરથીસ્તીયો તમે તો ના ડરજે.

સર્વે જાત લેગી મળી, કરે હુમલાઓ તો હલી,
મારકુત તોડે નળી, મહેનત કરજો.
ધરમને ખાતર=ખાતસ સાચવી સહુ સ.ધે પ્રરજો.

સેર.

ધે ખીતવાવ આનશમેસમ જે, ત્યાં દોડાં સર્વે વરણુ,
પાસીનો કમજે થઇ પડ્યો, કેઇ મરે કેઇ ધરણુ.
સામાનામી ફટકા ચાવના, દુઃખાપે અતઃકરણુ,
સહુ પેઢારો તો થઇ રહ્યો, હવે ધુજવા ગાચ્યા ચરણુ.

કેઇ સફેદ ટેપી મારે, કેઇ કાળીને ફટકારે,
જીવન વાંતી રડ્યો બારે, કેઇ લીએ છરો.
જનસાજએ=કેડેના પ્રાણુ લીધા છે બાથ ભરી. ૫

પારસી રૂઠયા હવે જોઇ; મોમેડન હોંડુ કેઇ.
મરા ગયા સર્વે નાઇ, અગ થરથરે.
ચાલે લાકડી=મારે પથરને ઘાએલો ઘણા કરે,

નહીં જુએ વંણુ જાણી, મરતા પીએ નહીં પાણી.
પેલીય મરવા લાગી રનાણી, સઉ સહેર દરે,
પચાસ હજારો=સામા સામી હુલડમાં ભાગ ભરે.

સેર.

મોટરમાં તે પ્રરતા હતા, ગાંધી સરોજની નારણુ,
સ્વરાજના અધીપતી, સર્વે તો કરતા વારણુ.
હાથ જોડીને વીનંતી કરે, નહીં મારો કેઇને મારણુ,
પારસી પંજમાંથી છુટી, સરોજની ગાંધી દીવદારણુ.

કરના લાગ્યા તે અટકવ, રૈયત સીધી ચેરે જાવ,
નહીં વહાજામા ફટકાવ, ચાલે તરા તળી.
જનસાજએ=કેડેના પ્રાણુ લીધા છે બાથ ભરી. ૬

૮૨:

પાંચમે દહાડે સોમવાર આવ્યા, મીટીંગ કરવાને તો ફાવ્યા
ત્યાં ગાંધીને બોલાવ્યા, ઘોખીતલાવ લણી.
જરૂરસતીએ=કહે છે કરો શાન્તી તમે આજ તણી.

ગાંધી કહે થઈ મધન, લીધા સર્વે તે સોગન.
એસી ઘાટોરોમાં જણ, ચાર બત ગણી,
ચાલી સપાટે=મુખઈ સહેરમાં મોટર તો ફરે ઘણી.

સેર.

રૂમાલ તે ઉડાવતા, બાવટાને છે તો તાલણ,
ચાર કોમમાં દોસ્તી કરો, રાખો સહુની સંભાલણ.
એમ કહીને મોટર દોડતી, સહુને લાગે વીકરાલણ,
દ્રમવાલાને તાર મુક્યા, ચલુ કરી તે હાલણ.

અચ્ચાર વાગે તે ચલાવી, દુકાન સર્વેની ઉઘડાવી,
ગાડી ઘોડાની હંકાવી, નહીં પડતા લહરી.
જમરાબાએ=કંઈકેના પ્રણ લીધા છે બાથ ભરી. ૭

દારૂવાલા નુકસાન બારી, મીઠઈ તુટી દુકાન સારી,
ઘડીયાલો ફેડી મારી, ચોરી કરી ગયા.
આગ લગાડી=ભાઈ બાઈની અંદર દૂરમન થયા,

પારસી છોડ્યું છે ઇરાન, તેરસો વરસ કહું મન.
થઈ સર્વેથી પીછ ન, આવી દેશે રદ્યા,
પીસ્તોલ હાથમાં=તેથી ભાઈએના ઉપર નહીં અ.વી દયા.

સેર

પચાસનું મરણ થયું, અહીંસો ધાએલ સંભળાઈણ,
ગોલીએ તુકસાને કીધું, લઠી મુઆ બે ભાઈણ,
બુલ ભરી સહુ વાત છે, કરી દોસતી તો જણાઈણ,
દાદાભાઈની કીરતી કરો, દુરરાજા નામ ગવાઈણ.

ગાંજી પ્રાણુજીવન તમામ, મહારો ઉસ્તાદ મયૂરીરામ.
કરે સાહેરીનું કામ, જીવ્યામ કેજે ફરી,
જમરાજએ=કંઈકોના પ્રાણ લીધા છે બાથ બરી. ૮

મુંબઈ કાપડ મારકીટમાં લાગેલી

ભચંકર આગ.

રંગત જડફી લંગડી.

શહેર મુંબઈ છે સવાઈ, કાપડ મારકીટ બળે ભાઈ,
મુક્તજી જેઠાની કહેવાઈ, સમજે દીલ જાન.
છ તો કરોડનું=થયું છે કાપડ મારકીટમાં નુકસાન—૨૬

તારીખ બાવીસ ગુરૂવાર, રાતે આઠોનો સુમાર,
જીલ્લો મહીનો છે દીલદાર, ઓગણીસો વીસ.
એકાએકથી=મારકીટો બળે વેપારી પાડે ચીસ,

દરશન કેવું સાઈં બાલે. અંદર ભડકા બહુ ચાલે.
આગ મોટી વધી લાલે, થઈ ગીરદી ખીસ,
ટેલીફોન તો=ફીધા છે બંબાવાલા પર જગદીસ.

સેર.

ટેલીફોન તરત મૂક્યા, તે ફોનમાં બળર ગઈ,
બંબા તો ફોડી આવ્યા, સહુ સાહેબો સાથે થઈ.
પહેલો ભુલેશ્વરનો આવ્યો, પાયધુનીનો ઉભો ગઈ,
ભાયબલા બંબો જોરથી, પછી માહીમનો આવ્યો લઈ.

બંબા આઠ આવી ઉભા, પાણી ખોલે છે મન સુખા,
ભયાં વેપારીએ દુભા, જેવું બળે સમસાન,
છ તો કરોડનું=થયું છે કાપડ મારકીટમાં નુકસાન. ૧

ભજા ગલીમાંથી લાગી, લેન પકડી સર્વે જાગી,
આગ વધતી ચાલી નાગી, સઉ જુવે ફરી.
ખખા વાલાએ = મારે છે પાણી રૂપ વીકરાલ ધરી.

વધતી ચાલી હારોહાર, આગે ન ત્રાખ્યો સુમાર,
ઇશ્વર પર આધાર, કહે સર્વે હરી.
એક વેપારી = નથુ દેવાશય ધર્મમાં ગયા મરી,

સેર.

આઠ ખંખા પાણી છે ડતાં, વચી આગ તો તરસી હતી.
સહુ પાણી મૂખમાં આવતાં, તે સર્વે ન તો પી જતી,
પાણી પીને વધતી ચાલતી, કોઈના કાળુમાં ન પી થતી.
આગ જોઇ છાતી ફાટતા મલ વાલાની તો ગઇ ગતી,

કોઈ આવે હોડવે આગ, કેટલી ચોરીનો છે લાગ.
લઇને કરે નાસ લાગ, કરે પોલીસ દગાન,
આ તો કરોડનું = થયું છે કાપડ મારકીટમાં તુકસાન. ૨

માફીટ જાણે મેટું શહેર, અઠસો દુકાનોથી મહેર,
કરે વેપારી સહુ લહેર, વીસ હતી ગલી.
ચીકા-ભેલુ = જાત જાતના કાપડ સહુ ગયા બહો.

કાપડ હલકું મોઢું ભારી, ચાર આનાથી વીસ્તારી.
હસ રૂપીએ વાર ધારી, અગીમાં જલી.
ફાટે પેટીએ = ઝડેલો દુકાન ન રડી એક સલી,

સેર

કોપ છે ઇશ્વર તણે, આગે લીધું રૂપ વીકરાળજી,
સર્વે ગલી ફરતી હતી, દેખાએ મોટી ઝાળજી.
ગલી ખાર સહુ બળતી હતી, આઠ ગલીને સંભાળજી.
વૃક્ષમાંથી આઠ બાકી રહી, છે ખંખા તેના કાળજી.

૪૫

નવ કલાકને સુમારે, લીધી કબજે આગ બ્યારે,
મહેનત સરકારને બારે, ભુલી ગયા તે ધ્યાન.
છ તો કરેડનું=થયું છે કાપડ મારકીટમાં નુકસાન. ૩

આજી આજી સર્વે ચાલ, મોટા માલની જંગલ,
સહુને પડે પેટમાં ફાલ, હવે કેમ થશે.
અગ્ની દેવો=નપ્પા મારીને ઉતરી આ સર્વે જસે.
કેઈ ઇશ્વર ધ્યાન ધરે, પ્રભુ બચાવેજી હરે.
જેમને હોડાદોડ કરે, નહીં ધીરજ વસે,
કેટલા માલાઓ=આગના પંજમાં તો વીટલાયા હસે.

સેર.

મારકીટવાલા સહુ શેડીયા, બારા ખાય છે હીલદારજી,
લાલચ સહુ ભાડા તણી, લીંત જગે પાટીયા માજી.
કામ થાયું તે સર્વે કરે, ન કાળિયને વીચારજી,
કાપડવાલા નુકસાનીમાં, તે રડતા છાતી ફારજી.

મારકીટવાલા નહીં ઢંગે, ત્રણ દીવસ સુધી સતંગે,
કાપડ લીજે પાણી વઢંગે, થયાં છે હૈરન.
છ તો કરેડનું=થયું છે કાપડ મારકીટમાં નુકસાન. ૪

પાંચસો બળી ગઈ દુકાન, ઘણું ચૂં છે રમખાન,
સર્વે થયાં છે બેમાન, હીલદારો તમે.
થયા રખડતા=વાણોતર નોકર મહેતાજી આતો સમે,
હતી તીજીરી પંચાણું, નવ બળી છે કહેવાણું.
બાર નુકશાની લખાણું, ગણી લેજો ગમે,
મેળ મેળવી=ગર નુકશાને ચુંબોતેર કહીએ અમે.

સેર.

શરદાગીમા ને ચોપડા, છે રોકડ સહુ બળી ગયા,
પાંચ વરસોથી તે કમચેલા, એકમાંથી તો ચારે થયા.

રીનથી નફા તમે કરજો, ઇશ્વર સહુ રાખે દયા,
મણીરામ કહે સમગ્ર લીયો, અભીમાન ને વગગી રહ્યા.

હામ પ્રાણજીવન બનાવે, થયેલું નુકશાન ગણાવે,
છઠ મારકીટનાં સુણાવે, નહીં કપ્તા ગુમાન.
છ તો કરોડનું=થયું છે કપડ મારકીટમાં નુકશાન. ૫

જપાનમાં જવાળામુખી ફાટી.

રંગત જડફી લંગડી.

જપાન શહેરો ગંભીર, સમજો રાખી તમે ધીર,
મરી ગયા કંઈ વીર, જમે કીધા છે ધાર;
પ્રભુ કોપથી=જપાની બળી મુવા સહુ નર ને નાર-ટેક.

તારીખ સપ્ટેમ્બર ત્રણ, ઓગણીસો ને વીસ સન,
કહું સોમવારનો દન, નુકશાન જવાન.
એકાએકથી=ઈશ્વરી કોપ થયો આજે બલવાન,

ધરતીકંપ થયો ભારી, ફાટી પહાડને વીરતારી.
જવાળ નીકળી રૂપધારી, ગભરાગ્યે ગુણવાન,
ચોતરપૂમાં-ફેલાઈ અગ્ની બળે ભજતા ભગવાન.

સેર

જપાન જવાળા પાહાડ છે, તેનો કહું સુણો હાલજી,
વીસ પચીસ વરસે ફાટે છે, તેમાંથી નીકળે જવાલજી.
કરવું કરાવે સરધણી, જ્યારે રીસે છે ગોપાલજી,
પુન પાપની સરખામણી, મારે જીવાડે તે દયાલજી.

દુઃખ આજ્યું જેવું તીર, નાસે માણસો જન જીર,
જવાળ ચોંટે છે શરીર, પામે મરણ પાર.
પ્રભુ કોપથી=જપાની બળી મુવા સહુ નર ને નાર. ૧

રાજધાની તોડીયો શહેર, કરે કોખીમાં સહુ લહેર,
જવાળા ચલી ચોમેર, ગ્યાસલેટ વલી.
ટાંકી ભરેલી=સ્પ્રીતો! બળે બાણે કંઈ દીવાસત્રી,

થયો ધુમાડો ધમધોર, ખીંધા માણસો ને ધોર.
સરવે કરે છે બકોર, રસ્તો ના મલી,
કાલ પંજમાં-સપડાઈ નાંખી જલ તે ગયા બલી.

સેર.

જેઈ અગ્નીને આધાર લીધો, તે રતનાગરને પારજી,
જઈ સાગરમાં ઉભા રહ્યા, આવી કાલ કીધો વીચારજી.
બચાવજો પ્રભુ સહુ, એમ સર્વે કરે પોકારજી,
હુઃબનું તે બેલી કોઈ નહીં, ઉલટો સાગર તે વારજી.

સાગર કીધી મોટી માયા, રહીલા બાકીના તનાયા,
પાણી પુરમાં ઘસડાયા, થયો હાડાકાર.
પ્રભુ કોપથી=જપાની બળી મુવા સહુ નર ને નાર, ૨

જર માલ તે તો ગયા, ઘરબાર વગર થયા,
જીવતા નુકસાનીમાં રહ્યા, ધણી વગર થઈ.
ઓ જગ ઇશ્વર=પુત્ર માતા શોધે સહુ ગલી જઈ,

રાજધાની બપાની, કરી નાંખ્યું ધુત્તધાણી.
કરી સહેરોની હાની, અગીએ લગ,
રહેલા કોઈ જન=શોધે કુટુંબ પાસે ના એક પછ.

સેર

સહુ શહેરમાં ખખર ગઈ, છે અમેરીકન પામજી,
વીજાવતમાં ખખર જતાં આપી રહેવાયોને આમજી.
આત્મબાણથી સહુ ટોપીએ, અગ બોટ મે કલે ખસજી,
ખવાણું તે મોઠકવતા, ચાલી આગે લઈ બરહસજી.

ધરમાં માણસો ઘણાં, કેઈ જીવે કેઈ કષ્ટા.
નાસી ગયા કંઈ જણા, કહું વારમવાર,
પ્રભુ કેપથી-જાપાની બળી મુવા સહુ નર ને નાર. ૩

જાણુ વાલા ખખર આપે, થરથર સર્વે કાંપે,
સાંભળી થાએ સંતાપે, તમે લેજો સંભુ,
હરી યદમાં-ગાઈશું ગુણ તમે દુઃખ કરો હરણુ.

જવાળા લાંબી પહેળી ભારે, ખસો ગઉં વીસ્તારે,
અવે અડકતમાં તો મરે, દુઃખે અંતકરણુ.
કાલ જાલથી-પંદર લાખો માણસના થયા મરણુ.

સેર.

જમનાજી જાપાને જઈ, માર્યા જીવનો તનજી,
ઇશ્વરે જવાળા ખંધ કરી, શહેરો બની ગયા રનજી.
દાદાભઈ ॥ કીરતી કરે, મણીરામ સાહેર ધનજી,
કાલીદાસ તથા ભગવાન છે, તુરના છંદ પરસનજી.

ગાએ પ્રાણજીવનદાસ, હીરાલાલ પુત્રે જામ,
ગે કલ અષ્ટમીનો માસ, ઓગણાસીની હાર.
પ્રભુ કેપથી-જાપાની બળી મુવા સહુ નર ને નાર. ૪

સદ્દાનો વેપાર થયા લાગ્યાર.

રંગત જડદી લાંગરી.

તમે સમજો દીલદાર, મુકો સદ્દાનો વેપાર,
એ તો કહેવાએ જુગાર, કંઈ ગયા મરી;
સદ્દે ખુવારી-દુખેલા દરીએ કુવે ઝેર ખાઈ છરી-ઢેક.

સદ્દે અદીણનો કહેવાય, કલકતે વેચાણુ થાય,
રૂાઆ મુખમાં ભરાય, શકક તો મળી.
થાએ સમજોનેજાપાની અંકર હારે સદ્દે જાણુ.

રાતદીન સટ્ટો કરે, તે તો સ્વપ્ના ઉપર મરે.
રોજ જઈને સટ્ટો ભરે, સહુ મુરખ બણી,
જશે કમાણી=જાયે રૂપીયા ધરમાંથી ખનાખણી.

સેર.

આજે ગયા કાલે લાવીશું, એમ રોજ ચાલે વીચારણ,
હાય હાયરે સટ્ટો કરે, નાણાંનો પડીયો મારણ.
કમાણી સરવે જાય છે, ખુમ ભાડાવાલો પારણ,
દાણાવાળાને વાયદો કરે, સાહુકારો છે તો ઉધારણ.

તેણ મંદી રમે જોટો, તેને કહે સર્વે મોટો,
નથી પાણીનો તો લોટો, ખોટ આવી ખરી,
સટ્ટે ખુવારી=દુખેલા દરીયે કુવે ઝેર ખાઈ છરી. ૧

એકકો જોરથી ધરેલો, ધુમધામથી કરેલો;
ડખલ તખલથી ભરેલો, સીને ગલે;
હાથ મૂકીને=કહે સીને દાગીના લાવો બલે.

બેરો ના કહેવા તો લાગી, તમે છોવ તો અભાગી,
સરવે લોકો જુએ જાગી, બેસો એક થલે.
જલદી આપની=સાંજના લાવું રૂપીઆ રોક મલે.

સેર.

પેટી ઉઘાડે જુલમથી, લીધો દાગીનો સહુ જાતણ,
લઈ કરી તે ચાલીએ, મારવાડીને કહે વાતણ.
જલદીથી રૂપીઆ તો ગણો, આજે વ્યાજેમાં તો ખાતણ,
પાછા સાંજે તને આપીશું, મારવાડી કરે ઉત્પાતણ.

મુકયો એકો પુલવાડી, આજે બેશું ઘોડાગાડી,
એવું મનથી કરે યાડી, બધા મુકયા હરી.
સટ્ટે ખુવારી=દુખેલા દરીયે કુવે ઝેર ખાઈ છરી, ૨

૬૦

એકો ગયો આવ્યો અઠો, ઝેરી કહે લેવો લઠો,
જણસ પહેરો હવે ઠઠો, મુશ્કેલી થઈ.
વગર જણસની=નાગી થઈ દુખીયારી કયા બેશુ જઈ.

મન રાખ તારાં મોટાં, આપણા નાણાં નથી ખોટાં,
રમું તેજ મંદી બેટા, નથી પાસેજ પઈ.
કાલે કમાશું-ફીકરની અંદર સર્વે રાત ગઈ.

સેર.

મુંબઈમાં પ્લેગ ચાલતાં, સદાવાળા સુરત ગયા,
સહુ શેહેરામાં છે પાટીયાં, માંડી દુકાનો સુખે રહ્યા.
મહીનાંના આંકો ચાલતા, વળી તેજ મંદી છેદ્યા,
ધંધો તો સર્વે છોડીને, સહુ સદામાં દાખલ થયાં.

રાંડી રાંડો ને જવાન, ગરીબ લીખારી બલવાન,
રમવા લાગ્યા શુણવાન, નહી બેઠાં થરી.
સદે ખુવારી=દુબેલા દરીયે કુવે ઝેર આઈ છરી, ૩

સદે સહુને બનાવી, દીધા અલણ ને બનાવી.
ફીધા ગરીબમાં ગનાવી, છે ખવાનો હાલ,
રમી રમીને=થયા દુખીયારા સાંભલો કહું છું લાલ.

દાખડા જણસ વેચી રહ્યા, ખંગલા ઘોડા ગાડી ગયા,
ધણી મુશ્કેલીમાં થયાં, ખોટી જંગલ.
આજ પછીથી=સદો નહીં રમતા કહું રાખો સંભાલ,

સેર.

અફીણ તેજ મંદી ચાંદી, સદો નહીં રમતા ભાઈજી,
સોનાનો સદો :કહેવાય, છે કાપડને સદે હાઈજી.
મુંબઈ સુરત અમદાવાદો, થએલા ગરીબ દેખાઈજી,
મહીરામ કહે સમજો નરો, બીજે વેપારે તો કમાઈજી.

કહે પ્રાણુજીવન કરો, ખીજે ધંધે પેટ ભરો,
નહીં સદામાં તો મરો, કહું ફરી ફરી.
સદે ખુવારી=દુખેલા દરીયે કુવે ઝેર ખાઈ છરી, ૪

બાવલાનું ખુન.

સાખી.

એક થયું બાવલાનું ખુન, રૂવે જન તેની માઈ,
શું લખું બાવલાનો હાલ, કલમ મારી અચકાઈ.
હતો મુનસીપાલ મેખર, બેસે ખુરશીપર લાઈ.
તે હતો ઘણો ધરમીશ, સખાવત કરે સવાઈ.
જોઈ ગરીબ બચાવી લીએ, આપે તેને પછ સાઈ,
મણીરામ મારો ઉસતાદ, પીંગલથી કડ કવીતાઈ.

ધોસો.

રૂવે છે ઉરફે કમળા નાર,
બાવલો મારા ગલાનો હાર.
સદા તે કરતો મુંજને ખ્યાર,
મક્કીયું ઇશ્વરને તો દુવાર,
પ્રાણુજીવનદાસનું કહેવું છે,
પરેલ ભોઈવાડીમાં રહેવું છે.

મોં અખદુલકાદર હાજી દાઉદ બાવલા ખુન.

રંગત જડફી લંગડી.

જુલમ જમનો કહેવાઈ, લેખ પ્રથમથી લખાઈ,
મુંબઈ શહેરો ધબરાઈ, મોત થયું અનુન.
સમી સાંજના=અખદુલકાદર બાવલાનું થયું છે ખુન-ટેક.

૬૨

આવી ઇંદોરથી નાર, ઘણી છે તો હુશીયાર,
બાવલો રાખી ધરબાર, તેને પગાર કરી.
નર ને નારી=વાલકેશ્વર રહેતા હતા બંગલામાં થરી,

નામ વિના કાગલ આવે, તેમાં સુમતાજને બોલાવે.
પાછલ બાવલાને સમજાવે, તમે રેન્ને ડરી,
નાર સુકી દો=વાત અમે લખીએ સઉ ખરે ખરી.

સેર.

છુપા તે કાગલ આવતા, બાવલો તે બેદરકારજ,
સુમતાજને બજાર પડે, ગલરાતી કરે વીચારજ.
મહીના ઘણા નીકલી ગયા, બાવલો છે પઈસાદારજ,
કપટી કપટ કરતા રહ્યા, ટોળી મલી હુશીયારજ.

થોડા હીંદુ મોહમેદન, આવ્યા ઇંદોરથી જન,
ફરે મોટર એક મંન, થઈ ગઈ છે ઝૂંન.
સમી સાંજના=અળહુલકાદર બાવલાનું થયું છે ખુન, ૧

લાગ બેઈ લીધો આજ ઉચકી જવી સુમતાજ.
ફરે મોટર કરવું કાજ, મન હીંમત કરે,
મોટર ગાડી=બાવલાની તેના પાછલ તો ખીજ પૂરે.

એમ ફરે જાગો જાગ, બેચા કરે તે તો લાગ,
આવ્યો વાલકેશ્વરનો ભાગ, ત્યાં મોટર ધરે.
મારી થોકર=અટકાવી મોટર તોલી તો નહીં ડરે,

સેર.

અટકી મોટર બાવલા તણી, બેથેલા માણસ તનજ,
બાવલો ને સુમતાજ સાથમાં, કારભારી મેથુ પનજ.
ખીજ મોટરથી ટોલી ઉતરી, પાચ સાત સર્વે જનજ,
ગાલી ચલાવી જોરમાં, બાવલાને કીધો ધરનજ.

૯૬

પડે મેથ્યુને માર, આવો ઉભો તેની વાર,
કરે મુમતાઝ પોકાર, ધાવ છરીથી સુન.
સમી સાંજનાઽઅખદુલ કાદર આવલાનું થયું છે ખુન, ૨

અવાજ પીસ્તોલનો ભારી, ગોરી કમળા રૂવે નારી.
ઉરફે નામ લીયો ધારી, સહેરી નાસે જુવાન,
ત્રીજી મોટર=આવીને ઉભી જગે સમજી તોપ્રાન.

ઉતરી સાહેબ બે આવી, કમળા બાઇને બચાવી,
સફી મહમદને પકડાવી, કીધી બાહાદુરી માન.
ટોક્તીમાના=મારે છે બે સાહેબને ગોલી બાન,

સેર.

સીગારત ગોરો બહાદુર છે, લેફ્ટન છે તે ભાઈજી,
બીજો સાહેબ મદત કરે, નાઠી ટોલી નહીં પકડાઈજી,
નાસતા તે ગોલી મારતા, જખમી તો ચાર ગનાઈજી,
બેભાનથી આવલો પડ્યો, બે ગોલી સરીર માઈજી,
લીએ પોલીસ સંભાલ, ચાર ગયા ઇસ્પીતાલ.
લખી જખાની સઉ હાલ, લાગી સઉને ધુન,
સમી સાંજનાઽઅખદુલ કાદર આવલાનું થયું છે ખુન. ૩

સોમવાર જાનેવારી, તારીખ બારમી ઉધારી,
સન પચીસની હુશીયારી, થઇ છે હાની.
ઇસ્પીટાલમાં=સારવાર કરે ડાક્ટરો મનમાની,
મરણ આવલાનું થયું, મુમતાઝ દુખ રહ્યું.
સીગારટનું સુખ ગયું, સઉ છે જ્ઞાની,
મેથ્યુ સીકમા=ત્રણ માણસ જોખમમાં લીયો જાની.

સેર.

પોલીસ તપાસ કરતી રહી, સોખી બાહુદુરીની વાતજી,
નાસી ગએલા તે સહુ, ઇંદોરમાં છે બે જાતજી.

સીંગારતે જઈ ઓલખાવ્યા, સર્વે મલીને સાતજી,
પકડી મુંબઈમાં લાવ્યા જેલ ડુંગરીની પ્રખ્યાતજી,
ચાલે કોરટમાં કેસ, જોવા જાય સહુ દેશ.
આવ્યો હીનસાબોનો તેસ, સાબસીનું છે પુન,
સમી સાંજના=અખદુલ કાઠર ખાવલાનું થયું છે ખુન. ૪

સીંગારતની જુખાની, કમળાખાધ ઉરફે રાણી,
મેથ્યુ કહે મન માણી, જુરી જજનો મત,
ત્રણને ફાંસી=ચારને હુકમ કાલા પાણીનો જત,
ખરેખરો હીનસાબ, ખુનપર ફાંસીનો છે દાખ.
છગલીસ બાહાદુરોનો જવાબ, ખુનનો છે વખત,
સાડાસાતનો=જજમેંટ આપી દીધું છે ઝટપટ.

સેર,

પ્રજા સહુ ખુસી થઈ, મેહની તારીખ તેવીસજી,
ચાર મહીના બાર દીવસથી, ચુકાદો આપ્યો ઠેઠજી.
સફી મહમદ પેહેલો સહી, પુખ્તશીલો બલવતજી,
સામરાવરાવજી દીધે છે, ત્રણને ફાંસી કહે જજજી.

ચાર કાલા પાણી ગયા, નામ બતાવું છું રદ્યા,
નહીં સગા કોઈ થયા, લીધું વૃત મુન;
સમી સાંજના=અખદુલકાઠર ખાવલાનું થયું છે ખુન. ૫

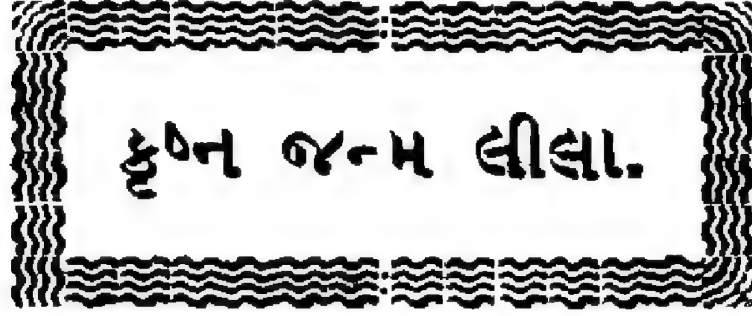
બાહાદુરસાને મહમદ, ગઈ અકબરોની જડ,
અખદુલ લટીફ ગડબડ, પાણી કાલાને.
ચોથો હીંદુ=આનંદરાવ, ગંગારામ ફનસે, ગાને,

કીધી નારાજે અપીલ, થઈ વીલાતોમાં સીલ.
કેસ પડી રહ્યો ધીલ, કહુ મેરબાને
ફેસ તપાસી=અપીલમાં મલસે છુકાદો ધર ધ્યાને.

૬૫

સેર

અપીલ છે અંગ્રેજ ગામમાં, જવાબ આપ્યો થામણ,
ચુકાદો હાથકોરટનો, જજમેન છે તે જામણ.
ઓગનીસ ગુરૂ નવેમ્બરે, દીધી બેને ફાંસી કામણ,
કેવુ દાદાભાઈ એક સીકમાં, મારો ગુરૂ છે મણીરામણ.
બાકી હોધ તે તો કેળે, જવાબ ભગવાનને દેળે,
ગાયે પ્રાણુજીવન સેળે, હીરાલાલ તરૂન.
સમી સાંજના=અખટુલ કાદર બાવલાનું થયું છે ખુન, ૬

સાખી

દેવકીજીને પુત્ર થયો, વાસુદેવને તો હામ છે,
કેદ છે મથુરા તણી જન્મા કૃષ્ણજી નામ છે.
તાળા તુટયા તે કેદના કૃષ્ણ કહે ચાલો કામ છે.
વાસુદેવ લઈને ચાલ્યા ગોકુલ શોભીતું ગામ છે.
કૃષ્ણ લઈ સુવડાવ્યા જશોદાનું એ તો ધામ છે,
ભકતોને આધીન છે પ્રભુ સહુના તે સુંદર શ્યામ છે.

ધોસો

ગોકુલમાં સંકરજી આવ્યા,
કૃષ્ણના દરશનથી ફાવ્યા,
ભાવે સદાશીવે બોલાવ્યા.
મણીરામ કહે સહુને ભાવ્યા,
કંસ મામને માર્યા તો ઠાર.
પ્રાણુજીવન કહે તે નંદકુમાર,

કૃષ્ણ જન્મ લીલા,

રંગત મારી જન સાધી,

ભકતોને તારવા કૃષ્ણે જન્મ લીધો છે,
મહારાજ=મારવા અસુર પાપી એક જાત.
નંદઘેર પ્રગટ થયા દુધ પાએ જશોદા માત,—ટેક.

કૃષ્ણને રમાડે લઈ જશોદા ખોલે.
મહારાજ=રૂપરંગ ગુણનો નહીં કંઈ પાર.
ગલે મોતીની માલ લાલ હીરાના ઝલકે હાર.
થયો કૃષ્ણ અવતારો પડી ખખર સંકરને,
મહારાજ=છોડી જપ તપ શીવ તે વાર.
ભસ્મ ચોળીને દર્શન કારણ નીકળ્યા ગંગાભરથાર,

ફેંકતો.

ગોકુલમાં આવી ઘર પુછે નંદ નીસાની,
આવી ઉભા દુવારમાં કહે સંકરો રાની.
મહારાજ=દેને પ્રભુ દરશનની વાત.
નંદ ઘેર પ્રગટ થયા દુધ પાએ જશોદા માત. ૧
ઘરમાંથી લાવી નંદરાણી કનક ભરી થાલી,
મહારાજ=જતા ભેગી ભીક્ષા લેને.
કાલે પુત્રનો જન્મ થયો ખીએ ભેગી ભેધને ભે,
સંકરણ કહે જશોદા નહીં ગભરાશો.
મહારાજ=કૃષ્ણ અવતાર દરશન દેને,
પુત્ર તમારો પ્રભુ ભકતોને માટે જન્મા છેને,

ફેંકતો.

ભરી કંચન થાલી મૂકે જઈને ખોલીમાં,
નવ ખંડના કંચન ભર્યા મારી ઝોલીમાં.
મહારાજ=પ્રભુ બાલક દરશન સાક્ષાત,
નંદ ઘેર પ્રગટ થયા દુધ પાએ જશોદા માત. ૨

સુણી વાત જશોદા માત લાબ્યા કૃપ્પને,
મહારાજ=ચરણ શીશ નમાવે સંકરણ.
જય જય નારાયેન નરપતી છે જહુ કુલ સરણ.
કરી દરશન શીવ પરસન ગયા કૈલાસે,
મહારાજ=થયો આનંદ તે ધરધરણ.
ગીતો મંગલ થાએ ઓચ્છવો ખરચે તે જરણ,

ફેંકતો.

જશોદા બુલાવે બાલક ગીત ગાય ગોરી
ઘોડીએ હોરા ને લાલ રત્ન જર દોરી.
મહારાજ=સંતો જોગીને જપે સહુ ન્યાત,
નંદ ઘેર પ્રગટ થયા દુધ પાએ જશોદા માત.

૪

માતાથી કૃપ્પણ માગે ચંદ્ર રમવાને
મહારાજ=નંદ રાણી તે ખુશી થાએ,
બાલ ગવાલો રમી જમી ગાય ચરાવવાનેજાએ,
ગોપીના મન હરી લીલા વગાડી બંસી.
મહારાજ—મધુર ખસીથી છંદ ગાએ.
ભાર પૃથ્વી પર થયો જન્મ દહીં લૂટીને ખાએ,

ફેંકતો.

બાલ કૃષ્ણ લીલા ગાએ સાંભલે નરનારી,
મણીરામ કહે સ્વર્ગોની ખુલી બારી.
મહારાજ—પ્રાણુજીવન ગાએ લીલા દીનરાત,
નંદ ઘેર પ્રગટ થયા દૂધ પાએ જશોદા માત.

૪

લેદી ખ્યાલ.

રંગત મારી જન સાધી.

એક લેદી લેદનો ખ્યાલ અચંબો જોયો.
મારી જન—જનાવરથી માણસ અવતાર,
જન્મી જનાવર પેટ ભાઈ બહેન તેનો પુછું સાર—ટેક

થયું મરણ જનાવર ત્યારે જન્મ ભાઈ બહેની.
મારી જન—કેણુ ઘેર મોટા તે તો થયા,
કેણુ જાત ઘર ગામ પછી તે કયા તો સુધી રહ્યા.

તે કેણુ જનાવર માતા તેની બતલાવે,
મારી જન—પુત્રી પર લાવે કંઈક દયા.
થઈ નહાનેથી મોટી પછી તે દહાડા કેમ ગયા,

ફેંકતો

તે પુત્રી હતી રંગ રૂપે શોભીતી સારી,
થઈ ગુણવંતી તે નાર તેની બલીહારી.

મારી જન—આવ્યું દુઃખ તેનો તે નહીં પાર,
જન્મી જનાવર પેટ ભાઈ બહેન તેનો પુછું સાર. ૧

કુંવારી અબલા પર જીલમ થયો છે ભારી,
મારી જન—ગર્ભવંતી તે થઈ નારે.
પાંચ મહીના થયા માતા પીતાને ખબર ત્યારે,

તેથી માત પીતાજી કહે જંગલમાં જાવો.
મારી જન—પુત્રીને ધમકાવી મારે,
ગર્ભવંતી તે ચાલી સી જંગલમાં ભારે,

ફેંકતો

મારા પુર્વે જનમના પાપ કે આજે નડીયા,
કેણુ સગા વહાલા ને બાપ જંગલ પડીયા.

મારી જાન—સવે'ના બેલી છે તો મોરાર.
જન્મી જનાવર પેટ ભાઈ બહેન તેનો પુછું સાર, ૨
એવા દુઃખના હહાડા સવે' જંગલમાં કહાડે,
મારી જાન—પુરા હશ મહીનાની કહું વાત.
પુત્ર જન્મ થયો જન્મી કહેવા લાગ્યો માત.
હું જઈસ માતાજી કહીને દોડે જંગલમાં,
મારી જાન—પુત્ર નહીં રહો માતા સંગાત.
ભોગવે દુઃખ તે નાર પુત્ર વીણાની થઈ પંચાત,

કેંકતો

થોડા દીવસ પછી એક રાજા શીકારે આવ્યો,
ગઈ સ્ત્રી ઉપર નજર આજે હું ફાળ્યો.
મારી જાન—પુછી પરણવાનો તેને વીચાર.
જન્મી જનાવર પેટ ભાઈ બહેન તેનો પુછું સાર. ૩
કહે સ્ત્રી માહારો ધરમ પીતા પરણાવે,
મારી જાન—પુછા પીતાને ઘેર જઈને.
હસે મરણ તો કંઈ લગન રહું તમારી તો થઈને,
પુછી લઈ રાજા તે આવ્યો શહેરોમાં ફરતો.
મારી જાન—શીખામણ સસરાને કઈને,
કહે સસરો પરણી પછી કન્યા બવો લઈને. ૪

કેંકતો

ધુમધામથી પરણી આવ્યો સ્ત્રીનો હાથે,
ખરચીને ધન સ્ત્રીથી આવ્યો સાથે.
મારી જાન—થયો ત્યાં સવે' જેજેકાર,
જન્મી જનાવર પેટ ભાઈ બહેન તેનો પુછું સાર. ૫
આજે પુછું સ્ત્રીનું નામ રાખ હુસીયારી,
મારી જાન—જ્ઞાની થઈને તો તમે કેન્ને,
પ્રથમ સ્ત્રીનો પીતા તેનું તો નામ તમે કેન્ને,

કોણ માતા જનાવર દેને જીવાળ થઈ જાની.
મારી જાન—ધરમ ખાપોનું નામ લેને,
કુંવારીકામાં કોણ ધણી થયો પુત્રનું નામ દેને,

ફેંકતો.

છ મહીના મુદત પરણ્યો સ્વામી જતલાવો.
કહે ગુરૂ મણીરામ સાચા લેદને ગાવો,
મારી જાન—પ્રાણજીવન ગાએ છંદ ભંડાર,
જન્મી જનાવર પેટ ભાઈ બહેન તેનો પુછું સાર. ૫

ચાર સાહેલીનો ભેદ.

રંગત મારીજાન સાધી.

ગંગાના ઘાટ પર ચાર સાહેલી જોઈ,
મારી જાન—જલ ભરતી તે મન માણી.
આવ્યો મુસાફર ગંગા ઘાટ પર પીવા માંગે પાણી—ટેક

એક પહેલી સ્ત્રીને જોઈ મુસાફર કહે છે,
મારી જાન—પાણી પીવાની લાગી છે તાન.
તરસા મારી જશે મતી તો થશે જલના દાન,
પાણી તો પાઈને કહ્યું નાર સુંદર તે,
મારી જાન—બાઈ કહે ભાઈ મારા મેમાન,
એક દીવસના તમે પરોણા જમીને ખાલો પાન, ૧

ફેંકતો.

મારું ઘર પુવેમાં અપુ ઠેકાણું તમને
પેટોમાં દાંત છે તે ઘર રહેવું અમને.
મારીજાન—પુછીને આવો ચાત્રી સ્થાણી,
આવ્યો મુસાફર ગંગાઘાટ પર પીવા માંગે પાણી

પંછી ખીજ સાહેલી હસીને કહેવા લાગી.
 મારીજનન—કાલનું જમન માફ ભાઈ.
 એક દહાડો જમો પરીણ તમે તો ધરાઈ,
 તમે જાજો રહીને કફ રસોઈ સારી.
 મારી જનન—પરદેશી તમે જાજો ખાઈ,
 માફ ઘર તમને ખતલાવું નહીં કરસો ઘાઈ.

ફેકતો

પશ્ચિમ દીશાએ પેટમાં ખાલ ઘર માફ,
 પુછો ખાલ પેટમાં સોલીતું ઘર સાફ.
 મારી જનન—આવો પુછી ઘર અંધાણી,
 આવ્યો મુસાફર ગંગાઘાટપર પીવા માગે પાણી. ૨

હવે ત્રીજી નાર ગુણવાન કહે તમે સમજો.
 મારી જનન—રસોઈ પરમ દીવસ માહારે.
 ત્રીજે દીવસના મારા પરીણ આવજો સહવારે,
 મીસ્તાન ખાઈને ભાઈ પરીણ જાજો.
 મારી જનન—ઠેકાણું માફ ઘર ખારે,
 પેટમાં ગર્ભનું ઘર હમાફ આવો તમે ક્યારે.

ફેકતો

ઉત્તર દીશા પર આવો માફ રહેવાનું
 પેટમાં ગર્ભ છે પુછી માફ ઠેકાનું.
 મારી જનન—આવજો તમે તો સહેલાણી,
 આવ્યો મુસાફર ગંગાઘાટપર પીવા માગે પાણી. ૩

ચોથી પન્યારી ચતુર કહે ચંચલથી.
 મારી જનન—ચેથે દીવસની રસોઈ મારી.
 તમે પરદેશી ભાઈ પરીણ આવો હમ દુવારી,
 દક્ષિણમાં ઘર છે માફ તમને ખતલાવું

મારી જાન—જમણું સહુથી કરસું ભારી.
પાણીપેટમાં ઘર હમારું આવે તમે ધારી,

ફેકતો.

ગામોના લોકને પુછી મુસાફર લટકે,
એ દહાડાનો છે ભુખો મુસાફર લટકે,

મારી જાન—જાની એક લાવ્યો તેને તાણી
આવ્યો મુસાફર ગંગાઘાટપર પીવા માગે પાણી. ૪

હસી લોક મશ્કરી કરે જાની પુછે છે,
મારી જાન—જમવાનું કહ્યું ચાર ધામે,
દાંત પેટમાં બાલ ગર્ભ નથી પાણી ગામે,

જાનીએ ચારે ઘર બતાવી દીધા,
મારી જાન—ચાર દીવસ જમી પહોંચી હામે.
જાની જાનથી ખોલો લેદને ગુરૂ મણીશમે.

ફેકતો.

છંદ ગાયે પ્રાણુજીવન લેદ ખોલીને કેળે,
કાલીકાસ કહે તેને જાની માની લેળે.
મારી જાન—આજે ભગવાનથી ગભરાણી.
આવ્યો મુસાફર ગંગાઘાટપર પીવા માગે પાણી. ૫

સતી વડ સાવીત્રી.

રંગત મારી જાન સાધી,

થઈ વડ સાવીત્રી સતી સાંભળે જાની,
મારી જાન—મદર શહેરોના રાજની તન.
મરણ થયેલો સ્વામી સતીએ જીવાડ્યો ધનધન,—ટક.

ખીજો સાલવ દેશમાં રહેતો રાજા બળવાને,
 મારી જન—દુશ્મને લીધું રાજપાલે.
 નાશી ગયા જંગલમાં રહેતા પુત્ર સંગાતે.
 એક સત્યવાન પુત્ર રાજાને સ્થાને.
 મારી જન—સેવા તે કરે દીન રાતે,
 જંગલમાંથી લાવી લાકડા રસોઇ કરે જાતે.

એન ભાઈ.

અંધા થયા માને બાપ, સત્યવાનને સંતાપ,
 કરી સેવા જપે જાપ, બજે પ્રભુને આપજી.
 કંડ મુલોને કાપ, જમણ કરે ન વીલાપ,
 નહીં કરે ભુલ થાપ, પુન કરે ન પાપજી.

ચાલ.

ભક્તિ ઇશ્વરની તે કરતો,
 માત પીતાના દુખ હરતો.
 સત્યવાન નહી પછી ડરતો,
 ટેક નેક રાખીને ફરતો.

મારી જન—પીએ ઘોષ માત પીતાના ચરણ,
 મરણ થએલો સ્વામી સતીએ જીવાડ્યો ધનધન.
 હવે મહર શહેરની કહું હકીગત સમજો,
 મારી જન—રાજા ધુમધામે ચલાવે રાજ.
 પુત્રી તેની વડ સાવત્રી સતી હતી કહું આજ,
 તે નાનપણથી વડની સેવા કરતી,
 મારી જન—સેવા માત પીતાના કરે કાજ.
 ત્રણ અપવાસો વડ પુંજના રાખો હમારી લાજ,

એન ભાઈ.

પીતા કરે છે વીચાર, પુત્રી મોટી થઈ ધાર,
 સ્વામી જુઓ દુશ્મીઆર નહીં લગાડે વારજી.

કહે સાવીત્રી નાર, પીતા મૂકે તકરાર,
મને ગમે ભરથાર, સોધું હૈયાનો હારજી.

ચાલ,

સતી છે શુભ વરતા નારે,
કરે ઇશ્વર સેવા ભારે,
સ્વામી આપે જોઈએ મારે,
ચઢોની પ્રભુ મારી વારે.

મારી જાન—સોધવા ચાલી મન પરસન,
મરણ થએલો સ્વામી સતીએ જીવાડ્યો ધનધન. ૨
જોયા સર્વે શહેર પણ ધણી નજર નહીં આવે,
મારી જાન=સતી ચાલી જંગલ દરમ્યાન.
સાલવ ફેશનો રાજ આંધળો ખેઠો છે ગુણવાન,
તેનો પુત્ર સત્યવાન આવે લાકડા લઈને.
મારી જાન=માથા પર ભારો મારો મેરખાન,
ગલામાં તો હાર પહેરાવી સ્વામી કીધો દીલજાન.

બેન ભાઈ.

જોયું નારદે જખર, ધ્યાન ધરીને સખર,
કહી રાજાને ખખર, પુત્રો તારી તો સરજી,
એક મહીનાની ઉમર, પુત્રી રંડાયાનો ડર.
ખીજ ઘણા મલે વર, નથી પાસે તો જરજી.

ચાલ.

કહ્યું નારદનું માની લીધું,
રાજા કહે કેમ કરું સીધું.
પુત્રીએ કામ કેવું ઠીધું,
વગર પુછે પાણી પીધું.

મારી જાન=નાશ કે કરે સાવીત્રી મન,
મરણ થએલો સ્વામી સતીએ જીવાડ્યો ધનધન. ૩

કહે પીતા સાવીત્રી બીજે સ્વામી પરણ્યાલું,
મારી જનન=સતી કહે પીતા ન કરે વાત.
એક મહીને મરણ થશે તો જીવતો કરું સતી જાત.
નહીં તો સ્વામીની સાથે બળી મરવાની.
મારી જનન=નહી ગભરાસો આપની ન્યાત,
સાલવ દેશનો રાજપુત છે લગન તેની સંગાત,

બેન ભાઈ.

લગન કરી રસાલ, પહેરી ગલામાં માલ,
ગર્ભ સ્વામી ધરે હાલ, તે જંગલમાં લાલજી.
સાસુ સસરાને લાલ, સ્વામી સેવા તતકાલ,
તે પર રીજે ગોપાલ, જમે કંડોની થાલજી.

ચાલ.

કરતી સાવત્રી સેવા હરની,
સાસુ સસરા ત્રીજા વરની.
પતી સેવા કરતી પરની,
સતીએ રાખી ટેક ધરની.

મારી જનન=પતીને સમજે તે સજજન,
મરણ થએલો સ્વામી સતીએ જીવાડયો ધન ધન. ૪

દુઃખ વેઠે લગન મહીનો થયો છે એક,
મારી જનન=અપવાસો ત્રણ કીધા જાણી.
આજે જંગલમાં મરસે સ્વામી પુઠે ચાલી રાણી.
એક ઝાડ કાપતા કાલો નાગ નીકળ્યો.
મારી જનન=સત્યવાનની કીધી હાણી,
નાગે જીવ લીધો સ્વામીનો રડતી મન માણી.

બેન ભાઈ.

એવે જોયો સતી જમ, ધરી જમની કદમ,
આપો મારો સ્વામી તમ, આજે મારા તો સમજી.

તારા સ્વામીનો દમ, નહી મલે ખાજે ગમ,
ખીજું માગી લેનો ધમ, રાખું તારી સરમજી.

ચાલ.

કહે છે સાવીત્રી દુઃખ કાપો,
પાંચ વરદાન વચન આપો.
જમ કે સ્વામી વગર થાપો,
પતી નહીં જીવે જાપ જાપો.

મારી જાન=વચનથી ખાંધ્યો જમને કઠન,
મરણ થયેલો સ્વામી સતીએ જીવાડ્યો ધન ધન.

૧૧

સતીના વરદાનો સમજી જમ ગજરાયો.
મારી જાન—ધંધર થાજો તમે વાલી,
વચન આપતા હું તો ફસાયા હાથ દીધી તાલી.
માટે કરો મહેર સતીને સો જાગે રાખો,
મારી જાન—વચનના જાય મારું ખાલી.
સત્યવાન જો જીવે નહીં તો સતી મૂકે ખાલી.

બેન ભાઈ.

જમ કહે તારી હત, સતી કીધી ખતખત,
જીવે સત્યવાન જત, બેઠો થયો તે પતજી,
જોઈ સતીનો કત, પ્રભુ રાખે તેનો મત,
નહીં પાપીનો વટ, જીઓ સતીનું સતજી.

ચાલ.

સ્વામીને જીવતો કરી લીધો,
સતીથી જમરાજા ખીધો.
લઈ લાકડા ચાલે સીધો,
સતીએ સત્ય બેરે કીધો.

મારી જાન—જુંપડીએ લાવી હાથ કંકન,
 મરણ થએલો સ્વામી સતીએ જીવાડ્યો ધનધન.
 કરી જુંપડી ખાલી ચાલી શહેર મોઝારે,
 મારી જાન—જાએ સસરાને દેશ ધારી.
 રાજપાટ તે લીધું સતી થઈ ગર્ભાવંતી નારી,
 એવા ઘણા વરસો સુખ ભોગવા સારા.
 મારી જાન—પીતા સસરાની પેઠી તારી,
 પતી સેવા કરો પ્રમુજ જાશે તમ પસ્વારી,

બેન ભાઈ.

કીધા પરમારથ કામ, સ્વર્ગે ગયા ધુમધામ,
 મલે ભકતો ને રામ, સેવા કરો તમામજી.
 પીતા સસરાના ગામ, અમે બતાવેલા ઠામ,
 દીયો બે રાજના નામ, પાંચ વરદાનો હામજી.

ચાલ.

જ્ઞાન લઈ જવાય તમે કેએ,
 સાતના નામ તમે કહેજો.
 મલે નહીં અમને પુછી લેજો.
 મણીરામ ગુરૂ મારો છે જો,

મારી જાન—પ્રાણજીવન ગાએ ભાઈ કબજા,
 મરણ થએલો સ્વામી સતીએ જીવાડ્યો ધનધન.

મહાનંદા ગુણકાનો મોક્ષ યોધ.

રંગત મારી જન સાધી.

એક ગુણકા તરી ગઈ પારનાર ગુણવાને,
મહારાજ-રહેતી કાસમેર શહેર ગામે,
શંકરને તે બજે ગુણકા મહાનંદા નામે—ટેક.

સવારે ઉઠીને રામ નામ કહે કરતી,
મહારાજ-રાખ્યું લીંગ શંકરનું ઘરમાં.
ઉઠી પ્રભાતે પુજન કરતી બજે હરીહરમાં,
ત્યાર પછી પોતાનો ધંધો કરી પેટ ભરતી.
મહારાજ-પાળેલો મરઘો વાંદરમાં,
રૂદ્રમાલ જેઉના ગલામાં નચવે હાજરમાં.

ચાલ.

મરઘો વાંદર નાચે જ્ઞાની,
રૂદ્રમાલ પહેરી તોફાની.
શીખવે ગુણકા તે મનમાની,
શંભુ પરસન ભાકત છાની.

મહારાજ-ગુણકાને ભુલવું ટેક હામે,
શંકરને તે બજે ગુણકા માહા નંદા નામે,

૧

થઈ શીવ સોદાગર આવ્યા ગુણકાને ઘેરે,
મહારાજ=નંદા લેની કંકન તું આજ.
હીરે જડેલું કંકન જોઈ કહે નંદા આવો મહારાજ,
ત્રણ દીવસ સોદાગર રહેવું તમારી મેરે.
મહારાજ=પરોણા રહેજો મારા સીરતાજ,
સંકર કહે લીંગ આપું પુજનથી વધે ધન લાજ.

ચાલ.

મૂકો લીંગ જોવું હુશીયારી,
પ્રાણ કરતા સાચવ વધારી.
જસે લીંગ તો કરશું ખુવારી,
ત્રીલોચન કહે તા લલકારી

મહારાજ=પુંજન એક વાર થયું કામે,
સંકરને તે ભજે ગુણકા માહાનંદા નામે.

૨

ગુણકાનો ટેક જોઈ સંકરે પાણી લીધું,
મહારાજ=છાતી મેંહલો ને લગાડી આગ.
આગ જોઈને ગુનકાનાથી આવી ઉભી ખાગ.
મરઘો ને વાંદરો નાસે જંગલ સીધું.
મહારાજ=શંભુ કહે લાવો લીંગ આનંદગ,
ગુણકા કહે હું તો ભુક્તી ગઈ બળે અગ્ની અથાગ.

ચાલ.

પડું અગગની લીંગ છે કયાં તે,
પડયા સંકરો બળે ઝપાતે.
ગુણકા વીસમે થઈ છે જાતે,
મુવા સોદાયર લીંગ પંચાતે.

મહારાજ=સોદાગર મુકી મને સીયામે,
સંકરને તે ભજે ગુણકા માહાનંદા નામે.

૩

વેસ્યાનો ટેક જોવાને, સંકર અગ્નીમાં;
મહારાજ—જોવું ગુણીકાનો ભાવ ભારે.
સદાશીવ અગનીથી જુવે શું કરે નંદા નારે;
ગુણકાએ કીધો વીચાર ગરો ધરતીમાં.
મહારાજ—જોલાવો પ્રાદ્ધન કરો હારે;
રહીલું ધનને માલ ધરમાદા આપે તે વારે.

ચાલ.

સર્વે માલને દીધો લુટાવી,
અગનીમાં પડી ગુણક લાવી.
પ્રેમ લીંચ સોદાગર લાવી,
સંકર ટેક બેઈ ઉભા આવી.

મહારાજ—જવો કેલાસ નંદા ઠામે,
સંકરને તે બજે ગુણક મહાનંદા નામે. ૪
તમે સમજો મહેરબાનો ગુણકાજેવી તરી ગઈ છે,
મહારાજ--કરો ભક્તિ સાગર તરવું.
મરઘો વાંદર મુવા જંગલમાં તેવું શું કરવું,
તેના ખીજ જનમના નામ કેજો કંઈ કંઈ છે.
મહારાજ--પુછું જ્ઞાનોશી જ્ઞાન હરવું,
કહ્યા ગામેમાં જનમ લીધો તે નામ સૌ ભરવું.

ચાલ.

ન્યાત જાત દરસાવી કેજો,
મુદત છ મહીનાની છે જો.
મલે નહીં તો પુછી લેજો,
પ્રાણજીવન ગાયો ગુણસેજો.

મહારાજ--ગુરૂ મણીરામ વૈકુંઠ ધામે,
સંકરને તે બજે ગુણક માહાનંદા નામે. ૫

ઈસકી,

રંગત મારી જન સાધી.

એક ચાર સાહેલી સુરત શહેરમાં બેઈ
મારી જન—તાડી પીતીતી ચાર તે નાર.
કેઈ ગોરી ને કાળી રૂપાલી ચોથી બપકાહાર—દેક..

ગોરી પહેલી કહે છે સમજો વાત તમે મહારી,
મારી જાન—ધણી મહારો છે ઘણો કમજાત.
દાર પીને પડે રસ્તામાં શું કહું દુઃખની વાત,
કોઈ કોઈ દહાડો તો છાકો થાય છે ભારી.
મારી જાન—મુવાને સર્વે જુવે છે ન્યાત,
પીનસું ભાણું ફેંકી દઈને મુવો કરે ઉત્પાત.

ચાલ

ગોરી હું છું તેનાથી મલે પૈસા તો સારા,
જોળખીતા ઘણાં છે તેવા નથી તો તારા.
સહ આપે ચારો મને નોટના ભારા,
મજાથી પ્રેમ છું રાજ નવા છે મારા.

મારી જાન—રોજના વાયદા કરે દથ ખાર,
કોઈ ગોરીને કાળી રૂપાલી થોથી ભપકાદાર.

ખીજી કાળી સાંભળો મહારી વાત હું કહું છું,
મારીજાન—ધણી મહારો તો કરે ચોરી.
નથી મુવાને શરમ કરે મહારા પર બરજોરી,

કાપે ખીસા લોકના મુવાના દુઃખમાં રહું છું.
મારી જાન—લોકોના ભુટે પર ગોરો,
લૂંટકાટ સહ કરે રાત જાગ્યે મારી કોરી.

ચાલ

તુફાનમાં મુવાને પછી લઈ જાય છે,
ઉપરથી પડે છે મારે ગોડા ખાય છે.
પછી રોજ ચારોથી મારી મજા થાય છે,
મારો છે પ્રેમી તે સદા રસ પાયે છે.

મારી જાન—શોધેલો મેં તો કુકર ઇયાર,
કોઈ ગોરીને કાળી રૂપાલી થોથી ભપકાદાર. ૨

ત્રીજી કહે રૂપાલી સમજે વાત તમે આજ,
મારી જન—જાંગેરી જીવે ધણી મારો.
પીએ ગાંજે ને લાંગ મુવે એ છે તો નહારો,
દીન રાત જાંગેરી થાય તે તો નહીં લાજે.
મારી જન—તમે સઉ મનથી વીચારો,
જાંગેરી તો સુધ જાય ને ચાર આવે સારો.

ચાલ

પૂરીએ છે સાથે બેઉ મારો દીલ જાણી,
કરીએ છે રંગ ભોગ અરે મન માણી.
જાંગેરી એને તો ભરવા મોકલું પાણી,
દાગીના ઘણા છે નહીં ખોટ કપડાણી.

મારી જન—કરૂં ધિયારોથી ઘણી હું દાર,
કોઈ ગોરી ને કાળી રૂપાલી ચોથી ભપકાદાર. ૩

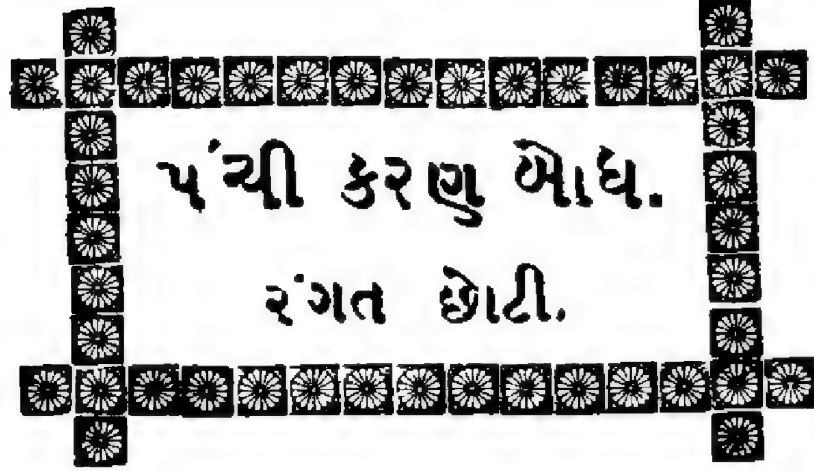
ચોથી ભપકાવાલી કહે સૌથી ફકકર છું,
મારી જન—છેલ છખીલો મારો ધણી.
ધંધો કરવામાં ઢીલો મુવે તે જીવે ના મારાજાણી,
મારો ભપકો જોઈને આવે નરો નકકર છું.
મારી જન—માર નખરા પર છના છણી,
કેટલાં આવીને ગયા હાલ છે સત્તર લેજો ગણી.

ચાલ.

ઈસ્કીમાં ફરીને મુવે કમાણી ખાએ,
જેડા જોઈ ખારણે તરત નાસી જાએ.
પછી મનગમતી મારી મજા તે થાએ,
કહે મણીરામ તે અસાની કહેવાએ.

મારી જન—પ્રાણજીવન ગાએ કર જો વીચાર,
કોઈ ગોરી ને કાળી રૂપાલી ચોથી ભપકાદાર. ૪

સાહસ ને પીંગલો અભણ બેહેરો સુ બણે,
અજ્ઞાની વેદ અનબણ પંડીતો પુરાણે—ટેક.

હીરાલાલ મોતીની કીંમત ઝવેરી કરે છે,
ઈશ્વરનુ ધ્યાન કોઈ જ્ઞાની લકત ધરે છે.
સુરવીર રણમાં લડે કાહેર તે મરે છે,
નહી દેખે અંધો દરપન તે મનમાં બળે છે.

મુરખાને સમજાવે કોન નથી ઠેકાણે,
અજ્ઞાની વેદ અનબણ પંડીતો પુરાણે. ૧

પરી બ્રહ્મ કરી લે યાદ રૂપ છે નીરંજન,
નીષકામ કરમ કર તારૂ કરસે રખસંન.
થયો પાચ તત્ત્વે ત્યાર કરીલો સમરંન,
પાંચ વીકાર દેહી રૂપ નાશ થવાની ખડન.

કોઈ પુરસ વીરલો નામ પ્રભુનું વખાણે,
અજ્ઞાની વેદ અનબણ પંડીતો પુરાણે. ૨

રોમ ત્વચા માશ નાડીને હાડકા લાલે,
પૃથ્વીના પોચો એ ભાગ સમજીલો હાલે.
હ્રુધાને તૃષા આલશ કાનતી નીદરાલે,
તેજોથી થઆએ પાચ ચમક તે આલે.

તમે જુઓ જ્ઞાનથી જોજો કાયા મસ્તાણે,
અજ્ઞાની વેદ અનબળ પંડીતો પુરાણે. ૩

ખત સાહસ અને ચાર વેદ પુરાનો અધારે.
લેજે ગુરુ તનુ તું જ્ઞાન પડે પછવારે,
કામ ક્રોધ સોક ને મોહ જીતે લય ભારે,
પાચ ભાગ ગંગના જ્ઞાની ગુણી જનમારે.

કર સોધ યોધ હો પછી મલે ભગવાણે,
અજ્ઞાની વેદ અનજાણુ પડીતો પુરાણે. ૪

વાયુના ભાગ છે પાંચ સંત સંગ કરજે,
ચલન વલન ધાવન પ્રશારન વરજે.
અંકુચન પાચમો ઓલખ પછી તુ થરજે,
મોટો છે સહુથી ચેતન રૂપ રરી હરજે.

મન સાફ માણને પ્રભુ ભજો પ્રમાણે
અજ્ઞાની વેદ અનજાણુ પડીતો પુરાણે. ૫

મણીરામ જ્ઞાનોના બાન આજે લલકાવું,
શોણીત લાર સ્વેત સુકને ગાવું.
મુત્ર એ પાચમો ભાગ તત્ત્વ જલ લાવું,
પ્રાણજીવન ગાયે છે છંદ શાસ્ત્ર સમજાવું.

ભગવા છે નીસાનો ચંગ જ્ઞાની તુરરાણે,
અજ્ઞાની વેદ અનાજાણુ પડીતો પુરાણે. ૬

હોલી કૃષ્ણ લીલા.

રંગત છોટી.

ધુમધામે ઉડાવે રંગ સ્યામ ગુણવાણે,
કુંજગલીમાં રમે હોલી કૃષ્ણ ભગવાણે—ટેક.

તે વંદ્રાનનમાં ગયો સોર લલકારે,
થઈ ગોપી સર્વે તૈયાર આલો શ્રીજનારે.
જરીયનની સાડી ને ચોલીયો ખુંતાદારે,
પગમાં ઝાઝર છુમછામ સોલે શણગારે.

છોટી જડફી.

કપાલે બાધી દામણીરે, બાબુ ખીછવાથી બણી,
 સોભા કાજલોની ઘણી, ઇંદ્રાણીએ જણીરે.
 પેહરી હાર મોતીનો ચાલી રંગ રમવાણે,
 કુંજ ગલીમાં રમે હોલી કૃષ્ણ ભગવાણે. ૧
 લઈ લીધા રંગ પચરંગ ભરી પીચકારી,
 હોલી રમવા બય છે મોહન સાથે ગોવારી.
 ભરી લીધી ઝોલીયો ગુલાલ સર્વે તૈયારી,
 મોરલીની ધુમ છે લાખુ રંગ ગીરધારી.

છોટી જડફી.

ગલીમાં રમે કનાઈરે, સર્વે ગોપીઓ ધાઈ,
 ઘેરી લીધા કેડવાઈ, રંગની સરસાઈરે.
 કેસરને ગુલાલો ઘોળે લાગી હસવાણે,
 કુંજ ગલીમાં રમે હોલી કૃષ્ણ ભગવાણે. ૨
 ચાલી ભેવા મલીને સહુ તે શ્રીજની બાલા,
 ભરી મારે પીચકારી રંગ કૃષ્ણજી કાલા.
 ચોતરફ સખીએ ઘેરી લીધા મતવાલા,
 રંગોથી થયા રંગરેલ ગોપી નંદલાલા.

છોટી જડફી.

ગોપીના ચનીઆ ચોલીરે, છુટે પીચકારી ગોલી.
 લાલ બણી ગઈ તોલી, લીજી રંગથી બોલીરે.
 રસ્તા પર રંગની રેલ નદી તરવાણે,
 કુંજ ગલીમાં રમે હોલી કૃષ્ણ ભગવાણે. ૩
 તુતી માળ ગલાની ગોપી થઈ બયભાનો,
 વાગે તાલ અને મરદંગ બંસરી કાહાનો.
 ભેગી ગયા દરસને તજી માળને ધ્યાનો,
 કહે સખી હારી ગઈ અનેક રૂપ ભગવાનો.

છોટી જડફી.

કૃષ્ણજી કંગવો આલોરે, હમને ચરણમાં પાલો,
મણીરમ ગુરૂ ખ્યાલો, કરો જ્ઞાન ગુલાલોરે.
પ્રાણજીવન ગાયો છે લીલા મોક્ષ મલવાણે,
કુંજ ગલીમાં રમે હોલો કૃષ્ણ ભગવાણે. ૪

પરનારીનો બોધ.

રંગત છોટી.

થયો કાંમી આંધળો આળ્યો બોકી કરવાને,
મારે માથે સ્વામી તું હરી ભજ તરવાને—ટેક.

તારો ચેહરો સુંદર મેં જોયો બાગમાં ખ્યારી,
તે દીનથી મુજને વાગી પ્રેમ કટીયારી.
તારી પ્રાસીન ફેશનથી કરે રોજ હુશીયારી.
જરીયનો પોલકો સાદી લાલ છે ન્યારી,
બુટ મોજા છત્રી જોઈને લાગ્યો બળવાને.
મારે માથે સ્વામી તું હરી ભજ તરવાને. ૧

તારા હોઠ ગુલાબી મોંહપર પાનોની લાલી,
હાંત કળી દાડમની જોઈ ચમકતી ચાલી.
જોઈ કાલા છે તારા વાળ નાગ ફેનવાલી,
તારી સીકલ જોઈને દીએ પુલ તને માલી.
જોઈ છાતી નારંગી ખીલી મન થરવાને,
મારે માથે સ્વામી તું હરી ભજ તરવાને. ૨

નારી મુકી પરણેલી હવે પડ્યો ચકકરમાં,
ધન દોલત ગુમાવી બેઠો નથી વકકરમાં.
છુટો થયો ભાઈ બાપોને મુકયા ચકકરમાં,
ભાઈબંધ કુટુંબને છોડી આળ્યો નકકરમાં.

હવે થયો દુઃખીયો કેઈ આવો દુઃખ હરવાને,
મારે માથે સ્વામી તું હરી ભજ તરવાને. ૩

તું પ્રેમની પ્યારી મારી અરજ માની લે,
એકવાર ઈશકોનો બહાર દયા જાણી લે.
નાર કહે સુરખ રાવણની થઈ હાણી લે,
મણીરામ કહે નક્તને શરમ સાણી લે.

છંદ ગાએ પ્રાણજીવન કામી બેઠો મરવાને,
મારે માથે સ્વામી તું હરી ભજ તરવાને. ૪

ધરનારી વિષે બોધ.

રંગત છોટી.

તમે થયા વીવેકી આજથી ભુલ નહા ખાસા,
ધર નારી સુકી પરનારીને નહી ચાહસો—ટેક.

કરો ધર નારી પર પ્રેમ તું તે થરવાનો,
સતી પતીવ્રતાને નથી દગો કરવાનો.
તમે જાણ્યો ચોળીમાં હાથ નથી ફરવાનો,
તારી ધર નારીથી સદા પાર તરવાનો.

સ્ત્રીપર જીલમનો તાપ સુખી નહીં થાસો,
ધર નારી સુકી પરનારીને નહીં ચાહાસો. ૧

કરે સેવા તમારી સ્ત્રી એક અવાજે,
કુળવંતી અબળા તે પર પુરૂષથી લાજે.
હુકમને તાબે રહીં સર્વે કરે ધર કાજે,
ઘડી વાર અલગી રહે તે દુખથી દાજે.

એ પુન્યવંતી છે નાર ભુલી નહીં જાસો,
ધર નારી સુકી પરનારીને નહીં ચાહસો. ૨

એવી ધર નારીથી વધે કુટુંબે વારી,
 વધે ઇજત આખરૂં ધરની શોભા તે સારી.
 આવે સગા સર્વે તેના પર રાખે જીવ ભારી,
 એવી પતિવ્રતા પર રાખે હેત રોજદારી.
 તમે સોભાગવંતીને પ્રેમ ખ્યાલો પાસો,
 ધર નારી મુકી પરનારીને નહીં આહસો. ૩

તને આવે આશ્રત ધર નારી દુઃખથી તારે,
 પોતે રહે ભુખીને જમાડે તમને નારે.
 જરીફને દાદાભાઈ કહે છે ઘડીને વારે,
 પરનાર પ્રેમીને મણીરામ ધીકકારે.
 પ્રાણજીવન કહે હીરાલાલ તુરનાને ગાસો,
 ધર નારી મુકી પરનારીને નહીં આહસો. ૪

રામ ચરીત્ર બોધ.

હિન્દુસ્તાની

રંગત છોટી.

કંચનકી ગમાઈ લંકા ઇસ્ક રાવનમે,
 ઇસ્કો રાવન મરા કુટુંબ બચ પનમે—ટેક.
 અભીમાનસે કરે રાજ રાવન ઓ મનસે,
 છોડ લકિતભાવ ઓર સેવા તજ સંતનસે.
 ભર ગયા પાપકા ઘડા ઇસ્ક સમરનસે,
 સમજાતી મંદોદર રાણી બોત બચનસે.
 મગરૂખી છોડકે સમજ મરે તું ગમનમે,
 ઇસ્કો મે રાવન મરા કુટુંબ બચપનમે. ૧
 છલનેકુ બનાયા રાવન મૃગ કંચનકા,
 છોડ દીયા સીતાકે દુવાર સોનેરી તનકા.

મૃગકુ સીતાજી દેખ લગાહે થનકા,
ચોલી હોવે નકસીદાર ચામ પરસનકા.
જાવો રામ મૃગકુ મારો ફીરતહે બનમે,
ઈસ્કોમે રાવન મરા કુટુંબ બચપનમે. ૨

મૃગોકે પીછારી ચલે રામ મારણને,
મરા મૃગ પુકારા સુના સીત લક્ષ્મણને.
સૈયાજી કહેતી હે જાવો લક્ષ્મણ હણને,
આયા રાવન લીક્ષા કારન ચુરાયા અભણને.
નહી જાના જાનકી કપટ પાપી હરનમે,
ઈસ્કોમે રાવન મરા કુટુંબ બચપનમે. ૩

ફીર રામ લંકામે ચલે સીતા લાવનકું,
ખાંધ લીયા સમુદ્ર પાજ સલ્યા તારનકું,
રામચંદ્ર લક્ષ્મન લીયા ધનુષ જાનનકું,
વજ્રકી લીયાહે ફેજ અંજની કે તનકું.
સખસે નૈયા દેખકે દસા નંદ ખુસનમે,
ઈસ્કો મે રાવન મરા કુટુંબ બચપનમે. ૪

મારા કુટુંબ સાથ રાવનકી કીયા હાનીહે,
રાજ દીયા વીલીવણ મંદોદરી રાનીહે.
મારે અસુર પાપી કી કીયા ધુલધાનીહે.
લે ચલે જાનકી રામ લક્ષ્મણ જાનીહે,
દેવદાસ સંકટો કાટ પ્રેમ ભકતનમે,
ઈસ્કો મે રાવન મરા કુટુંબ બચપનમે. ૫

ઈસ્કોસે દુર હો કે જન મરે તોપ્રાણી,
મેફીલમે સીનોફી છતાં ઉદુ સરમાણી.
મણીલાલ સાહેરા રામ નામ સહેલાણી,
છંદ ગાવે પ્રાણજીવન હરી કશા તુરરાણી.
રખો ચરન પાસ પ્રભુ આસ મેરી મીલનમે.
ઈસ્કોમે રાવન મરા કુટુંબ બચપનમે. ૬

અનઘડવાલાનો જવાબ રંગત સીકસતો.

સુન લે જવાબો એ તેરા અનઘડ, કંઈ ઇનસાન ઘોરમે જાવેગા,
 નહીં તુંમ તો અનઘડ અમર, લેવો એ જ્ઞાન ઘોરમે જાવેગા-ટેક.

પરીક્ષાને તેરેકુ બનાયા, તુંમ ખીચારા ઘોરમે જાવેગા,
 નીરંજનકુ તુંમ કરતો વદન, સરદારા ઘોરમે જાવેગા.
 રચી હે રચના ઓહી માલીકકી, સખ ખ્યારા ઘોરમે જાવેગા,
 નીશાન અંગ તેરા જાવે ઘોરમે, કંઈ ગાનારા ઘોરમે જાવેગા.
 અખંડ રૂપ ઓહતી સાહુઅમે, કર પેછાન ઘોરમે જાવેગા,
 નહીં તુંમ તો અનઘડ અમર, લેવો એ જ્ઞાન ઘોરમે જાવેગા. ૧

નીરંજનકા એ નુર તુરરા હુય, જન સારા ઘોરમે જાવેગા,
 અખંડ નુર ઓહી ચમક રહ્યા, સખ તારા ઘોરમે જાવેગા.
 ઓહી નુરસે સખ બહોત્રી શુભી, મરે મારા ઘોરમે જાવેગા,
 રવી અંદ્ર ઓર બાદલ ખીજત્રી, અંગગારા ઘોરમે જાવેગા.
 પવન પાણી જમીન ન રહેવેગા, ગુણવાન ઘોરમે જાવેગા,
 નહીં તુંમ તો અનઘડ અમર, લેવો એ જ્ઞાન ઘોરમે જાવેગા. ૨

મુજે તુજે ઓર સખ દુન્યાકો, કંઈ બનજારા ઘોરમે જાવેગા,
 શકતી ઓર કોઈ દેવી દેવ સખ, નંથારા ઘોરમે જાવેગા.
 અમર નીશાનો રહેવે સનમકી, સુન અખોરા ઘોરમે જાવેગા,
 ઝાહાદ પાહાદ પરબત ફનાસે, લંડારા ઘોરમે જાવેગા.
 સખ કોઈ રહેવેગા એ સીધી તક, ધર ધ્યાન ઘોરમે જાવેગા,
 નહીં તુંમ તો અનઘડ અમર, લેવો એ જ્ઞાન ઘોરમે જાવેગા. ૩

અનઘડ જ્ઞાનકી પીલે તું મીસરી લલકારા ઘોરમે જાવેગા,
 માલીક એક હુય સખ આલમકા, બંધારા ઘોરમે જાવેગા.
 મણીલાલકે જ્ઞાન સુનકે સખ, ઉંદુહારા ઘોરમે જાવેગા,
 કાતે પ્રાણુજીવન એ તેરે છંદકુ, તકરારા ઘોરમે જાવેગા.
 ચરાચરી લીખા હે સાહુઅમે, પોથી પુરાન ઘોરમે જાવેગા,
 નહીં તુંમ તો અનઘડ અમર, લેવો એ જ્ઞાન ઘોરમે જાવેગા. ૪

ઈસકીને બાધ.

રંગત સીકસતો.

જોઈને ચેહેરો હું આજે અટકો, ન માર નેનો વાગે છે કટકો.
 ખ્યારી રૂપાલી છે તારો લટકો, મારા કલેજનો છે તું કટકો-ટેક.
 ચાલ તું સાથે મારી તું ખ્યારી, તું છે તો મારી પ્રેમ દુલારી,
 ગાડી ઘોડાને ખંગલા છે ભારી, શોભીતી સાડી લેશું વીચારી.
 નવી તો ઝાળખાણ છે આજે તારી, ફૂલ કીધો ભપકો છે બલીહારી,
 ગોરી સીકલો દેખાઈ છે જરી, ખાઈને પાનો મારે પીચકારી.
 તારા રોપનો છે મને ખટકો, નાનુક કામની મારે છે ઝટકો,
 ખ્યારી રૂપાલી છે તારો લટકો, મારા કલેજનો છે તું કટકો. ૧
 હોઠ ગુલાબી છે વાલ કાલા, મૃગના જેવી નેનોના ચાલા,
 જોખનવંતી દેખાઈ બાલા, દાંત કલી છે દાડમની છાલા.
 બાંકે અબોડે ફરે ગુલાલા, ગણમાં પહેરી મોહન માલા,
 ખીત્રી છે છાતીં તને હું પાલા, નકસીની ચોલી છે તો સંભાલા.
 તને જોઈને લાગે છે ગટકો, તમારી પાછલ હું ઘણો ભટકો,
 ખ્યારી રૂપાલી છે તારો લટકો, મારા કલેજનો છે તું કટકો. ૨
 આજ ખુશીથી તું ચાલ જની, બેસાડું ઘરમાં તું પટરાણી,
 તારા પર આસક લે વાત માની, નહીં પુછે કોઈ જાસે જુવાણી.
 ઘણા વખતથી કેમ રહી તું છાની, હવે તો ખોલો તમે જબાણી,
 તારી મેં સુરખા જોઈ હેવાની, સુકી દે રસ્તો જાઉં છું પાણી.
 બેસરમ તું થઈને નકતો, શ્વાન પરમાણુ તને છે અટકો,
 ખ્યારી રૂપાલી છે તારો લટકો, મારા કલેજનો છે તું કટકો. ૩
 ખોટું ધ્યાન તું ધરે મારા પર, જશે નરકમાં સાંભળ તું નર,
 ખાઈને મારો ખોશે સહુ જર, તારથી સર્વે રાખશે અંતર.
 માટે હરીને સમર તલબર, ઈસક દીવાના ના કર ગરબર,
 મારી નસોયદથી વીચાર તું કરે, સુકતીનો છેડો પામશે પામર.
 કહે પ્રાણુજીવન પાપથી છટકો, કામી પુરૂષોને સદાહ તો પટકો,
 ખ્યારી રૂપાલી છે તારો લટકો, મારા કલેજનો છે તું કટકો. ૪

સમાપ્ત.

પ્રથમ મહત્ કરનારાઓના નામ.

	નકલ.
તુરસવાલા દરજી ગોવીંદજી દયારામ મીસ્ત્રી	દમન ૧૦
તુરસવાલા સુરજરામ દેવીદાસ	વ્યારા ૫
વાણીઆ ઠાકોરદાસ દુવારકાદાસ	સુરત ૧
દેશાઈ નીછાભાઈ ખુશાલભાઈ	વરાછા ૧
ગીલીટવાલા મયારામ ભગવાનીદાસ	મુંબઈ ૫
દરજી ત્રીલોચનદાસ લક્ષ્મીદાસ પટેલ	સુરત ૫
દરજી મંછારામ જેડીશનદાસ	સુરત ૧
દરજી ચંદુલાલ દેવચનદાસ	સુરત ૧
દરજી ભગવાનદાસ નારણદાસ પોસ્ટ માસ્ટર	સુરત ૧
દરજી રતીલાલ વનમાળીભાઈ	સુરત ૧
દરજી ધીરજલાલ મગનલાલ	સુરત ૧
દરજી તુલસીદાસ નારણદાસ	સુરત ૧
દરજી ત્રીલોચનદાસ રણછોડદાસ	મુંબઈ ૧
દરજી છગનલાલ નારણદાસ	મુંબઈ ૧
દરજી કાશીરામ પીતામખર	મુંબઈ ૫
દરજી રતીલાલ આત્મારામ	મુંબઈ ૧
દરજી જોગીભાઈ નરસિંહદાસ દેગામવાલા	નાગપુર ૧
દરજી ગણુપતભાઈ લાલભાઈ	મુંબઈ ૧
દરજી ભગવાનદાસ લાલભાઈ	મુંબઈ ૧
દરજી દાયાભાઈ આત્મારામ	મુંબઈ ૧
દરજી વેણીલાલ નરસિંહદાસ	મુંબઈ ૧
દરજી પ્રીજલાલ પ્રાણુજીવનદાસ	મુંબઈ ૧
દરજી કુંવરજીભાઈ બાણુભાઈ	મુંબઈ
દરજી રમનલાલ હરકીશનદાસ	મુંબઈ ૧
દરજી ગણુપતભાઈ જીવનલાલ	કિંખરગામ ૧
દરજી સંજુભાઈ ગેલાભાઈ	મુંબઈ ૧
દરજી ગેખીલાલ ઘેલાભાઈ	મુંબઈ ૧
દરજી ચંદુલાલ જમનાદાસ	મુંબઈ ૧

દરજી ચંદુલાલ મગનભાઈ	મુંબઈ	૧
દરજી જમનાદાસ મોતીરામ	મુંબઈ	૧
દરજી જીનાભાઈ અંબારામ	અમદાવાદ	૧
દરજી ચંદુલાલ જમનાદાસ	મુંબઈ	૧
દરજી છગનલાલ જગજીવનદાસ	મુંબઈ	૧
દરજી નારણદાસ મુલચંદદાસ	મુંબઈ	૧
લુહાર કેશવલાલ અમઠારામ	ત્રીજા પુર	૧
લુહાર પાણાચંદ માણકા	રીછડા	૧
લુહાર પાણા રેવાં	ઉપેરા	૧
લુહાર મેલચંદ ગમાન	બાદપરા	૧
સુથાર કેશવલાલ લક્ષ્મીદાસ	સુરત	૧
ગોલા હરગોવનદાસ રણછોડદાસ	મુંબઈ	૧
ગોલા મોતીરામ ત્રીભોવનદાસ	મુંબઈ	૧
પારસી માનેકજી નસવાનજી આચર્યેન	ભાઠા	૧
પારસી પીરોશાહ નસવાનજી એકતીન	ભાઠા	૧
પારસી રૂસ્તમજી દોસાભાઈ	સુરત	૧
પારસી ખમનજી સાપુરજી	એરાવ	૧
પારસી દીનશાજી પેસતનજી રાના	ત્રીસારી	૧
પારસી સાપુરજી રતનશાહ	અજમેર	૧
પારસી સહરીવાદજી રૂસ્તમજી	એરાવ	૧
પારસી સોરાબજી રૂસ્તમજી	બીલીમોરા	૧
પારસી પીરોશાહ હોરમજી	અમરોલી	૧
પારસી નવરોજજી, શાપુરજી તાડીવાલા	મુંબઈ	૧
પારસી પીરોશાહ પેસતનજી ફીતર	મુંબઈ	૧
પારસી નસવાનજી પેસતજી ગવનર	મુંબઈ	૧
પારસી બહાંગીર જીવનભાઈ આચર્યેન	મુંબઈ	૧
પારસી એરેજશાહ પેસતનજી	વેસુ	૧
પારસી અરદેસર બેરામજી કલેકટર	મહીસુર	૧
પારસી બહાંગીરજી રતનજી વાનીઆ	મુંબઈ	૧
પારસી ઝાગીરજી કાવશજી કોટવાલ	મુંબઈ	૧
પારસી ખરબેરજી હોરમજી કોલમ્મા	મુંબઈ	૧
પારસી ખરસેદજી જમશેદજી પોસ્ટવાલા	મુંબઈ	૧

પારસી એરચસા દોરાબજી ભાનજી	મુંબઈ	૧
પારસી બરજોદજી રતનજી મીસી	મુંબઈ	૧
પારસી બરજોદજી હીરજીભાઈ	ભાઠા	૧
પારસી બરજોદજી જમસેદજી	ટવડી	૧
પારસી બરજોદજી દોરાબજી	મોરા	૧
પારસી બમનજી ધનજીભાઈ	મોરા	૧
પારસી મચેરશાહુ કેતમજી ભવાનીશંકર	સુરત	૧
મોહુમેદન રસુલ ખુબભાઈ	મુંબઈ	૧
પતેલ જેરામભાઈ જગજીવનદાસ	ધંધાપોર	૧
ધાંચી જમનાદાસ વીઠલદાસ	સુરત	૧
ધાંચી છગનલાલ નારણદાસ	મુંબઈ	૧
ધાંચી ઇચ્છારામ વલ્લભભાઈ સુથાર	ખેરગામ	૧
ખારવા દેવજીભાઈ છીમાભાઈ	મુંબઈ	૧
ખારવા કાશીરામ કનાગામ	ગંનધાર	૧
ખારવા ખુશીયાભાઈ ભીખાભાઈ	બોદાલી	૧
ખારવા કાલીદાસ દાજીભાઈ	સુરત	૧
મોચી નરસિંહદાસ જીવનલાલ	ઉમરા	૧
મોચી રામજીભાઈ નારણદાસ	ઉમરા	૧
મોચી રમજીભાઈ વનમાળીદાસ	વેસુ	૧
મોચી ત્રીભોવનદાસ લલ્લુભાઈ	સુરત	૧
મોચી અંબારામ હરજોવનદાસ	સુરત	૧
માછી વલ્લભભાઈ હાસજીભાઈ	પુલપાડા	૧
માછી બેહચર દેવજીભાઈ	સુરત	૧
માછી જીવનજી હાસજીભાઈ	સુરત	૧
માછી રામજીભાઈ લાલભાઈ	સુરત	૧
માછી દાય ભાઈ ત્રીકમદાસ	સુરત	૧
બેચર દેવજી	સુરત	૧
જીવનજી હંસજી	મુંબઈ	૧
હરીભાઈ વાલજી	મુંબઈ	૧

ચોપડી મળવાના ઠેકાણા:-

દરજી પ્રાણજીવનદાસ નારણદાસ

પરેલ, સોયવાડી ડાકટર ચાલ-મુંબઇ.

ગીલીટવાળા મયારામ ભવાનીદાસ

કાલખાદેવી, ભાંગવાડી-મુંબઇ.

દરજી ઘેલાભાઈ માધવદાસ

કોટ, પારસી ગલી-મુંબઇ.

દરજી ત્રીભોવનદાસ લક્ષ્મીદાસ

સૈયદપુરા, ધોળી શેરી-સુરત

દરજી હોરાલાલ ઘેલાભાઈ

ખાંડ બબર, કણપીઠ-સુરત.

દરજી શંભુરામ ભુખણદાસ

મોટી ભાગળ, કંસારા બબર-સુરત.

દરજી છબીલદાસ અખારામ

કણપીઠ બબર-સુરત.

